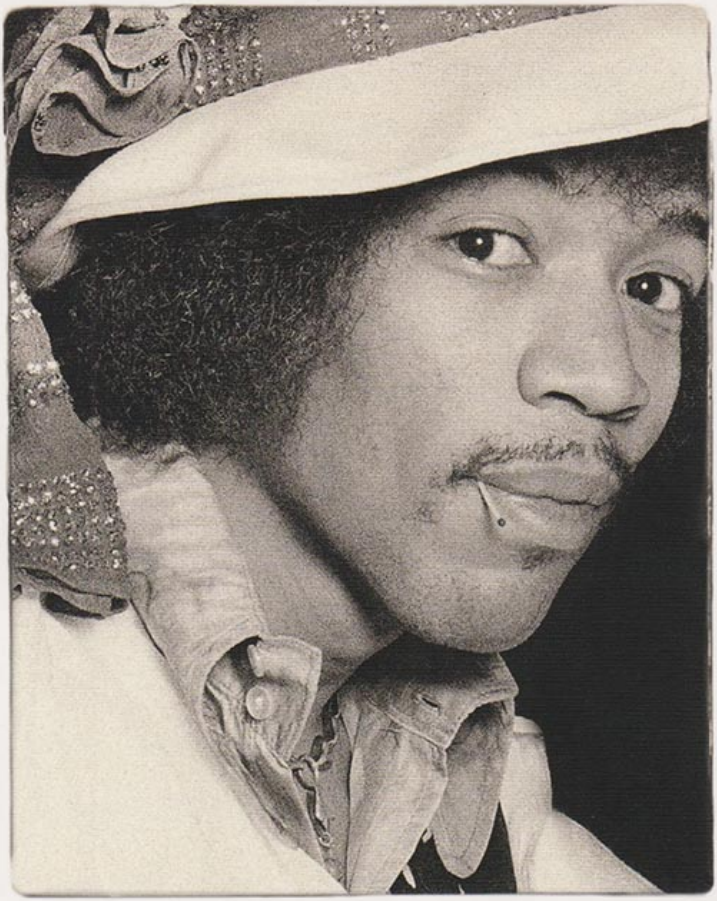
JIMI HENDRIX

SIFIRDAN BAŞLAMAK

Benim Hikâyem

Çeviri: Avi Pardo

2. BASKI

domingo

"Öğretmen, 'Kendini nasıl hissediyorsun?' diye sorardı ve ben, 'Bu Mars'ta insanların kendilerini nasıl hissettiğine bağlı,' gibi uçuk bir karşılık verirdim. Ona başka ne diyeceğimi bilemezdim."

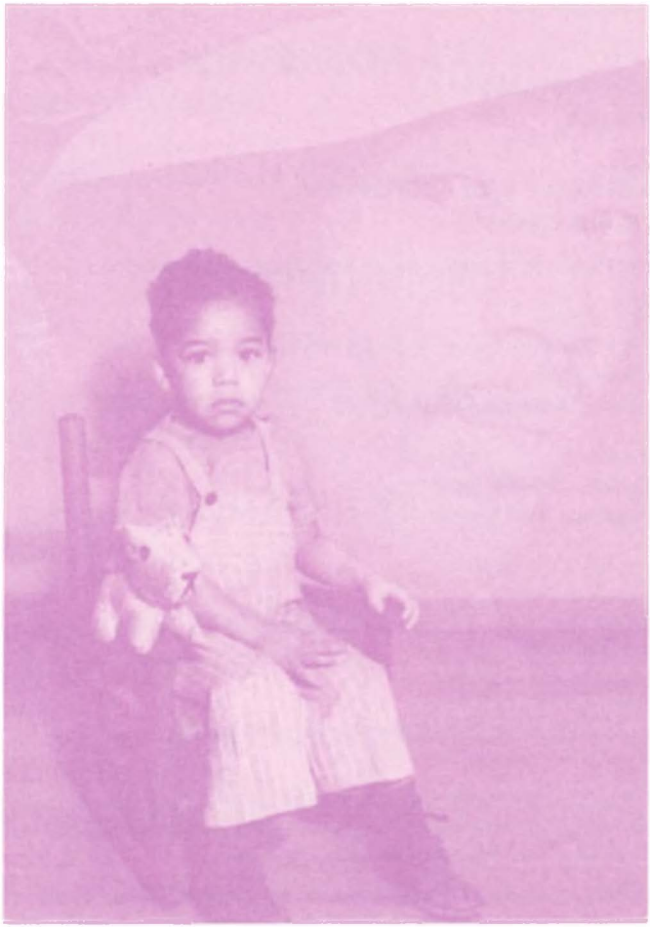
Bu cevabı ceza aldırmıştı çocuk Jimi'ye. 25 yaşına geldiğinde ise artık kendisi değil onun müziğini dinleyenler Jimi Hendrix'in başka bir gezegenden olduğunu düşünüyordu. "Sesler duyuyorum ve onları ben bir araya getirmezsem kimse getirmeyecek" diyordu Hendrix. Müziği, gitarıyla yaptıkları öylesine özgün ve çarpıcıydı ki hayallerinin peşinde sırtında gitarı yola çıkan "otoban çocuğu", sadece dört yıl içinde zamanının -ve sonrasında tüm zamanların- en büyük müzik ikonlarından birine dönüştü.

Bu kitabı gerçekten Jimi Hendrix yazdı, her bir cümle ona ait. Sigara paketlerinden otel kırtasiyelerine dek elinin altındaki her kağıt parçasına bir şeyler karalama takıntılı bu genç adam, yaşamın üstünde bıraktığı izleri günlükler, şarkı sözleri, mektuplar ve küçük notlar halinde yazıya dökmüş, yazmadıklarını da röportajlarında seslendirmişti. *Sıfırdan Başlamak* bu çok parçalı yapbozun birleştirilmesiyle ortaya çıktı. Bu onun hayat hikâyesi. Sadece kendisinin anlatabileceği türden bir hikâye; fazlasıyla dürüst ve saf. Önce yokluk sonra bolluk ve şöhretle başa çıkmak zorunda kalmış bir müzik dahisinin telaşlı, meraklı, yaratıcı ve çelişkilerle dolu zihnine yolculuk.

JIMI HENDRIX
SIFIRDAN BAŞLAMAK

Benim Hikâyem

JIMI HENDRIX

SIFIRDAN BAŞLAMAK

ÇEVİRİ: AVİ PARDO

domingo

domingo

SIFIRDAN BAŞLAMAK
JIMI HENDRIX

Özgün ismi: Starting At Zero - His Own Story
© 2013, Gravity Limited

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Türkçe yayın hakları:
© 2014 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Sertifika No: 12746
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.

Çeviri: Avi Pardo
Sayfa Uygulama: Bahadır Erşık
Kapak Uygulama: Lom Tasarım

ISBN: 978 605 4729 20 3

I. Baskı: Mart 2014
II. Baskı: Nisan 2014
Pasifik Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2 Haramidere Avcılar 34310 İstanbul
Tel: (212) 412 17 77 Sertifika No: 12027

Sıfırdan Başlamak (proje halindeki ismi *Ayna Dolu Bir Oda*) kitabının yapımı Al Hendrix, Janie Hendrix, Experience Hendrix L.L.C. ve bu kuruluş ya da kişilerle ilişkili herhangi bir tarafın katkı, yardım veya onayı olmaksızın gerçekleştirilmiştir.

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Asmalımescit Mah. Ensiz Sok.
No: 2 D: 7 Tünel İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ PETER NEAL 7

BİRİNCİ BÖLÜM: VOODOO ÇOCUĞU 13
(KASIM 1942–TEMMUZ 1962)

İKİNCİ BÖLÜM: OTOBAN ÇOCUĞU 35
(TEMMUZ 1962–EYLÜL 1966)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: DENEYİMLİ MİSİN? 51
(EYLÜL 1966–HAZİRAN 1967)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: AŞK KADAR PERVASIZ 87
(HAZİRAN 1967–AĞUSTOS 1967)

BEŞİNCİ BÖLÜM: SAKİN SÜRÜCÜ 105
(AĞUSTOS 1967–OCAK 1968)

ALTINCI BÖLÜM: STONE FREE 135
(ŞUBAT 1968–ARALIK 1968)

YEDİNCİ BÖLÜM: TÜM GÖZETLEME KULESİ BOYUNCA 167
(OCAK 1969–HAZİRAN 1969)

SEKİZİNCİ BÖLÜM: DÜNYEVİ BLUES 197
(TEMMUZ 1969–OCAK 1970)

DOKUZUNCU BÖLÜM: EVRENE DOKUZ 221
(ŞUBAT 1970–EYLÜL 1970)

ÖNSÖZ

BU KİTAP ESASEN JIMI HENDRIX TARAFINDAN YAZILDI. Fakat ölümünden sonra derlendiği için nihai metne nasıl ulaşıldığına dair bir açıklamanın yerinde olacağını düşünüyorum.

Bir bakıma, kitap fikri bile Jimi'nin kendisinden geldi. Fikir Alan Douglas ile üzerinde çalışmakta olduğum film biyografisi üzerinden gelişti. Jimi'nin adına konuşmak istemediğimiz için kaydedilmiş konuşmalarından parçalar alarak bazı deneyler yapmaya başladık. Gerçekliği kesinlikle doğrulanabilecek bütün kaynaklardan muazzam bir dosya oluşturduk. Jimi sahne ışıklarının üstünde olduğu dört yıl boyunca sürekli söyleşi verdiği için bol malzeme mevcuttu. Ayrıca Jimi'nin yazma takıntısı vardı; otel kırtasiyesi, küçük kâğıt parçaları, sigara paketi, peçete – elinin altında ne varsa alıp üstüne yazardı.

Her ne kadar bu söyleşilerden ve yazılardan bazı bölümler daha önce yayımlandıysa da, onlar genellikle başkalarının Jimi'nin hayatı ve müziği hakkındaki fikirlerini desteklemek için kullanılmışlardı. Ancak var olan malzeme baştan sona okunduğunda Jimi'nin ardında, parçalı ve oval bir biçimde de olsa, kendi olağanüstü ve kapsamlı hikâyesini bıraktığı açıkça görülür. Bu efsane ve yarı-gerçek bolluğunda Jimi'ye hayatına ve müziğine dair kendi kişisel yorumunu sunma fırsatını tanımanın zorunlu olduğunu hissettik.

Sıfırdan Başlamak eldeki malzemenin bir anlatı düzeni oluşturacak biçimde yeniden düzenlenmesiyle oluştu. Bir film yapımcısı olarak işe belgesel bir filmi kurguluyormuş gibi yaklaşmak bana doğal geldi. Jimi'nin konuşma kalıbının ahengi ve anlatım tarzının görsel zenginliği bu yaklaşımı daha da güzelleştirdi. Olağanüstü bir biçimde kitap bizim kontrolümüzden çıktı. Kendi iradesiyle gelişmeye başladı, o

kadar ki şayet bu "gölge yazım" ise hangimizin gölge olduğunu merak etmeye başladım. Bunu söylerken aslında Jimi'nin sözlerinden yansıyan kişiliğinin olağanüstü gücüne duyduğum hayranlığı vurgulamaya çalışıyorum.

Hatta hikâyesini o kadar iyi anlatmış ki bana yapacak fazla bir şey bırakmamış. Tekrarları elemek dışında, bazı cümleleri bir araya getirmek ve anlamı berraklaştırmak adına gerekli gördüğüm yerlerde grameri değiştirmekle yetindim. Bir de, kaynak metnin bu amaçla kullanılması öngörülmediğinden bazı temel bilgileri vermek ve olayların sürekliliğini sağlamak için kısa notlar ekledim. Şarkı sözlerini ise sadece metinlerde atıfta bulunulduğu için değil, Jimi'nin şarkılarının kendileri otobiyografik olduğu için de dâhil ettim. Jimi her zaman hayat ile müziğin kendisi için birbirinden ayrılmaz olduğunu iddia etti. Müziğinin yokluğunda bile şarkı sözleri önemli bir şiirsel boyut katmakta.

Jimi'nin hayatının ilk yirmi beş yılına dair anıları kendiliğinden bir anlatı düzeni oluşturur. Aşikâr nedenlerden ötürü Jimi ömrünün son dört yılının ayrıntılarına hiçbir zaman girmedi. Ancak zihninde biçimlenmeye başlayan fikirlerden ve yaşamakta olduğu algı ve bilinç değişimlerinden ayrıntılı olarak söz etti. Dolayısıyla, kitap ilerledikçe, dış olayların anlatımından çok içsel bir yolculuğun keşfine dönüşür. Kitabın özünü bu içsel yolculuk oluşturur – sınırların Jimi'nin hikâyesinin kalbinde kesiştiği düşünülünce bunun son derece uygun olduğu söylenebilir.

Kitabın adı bir noktaya kadar *Ayna Dolu Bir Odaya Mektup* olarak düşünülmüştü. Ayna simgesi hayatının son yıllarında Jimi için bir saplantıya dönüşmüştü. Ayna bir simge olarak görülebilir – ya da en önemli geçişin eşiği olarak. Kızılderili geleneğine göre aynadaki görüntümüz normal insanlık durumumuzu temsil eder; kendi içimizde hapsolduğumuz ve dünyayı koşullanmış, kendi içinde tekrar eden,

dolayısıyla yaratıcılıktan uzak bir yer olarak gözlemlediğimiz bir bakış açısı. Bu bağlamda kendimizi yansıtan aynayı kırmak bu sınırlı dünya görüşünü aşıp yaratıcı kaynağın sonsuz olasılıklarına geçmek demektir.

> *Böyle birinin görüşü, fikirleri ve esini insan yaşamının ve düşüncesinin ana pınarlarından el değmemiş olarak gelir. Dolayısıyla onlar belagatli insanlardır ve yaşadıkları zamana, çözülmekte olan topluma ve ruha değil, toplumun içinden doğduğu doyuma ulaşmamış kaynağa aittirler. Kahraman modern insan olarak öldü; fakat ölümsüz insan olarak –belirsiz, evrensel insan– yeniden doğdu.* {JOSEPH CAMPBELL}

Bu kitap herhangi bir şekilde iş görürse bu Jimi'nin kendinden hassasiyet, içtenlik ve mizahla konuşmaya istekli olmasından ötürüdür. Bu bakımdan Jimi ile söyleşi yapan gazetecilere ve kitabı oluşturan malzemeyi kaydedip koruyan koleksiyonculara özel bir teşekkür borçluyuz. Özellikle teşekkür etmek istediğim birkaç kişi var; kaynak metinleri bulma ve doğrulama konusunda gösterdiği tükenmek bilmez çabası için Michael Fairchild'a; kitabın o güç oluşum sürecinde sağladığı değerli destek ve katılım için Christopher Mould'a; ve kitabın son taslağının kesinleşmesinde sağladığı katkı sırasında gösterdiği sabır ve hassasiyet için Kevin Stein'e. Son olarak bana bu denli tatmin edici bir projede çalışma olanağa tanıdığı için Alan Douglas'a sonsuza dek müteşekkirim. Bilgisi ve öğütleri bütün süreç boyunca bana kılavuzluk etti, onun öngörüleri ve azmi olmadan bu kitap asla gerçekleşemezdi.

PETER NEAL

AYNA DOLU BİR ODADA YAŞARDIM ESKİDEN

GÖRDÜĞÜM TEK ŞEY KENDİMDİ
RUHUMU ALIYOR VE AYNALARIMI PARÇALIYORUM
ŞİMDİ BÜTÜN DÜNYA GÖZLERİMİN ÖNÜNDE
DEDİM, ŞİMDİ BÜTÜN DÜNYA GÖZLERİMİN ÖNÜNDE
ŞİMDİ MÜSTAKBEL SEVGİLİMİ ARIYORUM

BEYNİM KIRIK CAM PARÇALARIYLA DOLUYDU
KESİYORDU HAYKIRIYORDUM AĞLIYORDUM BEYNİMDE
BEYNİM KIRIK CAM PARÇALARIYLA
DOLUYDU
ESKİDEN DÜŞLERİMDEN DÜŞÜP BENİ YATAĞIMDA
KESERDİ
ESKİDEN DÜŞLERİMDEN DÜŞÜP BENİ YATAĞIMDA
KESERDİ
DEDİM, TUHAFTI YATAĞIMDA SEVİŞMEK

AŞK GEL PARILDA DAĞIN ÜZERİNDE
AŞK GEL PARILDA DENİZİN ÜZERİNDE
AŞK GEL PARILDA BEBEĞİMİN ÜZERİNDE
O ZAMAN BİLECEĞİM KİMİN TAM BANA GÖRE
OLDUĞUNU
TANRIM, O ZAMAN BİLECEĞİM KİMİN
BANA GÖRE OLDUĞUNU

AYNA DOLU BİR ODADA YAŞARDIM ESKİDEN

GÖRDÜĞÜM TEK ŞEY KENDİMDİ
RUHUMU ALIYOR VE AYNALARIMI PARÇALIYORUM
ŞİMDİ BÜTÜN DÜNYA GÖZLERİMİN ÖNÜNDE
DEDİM, ŞİMDİ BÜTÜN DÜNYA GÖZLERİMİN ÖNÜNDE
ŞİMDİ MÜSTAKBEL SEVGİLİMİ ARIYORUM

BEYNİM KIRIK CAM PARÇALARIYLA DOLUYDU
KESİYORDU HAYKIRIYORDUM AĞLIYORDUM BEYNİMDE
BEYNİM KIRIK CAM PARÇALARIYLA DOLUYDU
ESKİDEN DÜŞLERİMDEN DÜŞÜP BENİ YATAĞIMDA KESERDİ
ESKİDEN DÜŞLERİMDEN DÜŞÜP BENİ YATAĞIMDA KESERDİ
DEDİM, TUHAFTI YATAĞIMDA SEVİŞMEK

AŞK GEL PARILDA DAĞIN ÜZERİNDE
AŞK GEL PARILDA DENİZİN ÜZERİNDE
AŞK GEL PARILDA BEBEĞİMİN ÜZERİNDE
O ZAMAN BİLECEĞİM KİMİN TAM BANA GÖRE OLDUĞUNU
TANRIM, O ZAMAN BİLECEĞİM KİMİN BANA GÖRE OLDUĞUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

(Kasım 1942–Temmuz 1962)

VOODOO ÇOCUĞU

VOODOO CHILD

DOĞDUĞUM GECE
TANRIM, YEMİN EDİYORUM
ATEŞ KIRMIZISINA DÖNDÜ AY
VE ZAVALLI ANNEM HAYKIRDI
"TANRIM, ÇİNGENE HAKLI ÇIKTI"
VE ORACIKTA YERE YIĞILIP ÖLDÜĞÜNÜ GÖRDÜM...

27 Kasım

1942'de

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN

Washington eyaletinin

Seattle kentinde

SIFIR Yaşında doğdum.

BİR HEMŞİRENİN ALTIMA ÇOCUK BEZİ BAĞLADIĞINI VE beni neredeyse patakladığını hatırlıyorum. Bir hastalık yüzünden hastaneye götürülmüş olmalıydım, çünkü kendimi iyi hissetmediğimi hatırlıyorum. Sonra beni beşikten kaldırıp pencereye götürdü, gökyüzünde bir şey gösterdi. Havai fişekler – Dört Temmuz olmalıydı. O hemşire beni bir şeylere uyandırdı, kafam muhtemelen bana verdiği penisilinden iyiydi zaten ve başımı kaldırıp baktığımda gökyüzü . . .

P11111§§§§§§§P1111§§§§§§§

Oraya ilk yolculuğumuz!

Çamaşır sepetine sığacak kadar küçük olduğum zamanı da hatırlıyorum. Bir de henüz dört yaşındayken pantolonuma işediğimi ve annem anlamasın diye yağmurun altında saatlerce durup iliklerime kadar ıslandığımı. Annem anladı ama.

Babam sert ve aklı başında biriydi, fakat annem giyinip kuşanıp iyi vakit geçirmeyi severdi. Çok içki içer ve kendine iyi bakmazdı, fakat harika bir anneydi. Annem ile babamın ailevi sorunları vardı. Sürekli ayrılıyorlardı ve erkek kardeşimle ben başka evlere gidiyorduk. Ben genellikle halama ya da anneanneme giderdim. Her zaman usulca Kanada'ya geçmeye hazır olmak zorundaydım.

Babaannem Kızılderili. Kısmen Cherokee. Seattle'da Kızılderili kanı taşıyan pek çok insan var. Ailemizin bir parçası işte, hepsi bu.

Babaannemin Vancouver, Biritish Columbia'daki rezervasyonunda çok zaman geçirirdim. Rezervasyonda çok fazla Kızılderili vardı ve görüntü korkunçtu. Bütün evler aynıydı, ev bile denemez, kulübeden farksızdılar. Gerçekten kötü bir manzaraydı. Nüfusun yarısı sefil ve alkolikti zaten. Hiçbir şey yapmıyorlardı. Onlara o kadar kızardım ki... öğretmen bize Kızılderililer kötüdür, dediğinde buna tepki vermezdim. Başka bir deyişle, "Bütün Kızılderililer kötüdür çünkü hepsinin bel soğukluğu vardır!"

Babaannem şimdi Vancouver'da güzel bir apartman dairesinde oturuyor. Televizyonu, radyosu falan var. Gümüş rengindeki uzun saçları hâlâ duruyor ama.

Küçükken bana birbirinden güzel Kızılderili hikâyeleri anlatırdı. Onun benim için ördüğü atkıları ve uzun yün başlıkları giydiğimde okuldaki çocuklar gülerlerdi. Biliyorsun işte, şu malum acıklı hikâye. Bana püsküllü bir Meksika ceketi vermişti. Çok güzeldi, onu o kadar seviyordum ki kimin ne düşündüğüne aldırmadan her gün giyiyordum. Farklı olmayı seviyordum.

{Al ile Lucille Hendrix 1950 yılının Ekim ayında boşandılar. Jimmy ile erkek kardeşi Leon babalarıyla kaldılar. Jimmy annesini son kez 1958 yılının Ocak ayında gördü. Annesi bir ay sonra öldü.}

Çok küçükken düşümde annemin bir devenin üstünde uzağa götürüldüğünü görmüştüm. Büyük bir kervandı ve annemin yüzünde yaprak biçimlerinin gölgesini görebiliyordum. Güneş bir ağacın yapraklarının arasından nasıl parlar bilir misin? Bunlar yeşil ve sarı gölgelerdi. Annem bana, "Seni artık çok fazla göremeyeceğim, biliyorsun, ama görüşürüz," diyordu.

Ondan iki yıl sonra öldü. O düşü hep hatırlarım. Hiç unutmadım. Bazı düşler ASLA unutulmaz.

* * * * * * *

BENİMLE GENELLİKLE BABAM İLGİLENİRDİ. Babam dindardı, beni Pazar Okulu'na gönderirdi. Bana büyüklerime saygılı olmam gerektiğini öğretti. Bir yetişkin benimle konuşmadıkça ben konuşamazdım. Bu yüzden hep sessiz oldum. Fakat çok şey gördüm. Ağzını kapalı tutmayı bilen balığın başı belaya girmez.

Babam bahçıvandı. Bir ara elektrikçi de olmuşluğu vardı. Pek zengin değildik! Biçilecek çimin kalmadığı kış ayları hayli zor geçerdi. Babam saçımı yolunmuş tavuk stilinde keserdi ve bütün arkadaşlarım bana, "Havalı Fasulye Sırığı" derlerdi.

Gerçekten yalnızlık çekerdim. Her gece eve bir sokak köpeği getirirdim, babam sonunda bir tanesini tutmama izin verinceye dek. O da en çirkinleriydi. Adı aslında "Prens Hendrix" idi, fakat biz ona sadece köpek derdik. Kedilerim de oldu. Hayvanları çok severim. Geyikler ve atlar en güzelleridirler. Seattle civarında çok geyik görürdüm. Bir keresinde bir geyik gördüm ve o an içimden bir şey aktı, onu daha önce görmüşüm gibi. O geyikle bir an için çok yakın bir bağ kurdum. "Dur" dedim ve kaçtı.

Okula Seattle'da gittim, sonra annem ile babamın geldikleri Vancouver, British Columbia'da devam ettim. Sonra tekrar Seattle'a döndüm, Garfield Lisesi. Çinliler, Japonlar, Porto Rikolular, Filipinliler falan vardı. Bütün futbol maçlarını kazanırdık!

Okuldayken çok şiir yazardım, bu da beni çok mutlu ederdi. Şiirler genellikle çiçeklere, doğaya ve cüppe giyen insanlara dairdi. Oyuncu ya da ressam olmak istiyordum. Başka gezegenlerden manzara resimleri yapmayı severdim, "Venüs'te Bir Yaz İkindisi," gibi.

Uzay yolculuğu fikri beni her şeyden daha çok heyecanlandırırdı. Resim öğretmeni, "Üç manzara resmi yapın," derdi ve ben soyut resimler yapardım, "Mars'ta Günbatımı," gibi, kafa bulmuyorum!

Öğretmen, "Kendini nasıl hissediyorsun?"

diye sorardı ve ben,

"Bu Mars'ta insanların kendilerini nasıl hissettiğine bağlı,"

gibi uçuk bir karşılık verirdim.

Ona başka ne diyeceğimi bilemezdim.

"İyi hissediyorum, teşekkür ederim," demekten usanmıştım.

"Bunun için öne gidiyorsun," derdi bana. Ben de Gestapo motosikletini andıran o küçük göze girerdim – sürücü motosikletin üstüne oturur, kumandan ise yan göze. Hiçbir zaman başka biriyle oturamazdım. Üçüncü sınıftayken öğretmen yanıma oturup, "Bu bir örnek!" dedi, aynı zamanda masanın altından dizimi elliyordu.

Beni okula sürekli geç kalmakla suçlarlardı. Fakat notlarımın hepsi A ve B idi. Asıl nedeni resim dersindeki kız arkadaşımdı, sürekli el ele tutuşuyorduk. Resim öğretmeni bundan hoşnut değildi. Son derece önyargılıydı.

Bana, "Bay Hendrix, üç saniye sonra sizinle vestiyerde görüşeceğim," dedi. Vestiyere gittiğimde bana, "O beyaz kızla o şekilde konuşarak ne yaptığını sanıyorsun?" diye sordu. "Ne var, kıskandın mı yoksa?" dedim ona. Ağlamaya başladı ve okuldan atıldım. Ben kolay ağlarım.

(JIMMY 1960 YILININ EKİM AYINDA, ON YEDİ YAŞINDAYKEN, GARFIELD LİSESİ'NDEN AYRILDI.)

BENİ OKULDAN KİBARCA
KOVDUKLARINI HATIRLIYORUM.
BANA KÖTÜ OLDUĞUMU SÖYLEDİLER . . .
VE KENDİMLE O KADAR GURUR DUYDUM Kİ
AVAZIM ÇIKTIĞI KADAR, "CANIN CEHENNEME,
MODASI GEÇMİŞ OKUL!" DİYE BAĞIRDIM.

BEKLERSİN VE BEKLERSİN, YİNE DE GELMEZ
SENİ BU SIKICI MELEK GİBİ YAŞAMA
KADERİNDEN KURTARACAK ŞEY.
HEP DOĞRU OLANI YAPIYORSUN, HİÇ
SAVAŞMAK ZORUNDA KALMADIN,
KÖŞEYİ DÖNMEK İÇİN
O İLK ADIMI ATMA İSTEĞİNİ
HİÇ DUYMADIN.

Okuldan erken ayrıldım. Okul hiçbir şey ifade etmiyordu benim için. Bana bir şey olsun istiyordum. Babam iş aramamı söyledi. İki hafta babam için çalıştım. Ağır işti. Sabahtan akşama kadar taş ve çimento taşıyorduk ve babam bütün parayı cebine atıyordu. Bana neredeyse hiçbir şey ödemiyordu. Bütün parayı kendine saklıyordu. O kadar az para için çalışmak istemedim, işi bırakıp çocuklarla takılmaya başladım.

Bazen iki arkadaşımla birlikte gözümüze bir aynasız kestirir ve yarım saat sonra müthiş bir kavgaya tutuşurduk. Bazen hapsi boylardın, fakat iyi yemek yerdin. Aynasızların çoğu pislik heriflerdi, fakat aralarında iyi olanlar da vardı. Daha duygusaldılar – sana o kadar sert vurmazlardı, o zaman yemeğin tadını da çıkarabilirdin. Fakat bir süre sonra çok sıkıcı bir hal alırdı.

Bütün çocuklar bundan mustariptir. Tanrım! Eve tahammül edemiyordum. O kadar bedbahttım ki iki kez evden kaçtım. Bir keresinde babamla büyük bir kavga ettikten sonra. Bana tokat attı ve evden kaçtım. Babam kaçtığımı anlayınca üzüntüden deliye döndü. Fakat o zamanlar insanların duygularını pek önemsemezdim. Babamın üzüldüğünü öğrenince eve döndüm. Umursadığımdan değil, babam olduğu için. Babamın hayatta başarılı olacağıma ihtimal verdiğini sanmıyorum. Ben doğru olanı yapmayan çocuktum.

* * * * * *

GÖZYAŞLARI YAKIYOR BENİ
GÖZYAŞLARI GÖZLERİMİ YAKIYOR
RUHUMUN DERİNLİKLERİNDE.
GÖZYAŞLARI RUHUMU YAKIYOR . .

EVET, BU KASABAYI TERK ETMELİYİM
BİR VOODOO ÇOCUĞU OLACAĞIM,
SİHİRLİ ÇOCUK OLACAĞIM.
DÖNÜP BU KASABAYI SATIN ALACAĞIM
DÖNÜP BU KASABAYI SATIN ALACAĞIM
VE HEPSİNİ AYAKKABIMIN İÇİNE KOYACAĞIM
SİZE DE BİR PARÇA VERİRİM BELKİ!

Ben evde üst katta iken yetişkinler aşağıda parti verirler, Muddy Waters, Elmore James, Howlin' Wolf ve Ray Charles dinlerlerdi. O ses meşum değildi aslında, yoğundu sadece. Partiden sonra gizlice aşağı inip cips yer, izmaritleri içerdim. Grand Ol' Opry başlardı, oturup seyrederdim. Sıkı tipler çıkardı programa, sıkı gitaristler.

Fark ettiğim ilk gitarist Muddy Waters oldu. Küçükken plaklarından birini duymuştum ve bütün o sesler ödümü patlatmıştı. Vay canına! O neydi öyle? Müthişti. Muddy Waters'ı en çok iki gitar, ağız mızıkası ve bas davulla çaldığında severdim. *Rolling and Tumblin'* gibi parçalar – gerçek ilkel gitar tonu.

Babam dans eder, kaşık çalardı. İlk müzik aletim ağız mızıkası oldu, dört yaşında falandım herhalde. Sonra keman geldi. Yaylı aletleri ve piyanoyu hep çok sevdim, fakat yanımda taşıyabileceğim bir alete ihtiyacım vardı, piyanoyu yanımda taşıyamazdım.

Sonra gitar ilgimi çekmeye başladı. Kimin evine gitsen ortalıkta mutlaka bir gitar olurdu. Bir gece babamın bir arkadaşı, kafası iyiyken, gitarını bana beş dolara sattı. Solak olduğum için telleri ters takmam gerektiğini bilmiyordum, fakat bir şeylerin doğru olmadığı belliydi. Kendi kendime, "Bunda bir terslik var," diye düşündüğümü hatırlıyorum.

Telleri söküp ters taktım, fakat bitirdiğimde akorttan eser kalmadı. Gitar akort etmeye dair hiçbir şey bilmiyordum, bu yüzden bir müzik dükkânına gidip parmaklarımı oradaki gitarlardan birinin tellerinin üstünde gezdirdim. O günden sonra gitarımı kendim akort edebiliyordum.

Gitar çalmaya başladığımda on dört ya da on beş yaşındaydım. Evimin arka bahçesinde çalardım, çocuklar toplanır, iyi olduğumu söylerlerdi. Sonra gitardan sıkılıp bir kenara koydum. Fakat Chuck Berry'yi dinledikten sonra ilgim tekrar uyandı.

Öğrenebildiğim bütün *riff*'leri öğrendim. Hiç ders almadım. Gitar çalmayı plaklardan ve radyodan öğrendim. Müziğimi seviyordum, dostum. Seattle'da sürekli evde oturmak istemediğim için arka balkona çıkar, gitarla Muddy Waters plaklarına eşlik ederdim. Başka hiçbir şeyle ilgilenmiyordum, anlıyor musun, sadece müzikle. Chuck Berry ve Muddy Waters gibi çalmaya çalışıyordum. Her şeyi öğrenmeye çalışıyordum.

ON YEDİ YAŞINDAYKEN BİRKAÇ TİPLE BİRLİKTE BİR GRUP KURDUM, fakat onların sesi beni bastırıyordu. Önce nedenini anlamadım, fakat üç ay kadar sonra bir elektrik gitar almam gerektiğini idrak ettim. İlk elektrik gitarım Danelectro idi, babam satın almıştı. Uzun zaman başının etini yemiş olmalıydım. Fakat önce ona çalabildiğimi göstermem gerekmişti. O günlerde rock and roll seviyordum. Coasters gibi grupların parçalarını çalıyorduk. Her neyse, bir gruba katılmadan önce herkesin yapmak zorunda olduğu şeyler vardı. Adımlarının bile aynı olması gerekiyordu. İlk kez Ulusal Muhafızlar'ın cephaneliğinde çaldığımızı hatırlıyorum, kişi başına 35 sent ve iki hamburger kazanmıştık.

Başlarda benim için çok zordu. Üç parça filan biliyordum ve sahneye çıkıp çalma sırası geldiğinde elim ayağım titriyordu, bu yüzden perdenin arkasında çalıyordum. Sahnenin önüne çıkamazdım. Bir de başka grupları dinliyordun ve her seferinde gitaristin senden iyi çaldığını düşünüyordun, moralin bozuluyordu.

Çoğu insan bu noktada pes eder, fakat etmemek daha iyidir. Sebat et, sebat et. Bazen o kadar sinirleneceksin ki gitardan nefret edeceksin, fakat bütün bunlar öğrenmenin bir parçasıdır. Sebat edersen ödülünü alırsın. İnat edersen başarırsın.

Düşlerimde bir, dokuz, altı ve altı rakamlarını görürdüm. Buraya bir şey için geldiğime ve kendimi duyurma fırsatını elde edeceğime dair çok tuhaf bir his taşıyordum. Gitara sarıldım çünkü başka bir şeyim yoktu.

Ah Baba, günlerden bir gün büyük ve ünlü biri olacağım. Başaracağım, dostum!

BİR DÜŞÜN İÇİNDE KÜÇÜK BİR ÇOCUK
DAHA GEÇEN GÜN
AKLI YÜZÜNDEN DÜŞTÜ
VE RÜZGÂR UZAKLARA SAVURDU.
CENNETTEN BİR EL UZANDI
VE GÖĞSÜNE BİR ROZET İĞNELEDİ
VE ÇIK
ORAYA, BE ADAM,
ELİNDEN GELENİ YAP, DEDİ.

* * * * * * *

{1961 YILININ MAYIS AYINDA JIMMY ÇALINTI ARABA SÜRMEKTEN TUTUKLANDI. KAMU AVUKATI YARGICA JIMMY'NİN AMERİKAN ORDUSUNA YAZILACAĞINI SÖYLEYİNCE CEZASI İKİ YIL TECİL EDİLDİ.}

Jimmy yargıca şöyle dedi:

"Evet, Efendim.
Hava Kuvvetleri'ne yazılmayı
düşünüyorum."

On sekiz yaşındaydım. Cebimde metelik yoktu. Çalıntı olduğunu bilmediğim bir arabayla bir tur attığım için bir hafta yatmıştım. Er ya da geç askere gidecektim nasılsa, bu yüzden karşıma çıkan ilk askerlik şubesine girip gönüllü yazıldım. Çalmayı düşünüyordum o zamanlar. Hafiften çalmaya başlamıştım. Gitarla dört parça falan çalabiliyordum. Şu bildik gürültü işte. Müziği kariyer haline getirmeye çalışmadan önce her şey aradan çıksın istiyordum, çünkü tam bir şeyler gerçekleşmek üzereyken askere alınmak istemiyordum.

Müzik eğitimim yoktu, bu yüzden müzisyen olarak yazılamadım. Bari tam olsun dedim ve havacı oldum. Bunu yaptım çünkü sıkılıyordum, fakat askerlik bana sıkılmanın ne olduğunu öğretti. Bütün bir günü patates soyarak geçirmekten daha tekdüze bir şey olamaz.

Askerlikten hemen nefret ettim.

{Lucille'in ölümünden bir süre sonra Al'in arkadaşı Willene kızı Willette ile birlikte Hendrix'lerin evine taşındı.}

EVE MEKTUP, HAZİRAN 1961:

Sevgili Bay ve Bayan James A. Hendrix,

Yazmamın zamanı geldi sanırım. Burada yapacak çok fazla iş vardı. Orada herkes nasıl? İyisinizdir umarım. Buralarda havalar oldukça iyi, fakat okyanustan sadece dört kilometre uzaklıkta olduğu için rüzgar bazen şiddetli esiyor. Fazla uzun yazamayacağım çünkü yatmadan önce barakayı temizlememiz gerekiyor. Sizlere hâlâ hayatta olduğumu bildirmek istedim, buna da yaşamak denirse. Saçımın tamamı gitti ve sakal tıraşı olmak zorundayım. Buraya geldiğimden beri, bu geceyi de sayarsak, sadece iki kez tıraş oldum. Sizleri iki aydan önce göremeyeceğim – o da şansım yaver giderse. Acemi eğitiminden geçiyoruz, nedeni bu. Buraya geleli henüz bir hafta oldu fakat bana bir ay gibi geliyor. Yapacak çok işimiz olmasına rağmen zaman ağır geçiyor. Bahçıvanlık işi nasıl gidiyor? İyi gidiyordur umarım. Askerde olmak sivil hayattan daha masraflı bence. Şimdiye kadar çamaşır torbası için 1 dolar, tahta miğfer için 1 dolar 75 sent, iki kilit için 1 dolar 60 sent, ıstampa için 1 dolar 75 sent, saç tıraşı için 1 dolar, ayakkabı boyama takımı için 1 dolar 70 sent, tıraş jileti ve köpük için 1 dolar 70 sent ve rütbe işaretleri için 50 sent ödedik. Bu ekonomik açıdan o kadar da iyi değil, önceden sandığım gibi . . .

30 Haziran 1961 tarihine kadar maaş alamayacağız, bu yüzden bana 5-6 dolar gönderip gönderemeyeceğinizi bilmek isterim. Buraya ilk geldiğimizde bize 5 dolar verdiler ve o paradan geriye sadece 1 dolar 50 sent kaldı, onun bitmesi de an meselesi. Parayı gönderirseniz size bu ayın sonunda borcumu öderim. Dağıtımdan sonra her şey çok daha iyi olacak. Bütün zorluk bu ilk birkaç ayı atlatmakta. Mektubuma gerçekten son vermek zorundayım. Lütfen, zaman bulursanız yazın, size geri yazıp burada neler olup bittiğini anlatırım.
Herkese sevgilerimi iletin – Babaannem, Gracie, Willie May, Frank Amca, Betty ve diğerleri...

James'ten, sevgiyle.
Not: Lütfen ilk fırsatta birkaç dolar gönderin
– teşekkür ederim.

Acemi eğitimi gerçekten çetindi. Hayatımda yaşadığım en kötü deneyimdi diyebilirim. Sürekli sınırlarını zorluyor, ne kadar dayanabileceğini görmeye çalışıyorlardı. "Asılma İşkencesi" dediğimiz bir şey vardı, tam teçhizat bir vaziyette ayakların yerden birkaç santimetre yukarıda bir ipe tutunup sallanıyordun. Birkaç saat o şekilde kalıyordun ve teçhizatını iyi yerleştirmemişsen cehennemden farkı yoktu. Teçhizatı yüklenmek için üç saniye falan zaman tanıyorlardı zaten. Bizi dayanıklı kılmaya çalışıyorlardı – bu yüzden çamurda uyumak zorundaydık. Her şey ne kadarına katlanabileceğini görmek içindi. Ben katlandım. Çözülmemeye kararlıydım.

EVE MEKTUP, EKİM 1961:

Sevgili Babacığım,

Mektubun az önce elime geçti. İyi olduğunu ve Leon ile bir araya geldiğinizi öğrenmek beni çok mutlu etti. Bu beni çok şaşırttı ve sevindirdi, çünkü oralarda tek başına nasıl yalnızlık çekildiğini bilirim. Seni ve diğerlerini düşünmeye başlayınca bu duygulara kapılıyorum – bir de Betty'yi. Leon'a yapması gerekeni yapmasını söyle, eskiden bana söylediğin gibi, hayatta daha sonra ödülünü alıyorsun. Bir televizyon satın almış olmana çok sevindim, evi de onarıp sapasağlam yapacağından eminim. Sen işini yapmaya devam et, ben de bu acemi eğitimini bitirip adımıza layık olmak için elimden geleni yapacağım. Bu işe bütün gücümü koymaya kararlıyım. Bir gün bütün Hendrix ailesi Hava Kuvvetleri'nin Çığlık Atan Kartallar yamasını takma hakkına sahip olmaktan gurur duyacak (gülümseme)! Kendini fazla yorma. Beni bir sonraki görüşünde gurur yamasını takmış olacağım. Umarım.

Hendrix Baba'ya oğlu James'ten sevgiyle
Not: Lütfen ilk fırsatta gitarımı gönder –şimdi gerçekten ihtiyacım var– hâlâ Betty'nin evinde.

EVE BİR BAŞKA MEKTUPTAN:

Burada iki haftadır beden eğitiminden ve tacizden başka bir şey yok. Sonra, atlama sınıfına başladığında, işte o zaman hayatını cehenneme çeviriyorlar! Ölümüne çalıştırıyorlar! Yaptığın her şeye itiraz edip cezalandırıyorlar. 10, 15, bazen 25 şınav çekmek zorundasın –bütün gün ellerimle Tennessee'yi iteliyorum– eksi altı derecede ıslak talaşta sürünüyorum. İnsanı gerçekten zorluyorlar.

Çocukların yarısı pes ediyor. Erkekleri çocuklardan böyle ayırıyorlar. Erkekler tarafında kalmayı başarmak için dua ediyorum.

İki çift paraşütçü botu, dört ısmarlama askeri üniforma ve yirmi Çığlık Atan Kartal yaması satın almak zorunda kaldım. Bunun neyi simgelediğini biliyor musun? 101. Hava İndirme Tümeni, Fort Campbell, Kentucky – evet, kesinlikle!

EVE MEKTUP, KASIM 1961:

Evet, buradayım, tam olmak istediğim yerde, 101. Hava İndirme Tümeni. Buraya geldiğimizin üçüncü gününde 12 metre yüksekliğinde bir kuleden atladık. Neredeyse eğlenceliydi. Biz grubumuzdaki 150 kişinin içinde atlayan ilk dokuz kişiydik. Kulenin tepesine çıkarken hiç acele etmedim, sakin ve yavaş adımlarla tırmandım. Üç kişi kulenin tepesine çıkınca pes etti. Aşağıya bakmak onlara yetti. Her an pes edebilirsin. O basamakları tırmanırken benim de aklımdan geçmedi değil, fakat kararlıyım, ne olursa olsun pes etmeyeceğim.

Tepeye ulaştığımda atlama sorumlusu koşumuma iki kayış geçirdi, kıçıma bir şaplak attı ve kulağıma, "Atla, Atla, ATLA!" diye bağırdı. Bir an tereddüt ettim, sonra kendimi aşağı düşerken buldum. Ağırlığım kabloya bindiğinde bir kırbaç gibi geri teptim ve kablodan aşağı kaymaya başladım... aşağı kayarken bacaklarımı bitiştirdim, ellerimi arkamda kenetledim, çenemi göğsüme indirdim. Dosdoğru bir kum tepeceğine tosladım. Daha sonra bize ayaklarımızı yukarı çekerek tepeciğin üstünden nasıl geçileceğini gösterdiler tabii ki. Ama benim arkam dönüktü. Neyse, bütünüyle yeni bir deneyimdi.

Sevgiler, James

Askerliğin en iyi yanı buydu – paraşütle atlamak. Yirmi beşe yakın atlayış yaptım. O güne dek yaptığım en heyecan verici şeydi. Göründüğü kadar eğlenceli olduğunu söyleyebilirim, gözlerini açık tutabilirsen tabii ki.

İlk atlayış gerçekten olağanüstüdür. Uçağa binmişsin ve orada uçağa hayatında HİÇ binmemiş tipler var. Bazıları tam ortaya yerleştirilmiş büyük çöp bidonuna kusuyorlardı.

Harikaydı!

Ve uçak

RRROOOAAARRRR!!! diye kükrüyor ve sarsılıyordu ve perçin cıvatalarının hopladıklarını

görebiliyordun.

Ne işim var benim burada diye geçirirsin içinden.

Kapının önünde durursun ve birden,

atla!
çabuk!

Bir an için aklımdan şöyle bir düşünce geçti,

"sen delisin!"

Fiziksel olarak arka üstü düşmek gibiydi,

düşlerde olduğu gibi.

Neredeyse bayılmak gibidir,
ağlamak gibidir ve gülmek istersin.

Çok kişiseldir, çünkü bir kez oraya çıktın mı
her şey o kadar sessizdir ki.

Duyduğun tek şey rüzgarın sesidir – ŞIŞŞŞŞŞŞŞŞŞ – böyle.

Dünyanın en yalnız duygusudur.

Orada tek başınasın,
ve çok alçak sesle konuşabilir ya da çığlık atabilir, istediğini yapabilirsin.
Sonra böyle bir şey yaptığım için ne kadar deli olduğumu düşündüm,

ama çok sevdim yine de.

Sonra yakandan çekildiğini hissedersin ve başını kaldırıp paraşütünün açık olup olmadığına bakman gerekir.
Her atladığında bu kez açılmadığı korkusunu yaşarsın.

Başını kaldırırsın ve üstünde o
kocaman, harikulade
beyaz mantarı görürüsün.

İşte o zaman tekrar kendi kendine konuşmaya başlar ve,

"Tanrıya Şükür," dersin.

Fakat askerlik gerçekten berbat bir ortam. Ben Kentucky'deydim. Kentucky Kuzey ile Güney sınırının tam üstündedir ve kamp görüp görebileceğin en aşağılık, en yalaka tiplerden geçilmiyordu. Bazı subaylar, Tanrım! Korkunçtu. Müzikle ilgilenmeme hiçbir şekilde izin vermediler. Neye ilgi duyduğunu onlar sana söylüyorlardı ve başka seçimin yoktu. Askerlik emir almayı seven insanlar için.

On beş ay kaldım, fakat bir atlayışta sakatlandım. Bir gün tam atlamak üzereyken bileğim hava kancasına takıldı ve kırıldı. Onlara sırtımı da incittiğimi söyledim. Beni her muayene ettiklerinde inledim, sonunda bana inandılar.

Askerlikten tam zamanında ayrılmışım neyse ki, çünkü Vietnam yoldaydı.

İKİNCİ BÖLÜM

(Temmuz 1962–Eylül 1966)

OTOBAN ÇOCUĞU

HIGHWAY CHILE

GİTARINI SIRTINA ASMIŞ,
TOZLU BOTLARI ONUN CADILLAC'I.
YALAZLI SAÇLARI RÜZGARDA UÇUŞUYOR.
BİR YATAK GÖRELİ O KADAR UZUN ZAMAN
OLDU Kİ GÜNAH SAYILIR.
EVİ ON YEDİSİNDE TERK ETMİŞ.
DÜNYANIN GERİSİNİ
GÖRME ÖZLEMİYLE.
VE HERKES TANIYOR PATRONU
YUVARLANAN TAŞ YOSUN TUTMAZ.
SİZ ONA MUHTEMELEN SERSERİ DERSİNİZ,
FAKAT BİRAZ DAHA DERİNE İNER BU İŞ,
O BİR OTOBAN ÇOCUĞU.

YÜRÜMEYE DEVAM ET, BİRADER.
KİMSENİN SENİ DURDURMASINA
İZİN VERME!

{JIMMY TEMMUZ 1962'DE ASKERLİKTEN TERHİS OLDU.}

Bir sabah kendimi Tennessee-Kentucky sınırındaki Fort Campbell'in kapısında elimde eşya torbam ve cebimde üç ya da dört yüz dolarla dururken buldum. Seattle'a dönüyordum, ki çok uzaktaydı. Fakat hafiften abayı yakmış olduğum bir kız vardı.

Ben de yakın sayılabilecek Clarksville'e bir göz atıp geceyi orada geçirmeye ve ertesi sabah eve doğru yola çıkmaya karar verdim. Bir caz kulübüne girip bir içki içtim. Mekân hoşuma gitti ve orada kaldım. İnsanlar bana bazen aptallık derecesinde iyi niyetli olduğumu söylerler. Neyse, kendimi gerçekten yüce gönüllü hissediyordum o gün. Benden para isteyen hiç kimseyi geri çevirmedim. Kulüpten cebimde on altı dolarla çıktım! Tennessee'den Seattle'a gitmeye yetmez, çünkü üç bin beş yüz kilometrelik bir yoldan söz ediyoruz. Eve gitmeyi unut!

Önce babamı arayıp para göndermesini istemeyi düşündüm, fakat ona bir günde neredeyse dört yüz dolar harcadığımı söylediğimde bana ne diyeceğini tahmin edebiliyordum. Hayır. Söz konusu bile değildi. Askerde gitara ciddiyetle sarılmıştım, bu yüzden gitar çalarak para kazanmayı denemeye karar verdim. Sonra askerden ayrılmadan hemen önce gitarımı birliğimdeki çocuklardan birine sattığımı hatırladım. Bu yüzden Fort Campbell'e döndüm, çocuğu buldum ve gitarı ödünç almam gerektiğini söyledim.

SAKATLIKLARIMIN İYİLEŞMESİ biraz zaman aldı, sonra Güney'e indim. Kafelerde, kulüplerde ve sokaklarda çaldım. Önceleri hayli zordu. Sefil koşullarda yaşıyordum. Sokaklarda yatıyor, karnım acıktığında çalmak zorunda kalıyordum. Bir miktar para kazandım, fakat bu işten hiç haz etmedim. Sonra müthiş *funky* bas çalan Billy Cox adında biriyle King Kasuals diye bir grup kurdum.

Clarksville'de W & W adında bir kulüpte çaldık, bize o kadar az para ödüyorlardı ki W'ların "Wicked and Wrong" (Kötü ve Yanlış) sözcüklerini temsil ettiklerine karar verdik. Şerefsiz menajerin teki biz sahnedeyken parçanın ortasında sahneye çıkar, parayı ceplerimize sokuşturup ortalıktan kaybolurdu. Zarfa ancak parça bittiğinde bakma fırsatı bulur ve zarfa bize ödemesi gereken on-on beş dolar yerine iki dolar koymuş olduğunu görürdüm.

Sonra bizden çok hoşlanmış gibi görünen bir kulüp sahibiyle çalışmaya başladık. Adam bize yeni amfiler satın aldı. Bana bir Silvertone, diğerlerine Fender Bandmaster. Fakat adam paramıza el koydu ve bizi kendine bağımlı tutmaya çalışıyordu. Bu yüzden biraz daha dolandım.

Nashville'e gittim, inşaat halindeki büyük bir konut projesinde kaldım. Henüz döşemeyi koymamışlardı ve konutların çatıları yoktu, yıldızların altında uyuyorduk. Çılgıncaydı.

Her Pazar öğleden sonra kente inip ırk kapışmalarına katılırdık. Bazı arkadaşlarımızı arayıp onlara,

"Bu gece oradan size sesleneceğim, bu yüzden orada ol," dememiz gerekiyordu.

Restoranlarda bize servis vermedikleri için yanımıza piknik sepeti alırdık. Gruplardan biri bir kaldırımda, öteki karşı kaldırımda dururdu. Birbirlerine bağırır, annelerinden söz eder ve arada sırada birbirlerini bıçaklarlardı. Bu iki saat kadar sürerdi, sonra hep birlikte bir kulübe gidip kafayı çekerdik. Bazen, o Pazar iyi bir film varsa, ırk kapışması olmazdı.

Çocukken sadece beyazlara hizmet eden bir restorana gidip "beyaz" bir biftek söyleme ve yüzümün ortasına yumruğu yemeden iki ayağımın üstünde durma hayali kurardım. Fakat kafam genellikle o şekilde çalışmazdı. Yapmam gereken daha önemli şeyler vardı – gitar çalmak gibi.

Nashville'de her tür müzik çaldım, *rockabilly* bile. Nashville'de herkes gitar çalmayı bilir. Sokakta yürürsün ve insanlar balkonlarında oturmuş gitar çalıyorlardır . . .

Çalmayı orada öğrendim aslında.

GİTAR ÇALMAYA İLK OLARAK SEATTLE'DA BAŞLADIM, orada fazla gerçek blues şarkıcısı yoktu. Güney'e indiğimde herkes blues çalıyordu ve ortama asıl o zaman ilgi duymaya başladım. Adamların nasıl blues çaldıklarını dinledim ve çok beğendim.

"Folk blues"a taparım. Blues benim için Elmore James, Howlin' Wolf, Muddy Waters ve Robert Johnson demektir. Robert Johnson'ı çok severim. Müthiştir. Mesajını kolaylıkla iletir. Bu "folk blues"un dünyadaki tek blues türü olduğu anlamına gelmez. Kendi blues'unu yapabilirsin. Herkesin sunabileceği kendine has bir blues'u vardır.

Atlanta ve Georgia'da müthiş adamlar var, Albert King ve Albert Collins gibi. Albert King tamamen ve sadece bir şekilde çalar –düz *funk* blues, yeni blues gitar, çok genç, *funky* bir ton– ki harikuladedir. Duyduğum en *funky* gitaristlerden biridir Albert King. Sadece o şekilde çalar, onun olayı budur.

Gitaristlerin çoğu Güney'den geliyordu. Güney'de *funky* kulüplerden birinde açlıktan ölmek üzere olan biri hayatında duyduğun en iyi gitarist olabilir ve sen adını bile bilmeyebilirdin.

NASHVILLE MATRAK BİR ORTAMDI O ZAMANLAR, o güne dek büyük kentte bulunmamış şarkıcılarla sözleşme yapmaya çalışan bütün o uyanık menajerler falan. Oyun gibiydi, baştan sona bir kandırmaca. Herkes herkesi kazıklamaya çalışıyordu. Fakat kıçını kollamayı öğrendikten sonra gayet eğlenceli olabiliyordu.

Nashville'de Yakışıklı George diye biriyle tanıştım, bana birkaç tur ayarladı. Seyahat etmeye, Güney'in çeşitli kentlerinde çalmaya başladım. Zor bir seyirciydi. Çok iyi çalmak zorundaydın çünkü bu insanlara çok iyiden azını çalamazdın. Hemen anlarlardı. Barların küçük sahnelerinde çalıyorduk, çok sıcak oluyordu ve hayranlar sahneden inmeni istemiyorlardı. Gitarların üstünde tepinen tipler vardı, bazıları gitarı başlarının arkasında tutarak çalıyordu, bazıları dişleri ya da dirsekleriyle. Bazen farklı bir enstrüman çalıyorlardı, eğlence olsun diye.

Tipin teki sahnede fazla hareket etmediğim için beni gitarı başımın arkasında tutarak çalmaya teşvik etti. "Moruk, bu saçmalığa ne gerek var?" dedim. Sonra, aniden, kendinden sıkılmaya başlarsın, çünkü o insanları memnun etmek çok zordur. Dişlerimle gitar çalma fikri bana ilk kez Tennessee'de iken cazip geldi. Orada ya dişlerinle çalarsın ya da vurulursun! Sahne kırık dişlerden geçilmez.

Ondan sonra bütün Amerika'da seyahat ettim, farklı gruplarda çaldım. Tanrım, hepsinin adını hatırlayamıyorum. Bazen bir gruba katılmamla ayrılmam bir olurdu! Rugan ayakkabılarım ve yapılmış saçımla R&B kulüplerinde çalıyordum.

Yoldaysan ve açlık çekiyorsan, neredeyse her şeyi çalarsın. *The Midnight Hour* çalmaktan o kadar usanmıştım ki. Yeni bir şeyler çalan gitaristler de yoktu ortalıkta, sıkıntıdan patlıyordum.

Bir R&B grubu nasıl kurulmaz onu öğrendim. Sorun liderlerin çoğunun kimseye para ödemek istememelerinden kaynaklanıyordu. Müzisyenler turnenin ortasında otobüste fazla yüksek sesle konuştukları ya da lider onlara fazla para borçlu olduğu için kovuluyorlardı. Düşük ücret, berbat yaşama koşulları ve kazıklanmak– o günlerde işler böyle yürüyordu.

BİRKAÇ AY BUFFALO'DA KALDIM, fakat çok soğuktu. Seattle'ın soğuğu farklıdır. Güzel bir soğuktur, Buffalo soğuğu kadar sert değildir. Neyse, beni oraya bağlamaya çalışan bir kız vardı, benim üzerimde Voodoo numaraları deniyor, beni orada tutmaya çalışıyordu. Yapabilecekleri farklı şeyler var. Yemeğine bir şey katarlar ya da ayakkabına küçük bir tutam saç koyarlar. Ayakkabımın topuğuna bir saç buklesi koydu. Deli hatun! Fakat bütün kalbiyle istememiş olmalıydı, çünkü birkaç gün hastanede kaldım sadece.

Başına gelinceye kadar bu tür şeyleri ciddiye almazsın. Fakat geldiğinde gerçekten ürkütücü olduğunu söyleyebilirim. Güney eyaletlerinde sıkça rastlanır bu durumlara. Gözlerimle gördüm. Gördüğümde ya da gerçekleşmekte olduğunu hissettiğimde, inanırım. İnsan zaten bir elektrik akımı yayar, titreşimler bu büyüleri işletecek kadar güçlüyse bunu gerçekten yapabilirler.

SONRA NEW YORK'A GİTTİM ve Apollo amatörler yarışmasında birinci oldum, yirmi beş dolar ödülü vardı. Apollo Theater'da çalmayı severim. Kaldım New York'ta, iki-üç hafta açlık çektim orada. Her çıkmaz ayın son çarşambasında iş buluyordum. Çok sefil koşullarda yaşadım. O uzun apartmanların çöp bidonlarının arasında uyumak cehennemden farksızdı. Göğsünde fareler koşturur, karafatmalar cebindeki son çubuk şekeri çalarlar. Portakal kabuğu ve domates salçası yemeyi bile denedim.

İnsanlar bana, "Kendine bir iş bulmazsan açlıktan öleceksin," diyorlardı. Fakat müzik dışında bir iş yapmak istemiyordum. Araba teslimatı da dahil olmak üzere birkaç iş denemem oldu, fakat her seferinde bir ya da iki hafta sonra bıraktım. Parasızlık beni biraz kaygılandırıyordu, ama gidip banka soyacak kadar değil.

Sonra Isley Biraderler'in biri beni bir kulüpte dinledi ve bir gitariste ihtiyaçları olduğunu söyledi. Bir süre Isley Biraderler'le çaldım. Kendi numaramı yapmama izin veriyorlardı (dişlerimle çalmak falan) çünkü onlara daha fazla para kazandırıyordu. Çaldığım grupların çoğu izin vermiyordu.

Fakat o kadar da harika değildi. Onların çaldıkları kulüplerde uyumak zorunda kalıyordum ve genellikle karafatmalardan ve farelerden geçilmiyordu. Geceleri üstünde yürüyorlardı lanet şeyler! Nashville'de Isley Biraderler'den ayrıldım. Sürekli Fa tonunda çalmaktan usanmıştım, bu yüzden beyaz tiftik ipek takım elbisemi ve rugan ayakkabılarımı iade edip yine sokak köşelerinde çalmaya başladım.

İki ay sonra kente aralarında Sam Cooke, Solomon Burke, Jackie Wilson, Hank Ballard, B.B. King ve Chuck Jackson'ın da bulunduğu bir *soul* paketi geldi ve eşlik eden gruplardan birinde küçük bir iş buldum. Her gece bu isimlerin arkasında çalarak sağ el tekniğimi iyice geliştirdim.

Sonra Kansas City, Missouri'de karaya oturdum, çünkü otobüsü kaçırdım ve cebimde metelik yoktu. Bir grup geldi ve beni Atlanta'ya götürdü, orada Little Richard ile tanıştım. Little Richard önce benden onun için çalmamı istedi. Beni beğendi ve bir süre onunla çaldım. Fakat onun etkisi altında kendimi geliştiremeyeceğimi hissediyordum.

Sahnede fırfırlı gömlek giymeme izin vermezdi. Bir keresinde Glen Willings ile havalı gömlekler satın aldık, çünkü üniformayı giymekten usanmıştık. Gösteriden sonra Little Richard şöyle dedi.

"Kardeşlerim, toplantı yapmamız gerek.

Ben Little Richard'ım.

Rock 'n' Rhythm'in Kralı'yım

ve sahnede güzel görünmesi gereken biri varsa o da benim.

Glen ve Jimmy, lütfen o gömlekleri bana verin

"Yoksa sizi para cezasına çarptırmak zorunda kalacağım."

Benim saç stilim yüzünden bir toplantı daha yaptı. Ona saçımı hiç kimse için kesmeyeceğimi söyledim.

"Sana beş dolar ceza kesiyorum."

Bağcıklarımız aynı değilse beş dolar ceza kesiyordu.

Turnedeki herkesin beyni yıkanmıştı.

Little Richard ile beş-altı ay çaldım sanıyorum. Bütün Amerika'yı dolaştım onunla, sonunda Los Angeles'a vardığımızda Richard'a daha fazla katlanamayıp ayrıldım. Para konusunda bir yanlış anlama yüzünden ayrıldım aslında. Beş buçuk ay bize tek kuruş ödemedi. Yolda olduğunda vaatlerle yaşayamazsın, bu yüzden o saçmalığa son vermem gerekti.

NEW YORK'A DÖNDÜM ve Curtis Knight and the Squires adında küçük bir rhythm and blues grubuyla çalmaya başladım. Birkaç albüm yaptık, onlar için birkaç parça düzenledim. King Curtis ve Joey Dee ile çaldım bir de. Joey Dee and the Starliters ile Celeveland Arena'da çaldım, Chubby Checker'ın da dâhil olduğu bir *rhythm and blues* gösterisiydi.

Şunu bilmende yarar var, Joey Dee and The Starliters'a katıldığımda kızartma tavasından ateşe sıçramış oldum. Bu olağanüstü bir gruptu – ama! Kimse benimle konuşmuyordu. Bir sürü Zenci gitaristten biriydim. Bir süre "Peppermint Twist" maaşıyla var olduktan sonra ayrıldım ve bir jukebox grubuna katıldım. Sonunda ondan da ayrıldım.

Elimdeki tek şey bir "dilek sandviçi" idi– arasına koyabileceğim bir parça etim olmasını dilediğim iki dilim ekmek.

* * * * * * *

NEW YORK'TAN EVE MEKTUP, AĞUSTOS 1965:

Hâlâ burada olduğumu ve bir yerlere gelme mücadelesi verdiğimi bilmenizi istiyorum. Her gün yemek yemesem de her şey benim için iyi gidiyor. Gitarım ve amfim hâlâ duruyor ve onlar olduğu sürece kimse beni yaşamaktan alıkoyamaz.

Muhtemelen kayıt yapabileceğim birkaç plak şirketiyle görüştüm. Sanıyorum o yöne doğru ilerleyeceğim, çünkü başkalarının arkasında çalınca adını duyurma şansın pek yok. Fakat kendimi halka göstermek ve işlerin nasıl yürüdüğünü anlamak için turnelere çıktım. Bir plak çıkardığımda beni tanıyan birkaç kişi olacak, bu da plak satışını artırabilir. Bugünlerde insanlar güzel şarkı söylemeni istemiyor. Yarım yamalak söylemeni ve parçaların iyi bir temposu olmasını istiyorlar. Ben de bunu hedefleyeceğim. Para orada. Bu yüzden üç-dört ay sonra benim bir plağımı dinler ve korkunç bulursanız utanç hissetmeyin, para gelinceye kadar bekleyin, çünkü insanlar her gün isteyerek biraz daha kötü şarkı söylüyorlar ve halk her zamankinden daha çok plak satın alıyor.

Bundan daha kötüsü de olabilir, fakat ben bir yerlere gelinceye kadar boğuşmaya devam edeceğim. Herkese selamlarımı ilet. Leon, Babaanne, Ben, Ernie, Frank, Mary, Barbara ve diğerleri. Lütfen çabuk yaz. Burada yalnızlık çekiyorum tek başıma. Gelecek bana şans ve mutluluk getirecek.

Sevgiler, oğlun Jimmy

Yoruldum, moruk. Daha fazla tahammül edemedim. Aynı notaları, aynı ritimleri çalmanın beni nasıl yaraladığını anlatamam. Sahnede bir gölgeydim sadece, gerçek anlamın dışında. Kendi olayımı yaratmak, kendi müziğimi yapmak istiyordum. Ben hep çok şey isteyen biri oldum. Gerçekten, gerçekten istiyordum. Elektrik gitarla yeni bir dünya yaratmanın mümkün olduğunu görmeye başlamıştım, çünkü dünyada öyle bir ses yok!

Zihnimde fikirler ve sesler vardı, fakat onları gerçekleştirmek için başkalarına ihtiyaç duyuyordum ve onları bulmak kolay değildi. Harlem'de arkadaşlarım vardı, onlara, "Village'a gelin de bir şeyler yapalım," diyordum.

Fakat tembeldiler, korkuyorlardı, dahası paralarını alabileceklerine inanmıyorlardı. "Seçmeler için tabii ki para almayacaksınız, fakat bizim gidip onların içine sızmamız gerek. Onun için başlarda bazı fedakârlıklarda bulunmalıyız," diyordum onlara. Bunu yapmak istemediler, ben de Village'a gidip istediğim gibi çalmaya başladım.

GREENWICH VILLAGE'da insanlar daha sıcaktılar, Harlem'deki gibi soğuk ve sert değillerdi. Harlem'e tahammül edemedim, çünkü orada insanların senin hakkında söylediklerini başka hiçbir yerde söylemezler! Harlem'de kalırken saçım gerçekten uzundu ve bazen bağlar ya da toplardım. Sokakta yürürken aniden çocuklar ya da kızlar, yaşlı kadınlar –herhangi biri!– pencereden dışarı bakıp,

"Hey, ne sanıyor bu kendini? Zenci İsa mı?

ya da

"Ne bu, sirk falan mı?"

Tanrım! Kendi bölgende bile.

Kendi türün canını daha fazla yakar.

Village hoştu. Aylaklık edip gecesi iki dolara çalıyor, sonra kalacak bir yer arıyordum. Kalacak bir yer bulabilmen için birileriyle hızlı bir sohbet gerçekleştirmen gerekirdi. Cafe Au Go Go'da John Hammond Jr için gitar çalma fırsatı yakaladım. Bu harika oldu çünkü tavan çok alçak ve tozluydu. Gitarı tavana yapıştırırdım. Savaş gibiydi. Duman bombasına bile gerek yoktu!

BEN VILLAGE'DA İKEN Bob Dylan da orada açlık çekiyordu. Bir kez görüştüm onunla, fakat ikimizin de kafası bir tondu. Kettle of Fish adında bir yerdi. Hayal meyal hatırlıyorum. İkimizin de kafası iyiydi ve orada takılıp gülmüştük. Evet, gülmüştük sadece.

Dylan'ı ilk dinlediğimde bu kadar detone söyleme cesaretine sahip olduğu için adama hayranlık duymak gerektiğini düşünmüştüm. Fakat sonra sözlere dikkat etmeye başladım. Çarpıldım.

Eskiden herkesten ve her şeyden çok çabuk sıkılırdım. Dylan'a doğru gitmemin nedeni de buydu, bana tamamen yeni bir şey sunuyordu. Etrafında gördüklerini not etmek için yanında sürekli not defteri taşırdı.

Yazarken kafasının iyi olması gerekmiyor, gerçi iyidir muhtemelen. Onun gibi biri için şart değil. Ben asla onun yazdığı sözleri yazamam, fakat bana yazma konusunda yardımı oldu çünkü hiçbir zaman bitiremeyeceğim binlerce şarkım var. Ben öylesine takılıp belki iki-üç söz yazarım, ama şimdi onlardan birini bitirebileceğime dair güvenim biraz arttı.

AL HENDRIX'E KARTPOSTAL, 1966:

Sevgili Babacığım,
Bu karman çorman New York kentinde her şeyin orta budala seyretmekte olduğunu bilmen için iki satır yazıyorum. Her şey acayip gelişiyor burada. Umarım evde her şey yolundadır. Leon'a selamımı ilet. Çok yakında sana mektup yazacağım, doğru dürüst bir de fotoğraf göndermeye çalışacağım. O zamana kadar umarım her şey yolunda gider. Ben ile Ernie'ye HİÇ duymadıkları gibi blues çaldığımı söyle.
Sevgiler, Jimmy.

İlk grubumu Randy California ile birlikte kurdum. 1966 yılının başlarıydı sanıyorum. Adımı Jimmy James olarak değiştirdim ve grubun adını *Blue Flames* koydum. Pek özgün olduğu söylenemez, değil mi?

Grubu kurar kurmaz Epic ile CBS'ten teklifler aldık, fakat ben henüz hazır olmadığımızı hissediyordum. Plak şirketleri ben Cafe Au Go Go'da çalarken, Mick Jagger beni onlarla turneye çıkmaya ikna etmeye çalışmadan bir yıl önce benimle ilgilenmişlerdi.

Fakat asıl büyük fırsatı küçük bir İngiliz dostum, Animals grubunun basçısı Chas Chandler'ı çaldığımız kulübe gelip bizi dinlemeye ikna ettiğinde yakaladım.

Animals grup olarak Central Park'ta son konserlerini vermek üzereydiler. Chas beni dinlemeye geldi ve bana İngiltere'ye gidip orada yeni bir grup kurmak isteyip istemediğimi sordu. Oldukça samimi birine benziyordu ve İngiltere'ye hiç gitmemiştim.

"Gideyim bari," dedim, çünkü ben hayatımı böyle yaşarım. Memphis'e hiç gitmedim, bu yüzden oraya doğru yola çıkarım. Amerika'da kök salmamıştım, beni oraya bağlayacak bir şey yoktu. Yaşamaya devam edip işimi yaptığım sürece dünyanın neresinde olduğum önemli değildi. Dahası, orada daha yüksek volümle çalabileceğimi, kendimi gerçekten bulabileceğimi düşünüyordum. Amerika'daki zihinsel takıntıların çoğu İngiltere'de yoktu. Amerika'daki durum beni iyice germeye başlamıştı. Ülke İngiltere'nin açılmakta olduğu gibi açılmıyordu.

Ardımda bıraktığım arkadaşlarım iyidir umarım. Gecede üç dolar falan kazanıyor, açlıktan ölüyorduk. Gidiş biçimim pek hoş olmadı. Onlar da benimle geleceklerini sanmışlardı, fakat benim yalnız gitmem çok daha kolaydı. Bu şekilde çekip gittiğim için suçluluk duydum çünkü fazla bir hayatımız yoktu zaten, anlıyor musun?

Ben her zaman, doğru yaklaşım içinde olursam, bir gün yırtacağımı düşündüm. Çok uzun zaman aldı, zor koşullarda yaşıyordum, üç kuruş için bir yerlerde çalıyordum, fakat bence değerdi. Ah, moruk! Başkalarının arkasında çalmaya bir yıl daha katlanamazdım.

Neyse ki Chas beni kurtardı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

(Eylül 1966–Haziran 1967)

DENEYİMLİ MİSİN?

BİLİYORUM, BİLİYORUM HAYKIRACAK
VE AĞLAYACAKSIN MUHTEMELEN
KÜÇÜK DÜNYAN GİTMENE İZİN VERMİYOR DİYE.
FAKAT KİME KANITLAMAYA ÇALIŞIYORSUN
O İKİ PARALIK KÜÇÜK HAYATINDA
ALTINDAN YAPILDIĞINA VE SATILMAYACAĞINA.
ÖYLEYSE DENEYİMLİ MİSİN?
HİÇ DENEYİMLİ OLDUN MU?
BEN OLDUM
İZİN VER DE SANA KANITLAYAYIM...

İngiltere'deyim, Baba.

Bazı insanlarla tanıştım, beni büyük bir yıldız yapacaklar.

Adımı değiştirdik, artık . . .

JIMI.

23 Eylül 1966. İngiltere'ye geliş tarihim. Çalışma iznim olmadığı için beni havalimanında üç saat beklettiler. Bir ara gerekli işlemler tamamlanıncaya kadar beni New York'a geri göndermekten söz ediyorlardı. Sanırsın ki İngiltere'deki bütün paraları kazanıp Amerika'ya götüreceğim!

Chas Chandler ile bir daireye taşındım. Daire daha önce Ringo'ya aitti. Hatta davulu daha geçen gün aldılar. Ortalık müzik setlerinden geçilmiyor ve bir sürü aynası olan sapıkça bir banyosu var. Şikâyetler hemen yağmaya başladı. Kent dışında olduğumuzda bile geç saatlere kadar süren gürültülü partiler verdiğimize dair şikâyetler geliyordu. Ertesi sabah döndüğümüzde şikâyetleri dinlerdik. Chas'ın tepesi atardı, fakat ben pek umursamazdım.

İNGİLTERE'DE İLK GİTAR ÇALIŞIMDA Cream'e eşlik ettim. Eric Clapton'ın çalışını beğenirim. Soloları Albert King'in sololarını andırır. Eric müthiştir. Ve Ginger Baker, adam ahtapot gibi, moruk. Gerçek bir doğuştan davulcu. Çalarken sadece kollarını ve bacaklarını görürsün.

Çalışma iznim olmadığı için fazla çalışamıyordum. İngiltere'de kalacaksam uzun bir çalışma izni alabilmemi sağlayacak kadar çok iş almalıydım. Yapmamız gereken mümkün olduğunca çok yerde çalmaktı. Chas pek çok telefon numarası biliyordu. Bana bir basçı ile davulcu buldu ve Jimi Hendrix Experience grubunu kurdum. Doğru adamları, benim gibi hisseden adamları bulmak çok zor oldu.

Birçok denemeden sonra biraz çaldık ve o sırada Noel Redding uğradı. New Animals grubunun denemeleri için gelmişti ve tesadüfen bizimle aynı binadaydı. Noel atak rock sever, eskiden The Loving Kind adında bir grupta solo gitar çalıyordu. Chas ondan bas çalmasını istedi, ben de saç biçimini sevdim ve her şey mükemmel gitti. Noel bas çalarken solo gitarist gibi düşünür. Bütün büyük başçılar öyledir. Onu seçtim çünkü bas gitarda çalamayacağı şey yok.

Yirmi beş kadar davulcu denedik, Mitch Mitchell en iyisiydi. Georgie Fame and the Blue Flames ile çalıyordu ve iki gün önce gruptan ayrılmıştı. Klasik davulcudur daha çok, *funky* R&B tarzında. Mitch caz bağımlısıdır ve sürekli Elvin Jones'dan söz eder. Bana bir kere bir Elvin Jones plağı çaldı ve ona, "Vay canına, bu sensin!" dedim.

En sert etkiyi yapabilecek mümkün olan en küçük grubu kurmayı düşünüyordum. İki kişi, yirmi kişi, on kişi, ne gerekiyorsa – fakat üçlü olarak çıktı, çok da iyi oldu. Bana sorarsan ritim gitar her şeyi yavaşlatır, çünkü ne istediğini ona tam olarak göstermek zorundasın. Bir şey yapmak istiyorsan, en iyisi kendin yapmandır, öyle değil mi?

On beş dakika kadar org da denedik, fakat uymadı. Diğer gruplardan farkımız kalmadı sanki. Bu üçlü grupla çok esneğiz. Hâlâ biraz doğaçlama yapabiliyoruz, ki çoğu grup için bir eksikliktir. Yanıma iki blues'cu almış olsaydım doğru tek torbaya gidecektik; blues torbasına, bu da bana göre değil. Yanlış anlama, blues'u çok severim, fakat bütün gece blues çalmak istemem. Bazı blues türleri midemi bulandırır. Hiçbir şey hissetmem. Bu *Midnight Hour* coşkusunda onlara yer yok.

Kategorize edilmek istemiyoruz. Benim müziğim pop değil. Benim müziğim BEN. Benim notalarım, bizim notalarımız, benim gitarım; nereden gelmiş olduklarının önemi yok.

Kendi kişisel *sound*'umuzu yaratmaya çalışıyoruz, kendi müziğimizi ve kendi kişisel varlığımızı. Kendi kişisel tarihimizle ilgiliyiz, ne olduğumuzla, kendi içimizde duruluncaya kadar.

Gerçekten derin temellerden süzülen bir olgu, hayallerinin geldiği yer gibi..

Çok ilkel bir düşence biçimi.

Adımızı bu yüzden EXPERIENCE koydum.

Çünkü öyle.

{13-18 Ekim 1966, Johnny Hallyday turnesi}

Grubu kurduktan dört gün sonra Paris Olympia'da Johnny Hallyday ile çaldık. Johnny Fransız Elvis Presley'i sayılır. *Midnight Hour, Land Of A Thousand Dances, Everyone Needs Someone To Love* ve *Respect* çaldık. Taparım Olympia seyircisine, inanılmazdır. Paris Olympia Avrupa'nın bir numarasıdır ve gençler Harlem Apollo'daki gençlerden farksızdır. Olup biteni gerçekten bilirler. İyi değilsen o gece gömülebileceğini bilirsin. Orada ilk çaldığımızda ağızları açık öylece oturdular, bizden ne bekleyeceklerini bilmiyorlardı. Fakat yine de dinlediler. Ben bunu severim işte. Harikuladeydi.

Sahneye çıktığımızda aramızda bir uyum oluşur, önemli olan da budur zaten. Mitch ile Noel kendi başlarına mükemmel müzisyenler, benim yaptığım her şeye zevkle ve hayal güçlerini kullanarak eşlik ediyorlar. Kapıştığımızda birbirimizi dinlemeye çalışırız. Birbirimizi fazla riske sokmayız. Bir şeyde inat edip ısrarla o yönde gitmeyiz. Doğru, müziğimizin ne yapması gerektiği konusunda her zaman aynı fikirde değiliz, fakat bir şekilde en iyi bildiğimiz şeyleri birleştirir, bir şarkı yaratırız.

İşin bir parçası da grubun sahneye çıktığında aldığı tepkiyi görmektir. Gerçekten zor kulüplerde çaldık. Kulüp sahipleri bizi iğrenç buluyor, fakat halk müthiş olduğumuzu düşünüyor. Bir keresinde Londra'daki yeni kulüp Upper Cut'ta çaldık, 5.000 kişi geldi. Korkudan az kalsın ölecektim orada o kadar insanı bir arada görünce! Fakat yine de sahneye çıktım, içimden geldiği gibi çaldım ve her şey gayet iyi gitti.

Saville Theatre'da çaldığımda gitarımda belli bir notayı her çaldığımda ışıkların açılmasını sağlayan bir aygıt vardı. Bir gün çaldığım notaların ışıklarla ve filmle renk olarak belirmesini isterim. Bu gerçek bir deneyim olur!

Beatles gelirdi bazen bizi dinlemeye, Saville Theatre'a geldiler mesela. Paul McCartney bana bir film {*Magical Mystery Tour*} yapmayı tasarladıklarını ve bu filmde benim de yer almamı istediklerini söyledi. O zaman henüz tanınmıyorduk ve McCartney bize yardım etmeye çalışıyordu, fakat onlar filmi çekmeye başlamadan güzel bir fırsat yakaladık.

Beatles ve Stones özel hayatlarında şahane kediler, fakat bir aile olma durumu söz konusu, o kadar ki bazen birbirlerini andırırlar. Bazen bir ailenin parçası olmak istemezsin. Ben yakında bütün İngiliz gruplarının *sound*'unun aynı olacağını düşünüyorum, Motown gibi. Bunun hoş bir yanı var elbet, fakat kendi tezgahını kurmak daha iyi değil mi?

AL HENDRIX'E KARTPOSTAL, KASIM 1966:

Sevgili Babacığım,

Adresi kaybetmiş olmama rağmen çok fazla uzaklaşmadan yazmam gerektiğini hissediyorum. Şimdi Almanya'dayız, Münih'te. Fransa'dan yeni ayrıldık, Paris ve Nancy'de çaldık. Bu aralar Londra'da çalışıyoruz. Londra'da yaşıyorum. Kendi grubumu kurdum ve iki ay sonra Hey Joe adında bir plağım çıkacak. Grubun adı Jimi Hendrix Experience. Bu kartpostal eline geçer umarım. Yakında doğru dürüst bir mektup yazarım. İşler iyiye doğru gidiyor sanki.

Seni seven oğlun, Jimi.

(16 ARALIK 1966, İNGİLTERE'DE İLK SINGLE PİYASAYA SÜRÜLÜR.)

Hey Joe'yu parça olarak hepimiz seviyorduk, bu yüzden 45'lik olarak kaydettik. Prova yaparken iki kez aynı şekilde çaldığımızı sanmıyorum. Pek çok müzisyen farklı düzenlemelerini çalmışlardı ve ilk yavaş versiyon Timmy Rose'a aittir. Ben yavaş seviyorum. Hızlı 1.000 düzenlemesi falan vardır muhtemelen; Byrds, Standelles, Love ve diğerleri.

İlk kez plağa okuyordum. Korkuyordum şarkı söylemeye. Şarkı söylememi Chas önermişti. Güzel şarkı söyleyebilmeyi çok isterdim, fakat söyleyemediğimi biliyorum. Ben sözleri hissederek çıkarırım daha çok. Güzel bir notaya ulaşmak için bütün gece uğraşırım, fakat şarkıcıdan çok bir gösteri ve performans sanatçısı olduğum söylenebilir. **Benim için asıl önemli olan gitardır.** Sesim müzikal olarak yaptığımı şeyi iletmenin bir başka yolu sadece.

{ŞUBAT 1967, *HEY JOE* İNGİLTERE LİSTELERİNDE 4 NUMARAYA YÜKSELİR.}

Hey Joe bir kovboy şarkısının blues düzenlemesi aslında. Fazla ticari bir şarkı değil, bu yüzden listelerde bu kadar yükselmiş olmasına şaşıyorum. İnsanların bir sonraki parçayı nasıl karşılayacaklarını merak ediyorum, çünkü çok farklı. Bir sonraki 45'lik için *Love or Confusion* seçildi, fakat benim zihnimde denizin altında yürüdüğümü gördüğüm düşe dair bir şeyler vardı. Bir bilimkurgu dergisinde okuduğum mor ölüm ışınına dair bir hikayeyle bağlantılı. Adı *Purple Haze* – excuse me!

MOR BİR PUS ZİHNİMDE,
SON ZAMANLARDA AYNI DEĞİLİM SANKİ,
TUHAF DAVRANIYORUM, AMA NEDEN
BİLMİYORUM.
KUSURUMA BAKMAYIN
GÖKYÜZÜNÜ ÖPERKEN.

MOR PUS HER YERDE
ÇIKIYOR MUYUM YOKSA İNİYOR MUYUM
BİLMİYORUM.
MUTLU MUYUM YOKSA BEDBAHT MI?
BU HER NE İSE, O KIZ BANA BÜYÜ YAPTI!

MOR PUS GÖZLERİMDE,
GÜNDÜZ MÜ YOKSA GECE Mİ BİLMİYORUM?
UÇURDUN, UÇURDUN AKLIMI.
YARIN MI YOKSA SADECE ZAMANIN
SONU MU?

Şarkı ne yöne gittiğini bilmeyen birine dair. Kızın teki bu adamın kafasını açmıştır ve adam bunun iyi mi yoksa kötü mü olduğunu bilemez – hepsi bu. Çoğu meraklı insan gibi farklı tuhaf alanlara gitmeye dair bir şey olabilir. Uyuşturucuyla ilgisi yok. Şarkının asıl anlamı, *"o kız bana büyü yaptı,"* dizesinde yatar. Şarkı oradan ilerler.

"gerçekten tuhaf bir zaman geçirdik dün gece.
Bir kızla tanıştım ve olağanüstüydü.
Bebeğim, dedim, ne yapıyorsun?
İyiyim işte, dedi. Sen nasılsın?
Her şey eskisi gibi, dedim, büyük bir can sıkıntısı.
O küçük torbada ne var merak ediyorum?
Bu mu, dedi.
Ve torbayı açtı ve şöyle bir ses çıktı... {geri besleme}

VAY CANINA dedim! Kapat! Kapat! Bebeğim dikkat et!
Küçük başparmağını içine soktu. Ben de parmaklarımı soktum ve

Puuuufff!

Büyük Bir Mor Pus!

{*Purple Haze* piyasaya mart 1967'de sürüldü ve altı günde İngiltere listelerinde 3 numaraya yükseldi.}

Ben müziğimi hiçbir şekilde psikedelik olarak nitelemem. Şimdi psikedelik diye adlandırdıkları müziği Amerika'da on yıl önce yapan adamlar vardı. Şimdi çocukların, "Şu gruba bak, psikedelik müzik yapıyorlar," dediklerini duyuyorum, oysa bütün yaptıkları üstlerine ışıklar tutturup yanlış akorlarla *Johnny B. Goode* çalmaktan ibaret.

Kendilerine psikedelik grup diyenler çok kötü. Asit atıp o gürültüyü dinlemek zorunda kalmak istemem. *Freak-out,* psikedelik falan, bütün bunlar oldukça sınırlayıcı. Kimse boynuma psikedelik yaftası assın istemiyorum. Ne de Bach ya da Beethoven yaftası. Yanlış anlama, Bach'ı da Beethoven'i de çok severim. Pek çok plağım var. Gustav Mahler severim bir de.

Farklı türde müzikleri küçük kategorilere ayırmanın yanlış olduğunu düşünüyorum. Farklı türde müzikler için belli adlar olması gerekmiyor aslında. Grubun adı yeterli olmalı, öyle değil mi? Küçük bir şey duyup, "Hey, bu güzel sanki," diyebilirsin, fakat bizim müziğimiz şuradaki kurabiye kavanozu gibi. Her şey birbirine karışmıştır. Rock, blues ve caz karışımı, hâlâ gelişmekte olan ve şu anda çıkan bir müzik, geleceğin müziği. Yaftalamak kaçınılmazsa "Özgür Duygu" demeyi yeğlerim. Rock, *freak-out,* blues ve *rave* karışımı. Benim *rock-blues-funky-freaky sound*'um.

Aynı anda her şeyden etkilendim – Muddy Waters, Jimmy Reed, Chet Atkins, B.B. King. Howlin' Wolf ve Elmore James severim, fakat başka şeyler de dinlerdim – Ritchie Valens, Eddie Cochran ve *Summertime Blues.* Bob Dylan ve Brian Jones'dan etkilendiğim de söylenebilir. Her şeyi dinlerim, Bach'tan Beatles'a varıncaya dek. Böyle bir karışımdan sonra, bütün bu insanları aynı anda dinledikten sonra, ne yöne gidersin?

Ben onları kendileri için sevdim, onlardan bir şeyler almayı ya da onlar gibi olmayı umarak değil. Daha önce duyduklarımı taklit etmiyorum. Bebeklikteki gibi, tek bir şey bilirsin ve büyüyünceye kadar onu emersin, sonra da daha fazla düşünmezsin. Her şeyi araştırıp kendi fikirlerini üretmelisin. Fazla araştırıp yeterince yapmamak insanı fırıldak gibi döndürür.

ŞİMDİ DİNLEDİĞİM İNSANLARIN çoğu İngiliz. Amerika'da olmaktan farksız! Tam Amerikalı müzisyenler gibi çalabileceklerine inanmıyorum, fakat bunu başaran birkaç kişi var. Stevie Winwood ve Spencer Davis o duyguya çok yaklaştılar. Ve Tom Jones! Neden mi? Bütün o Herman's Hermits plaklarını dinlemekten usandıkları için herhalde. Soul müziğin en büyüklerinden biri olan Ray Charles gibi bir kediyi dinlemekten haz duyabiliyorlarsa, o *soul* duygusunun ortaya çıkmasında şaşılacak bir şey yok. Gerçekten dinlediklerini gösterir.

* * * * * * *

Yay Burcusun?

Sürekli. Yirmi yedisi.

Kişisel özellikler?

Boy 1.60; kilo 68; gözler kahverengi – bazen siyah; saç koyu kahverengi.

Sahne adının kaynağı?

%88 doğuştan, %12 yazım hatası.

Evcil hayvanın var mı?

İki küçük kürk-zihniyetli gitar.

En sevdiğiniz yiyecek ve içecek?

Spagetti, kremşantili çilekli turta ve muzlu pasta. Tipik mutfak yemeği de severim – sebze ve pilav.

ya ingiliz yemekleri?

Tanrım! İngiliz yemeklerini izah etmek güç. Neredeyse her şeyin yanına patates püresi koyuyorsunuz ve ben bu konuda hoş şeyler söyleyemeyeceğim!

Londra hakkında ne düşünüyorsun?

Farklı bir atmosferi var. İnsanlar daha uysal. Bütün o küçük sokakları ve butikleri seviyorum. Masal diyarı gibi biraz. Fakat Londra'da beni gerçekten uçuran ne biliyor musun? Geçen kızları seyretmek. Kız seyretmeyi sevenler için harikulade bir kent. Hepsi çok güzel ve farklı milliyetten.

Sigara içer misin?

İçmeseydim bir domuz kadar şişman olurdum. Sinirlerim çok bozuk. Filtreli sigarayı yeğlerim, arada sırada da mentollü içerim – bir buçuk günde bir paket kadar.

Hobilerin var mı?

Yıldırım seyretmeyi severim. Özellikle tek başıma bir tarladaysam. Çok bilimkurgu okurum. Masallara da bayılırım, Hans Christian Andersen ve "Ayı Winnie," mesela.

Neyi sevmezsin?

Sıradan şeyleri ya da üstü başı tertipli ve kaşları düzgün insanları.

Nasıl birisin?

Biraz sessiz, biraz kapalı. Genellikle fazla konuşmam. Söyleyeceklerimi gitarımla söylerim.

Yakın geleceğe dair planların var mı?

İngiltere'de kalmak istiyorum. Amerika'da sürekli başkalarının arkasında çalıyor ve kendime sadık kalmakta zorlanıyordum. Artık kendi grubum var, çok daha kolay. Çalışma izni almakla ilgili bir sorun çıkmayacak sanıyorum, uslu çocuk olduğum sürece.

Müzik sizin için ne kadar önemli?

Bizim için çok önemli. Çalmazsak aç kalırız.

Mesleki bir amacın var mı?

Venüs'teki blues ortamını yazacak ilk insan olmak istiyorum.

Kişisel bir amacın var mı?

Annemi ve ailemi tekrar görmek.

Ne zamandır evden uzaksın?

Yedi yıl oldu. Altı yaşındaki kız kardeşimi tanımıyorum bile. İngiltere'ye geldiğimde babamı bir kez arayıp bir şeyleri gerçekleştirdiğimi söyledim.

O ne dedi?

İngiltere'ye gidecek parayı bulmak için kimi soyduğumu sordu. Aslında korkuyorum eve gitmeye. Babam çok sert bir adamdır. Beni tuttuğu gibi giysilerimi yırtar, saçımı keser! Babama gönderecek kadar para kazanmak isterim. Bir gün ona bir ev yaptıracağım. Biraz ayar vermek için, bir de ilk gitarımın parasını ödediği için.

Saçın neden böyle?

Sanıyorum çocukken saçımı hep babam kestiği için, okula yolunmuş tavuk gibi giderdim. Bu bende aşağılık kompleksi yaratmış olabilir.

Saçını tarar mısın?

Hayır, fırçalarım. Tarak takılır. Kızın teki bana saçımı taramak istediğini söyledi. KİMSE tarayamaz benim saçımı. Ben bile tarayamam. Fakat ben bu saç stilini güzel buluyorum. Shirley Temple tarzı. Kıvırcık perma. Her

neyse, düz ve cansız saçtan iyidir. Saç telleri titreşimdir. Saçların düzse ve yeri işaret ediyorsa fazla titreşim alamazsın. Fakat ben her yönden titreşim alıyorum.

Tuhaf giyinmek neden gerekli?

Ben bunu gereklilik olarak görmüyorum aslında. Ben böyle giyinmeyi ve görünmeyi seviyorum, sahnede ve sahne dışında. Uyumsuz renkleri seviyorum. Ben hep kovboy ya da Hacı Baba ya da Zenda Mahkûmu falan olmak istedim. Sahneye çıkmadan önce turne menajerim bana, "Jimmy, pejmürde kılıklı şerefsiz, bu gece bu şekilde görünmeye devam etmeyeceksin, değil mi?" der. Ben de ona, "Sigaramı söndürür söndürmez iki dirhem bir çekirdek giyineceğim," derim. Ben kendimi böyle rahat hissediyorum.

Moda nereye gidiyor sence?

Bilmiyorum ve umursamıyorum. Belki insanlar farklı renklerde çarşaflar giyecekler, eskiden olduğu gibi. Bana iç çamaşırı giyip giymediğim türünde aptal sorular sorma olur mu?

Bu söyleşi için başka birini bulman gerekirdi bence.

BANA BU ŞEKİLDE GİYİNİP saçımı bu tarz yaparak belli bir etki yaratmayı amaçlayıp amaçlamadığımı soruyorlar, fakat bu doğru değil. Ben buyum. Kimse tarafından yanlış anlaşılmak istemem, bu yüzden kırmızı bandana takıp turkuaz pantolon giymek ve saçımı dizlerime kadar uzatmak istiyorsam beni böyle kabul etsinler, çünkü ben buyum. Wilson Pickett'in arkasında çalarken çekilmiş bütün o smokinli ve papyonlu fotoğraflarıma gelince, onlar benim çekingen ve ürkek olduğum, kendimden korktuğum zamanlara ait. Saçımı arkaya doğru düz yatırır, zihnimi tarardım.

Şu anda giymekte olduğum ceket Kraliyet Ordusu Veteriner Birliği'ne ait, 1898 yanılmıyorsam. Üniformalar için çok iyi bir yıl. Geçen gece Cromwellian Kulüp'ten bir blok ötedeydim ve üstümde bu kıyafet vardı. Bir polis minibüsü yanıma yanaştı ve beş-altı polis dışarı fırlayıp etrafımı sardılar. İçlerinden biri ceketimi işaret edip, "Bu İngiliz, değil mi?" diye sordu. "Evet, sanıyorum," dedim. Bir süre kaşlarını çattıktan sonra, "Bunu giyemezsin. İnsanlar üstlerinde bu üniformayla can verdiler," dedi. Adamın gözleri o kadar kötüydü ki rozetlerin üstündeki küçük yazıları okuyamadı.

"Ne, Veteriner Birliği'nde mi? Neyse, ben üniforma hastasıyım. Amerika Birleşik Devletleri'nin üniformasını yeterince uzun bir süre giydim," dedim. "Sen bizimle kafa mı buluyorsun? Pasaportunu göster," dediler. Gösterdim. Onları aksanımın gerçek Amerikan aksanı olduğuna ikna etmek zorunda kaldım. Sonra bana hangi grupta çaldığımı sordular. *Experience* dedim. Onunla da alay ettiler ve seyyar papazlara dair espri yaptılar. Birkaç espri daha yaptıktan sonra beni bir daha o kıyafetle görmek istemediklerini

söyleyip bıraktılar. Tam onlardan uzaklaşmak üzereyken biri, "Hey, *Experience* grubunda çaldığını söyledin. Neyi deneyimliyorsun?" diye sordu. "Tacizi," dedim ve topukladım.

İnsanlar bizi tuhaf algılıyorlar, fakat ben bunu umursamıyorum. Moruk, kalıcı değiliz, bu hayatta yapmak istediğini yapmalısın. Zihnini özgür bırakmalısın, özgürce akmalısın.

BEYAZ YAKALI MUHAFAZAKÂRLAR HAVA ATIYORLAR
SOKAĞIN AŞAĞISINDA,
BANA PLASTİK PARMAKLARINI SALLAYARAK
BENİM GİBİLERİN YAKINDA YIĞILIP ÖLECEĞİNİ UMUYORLAR,
AMA BEN UCUBE BAYRAĞIMI YÜKSEKLERDE SALLAMAYA
DEVAM EDECEĞİM.
VAY CANINA! SALLAMAYA DEVAM, SALLAMAYA DEVAM.

DÜŞEN DAĞLAR, BENİM ÜSTÜME DÜŞMEYİN.
HADİ BAKALIM BAY İŞ ADAMI, BENİM GİBİ GİYİNEMEZSİN.

En büyük sorunum ne biliyor musun? Fotoğraf makinesine baktığımda içimden gülümsemek gelmiyorsa gülümseyemiyorum. Yapamıyorum. Mutlu olman emrediliyormuş gibi bir şey! Neyse, fotoğrafçılar beni her zaman çok kötü göstermeye çalışıyorlar zaten. Reklam amacıyla kullanılan fotoğrafların hepsi son derece nemrut göründüğüm için seçildi. Bütün gülümsemeli, neşeli fotoğrafları atıp en korkunçlarını seçtik. Bu beni bir tür canavar gibi gösteriyor. Samimiyetle söylüyorum, insanların beni neden korkunç bir karakter olarak görmeyi arzuladıklarını bilmiyorum. Yamyama

benzesem çok sevinecekler! Fakat insanların dinlemesini sağlamak için böyle görsel bir numaraya başvurmak gerekliydi sanırım.

{1967 MART'ININ SONUNA GELİNDİĞİNDE HENDRIX EXPERIENCE İNGİLTERE, FRANSA VE HOLLANDA'DA 80'İN ÜSTÜNDE KONSER VERMİŞTİ. İNGİLİZ BOYALI BASINI HENDRIX'TEN, "POPUN VAHŞİ ADAMI," DİYE SÖZ EDİYORDU.}

Bazı insanlar bana bu dünyada ne aradığımı soruyorlar. İstilaya mı uğruyoruz? Fakat bu sözler beni rahatsız etmiyor. Eskiden insanların dediklerine kulak verir, sonra gidip yatağa uzanır ve kaygılanırdım. Fakat bu tür şeyler için kaygılanamazsın. Bütün dünyanın kendileri gibi beylik olmalarını isteyen beylik insanlar bunlar. Biz bir trip yaratmak için yola çıktık, bu yüzden böyleyiz. Çalarken seyirciyi gerçekten çıldırtmak istiyoruz.

Çok, çok yüksek çalarız. Belli bir etki yaratmak için yüksek çalarız, her şeyi fiziksel olarak mümkün kılmak için, içine işlesin diye. Acı vermeli. Hollanda'da bir televizyon programında çaldık ve teçhizat mükemmeldi. Bize istediğimiz kadar yüksek çalabileceğimizi söylediler. Gerçekten kaptırmıştık ki ufak tefek bir tip bize doğru koşup, "Durun! Durun! Stüdyonun tavanı çöküyor!" diye bağırmaya başladı.

Çöküyordu gerçekten, sıvalar dökülüyordu! Ben yüksek çalmayı severim. Her zaman sevdim.

Elektrik takıntılı olmakla suçlanıyorum, ama seviyorum elektrik sesleri, geri besleme falan. Parazit. İnsanlar alkışlarken bir ses

yaratırlar, biz de onlara bu tür sesler göndererek karşılık veririz. Müziksel olarak, *"freak out"* neredeyse yanlış notalar çalmak gibi bir şey. Olması gerektiğini düşündüğün notaların tersini çalmak gibi. Doğru notayı yakalarsan, gerekli miktarda geri besleme de varsa, çok hoş olabilir. Yanlış notaları ciddiyetle çalmayı severim, çaktın mı? Çok eğlencelidir.

İş olsun diye değişik numaralar sergilemeyiz. Sahnede olanlar benim yaptıklarım. Yani, sahnede dolanırken gitarımdan biraz daha fazla bir şeyler sıkmaya çalışırım. Bazen gitarın üstüne sıçrarım, bazen telleri gıcırdatırım. Ne kadar gıcırdarsa o kadar kişner. Bazen amfiye sürtünürüm, bazen üstüne oturum, bazen dişlerimle çalarım. Bazen de dirseğimle çalmak gelir içimden. Yaptığım her şeyi hatırlayamıyorum. Çalış şeklim böyle. Her şeyimi katmazsam sıkıntıdan patlarım.

Gerçekten nefret ettiğim bir şey varsa o da *playback*. Çok yapay. Londra Radyosu konserinde benden *playback* yapmamı istediler ve orada elimde gitarla dururken suçluluk duydum. O şekilde müziği hissetmeme olanak yok. Arkada kayıt çalarken dişlerimle gitar çalmam beklenemez herhalde. Bu delilik olur.

Dişlerinle çaldığında ne yaptığını bilmen gerekir, yoksa kendine zarar verebilirsin. Gittiğim her yerde bana bir grubun bizim gibi sahneye çıktığını ve gitaristin dişleriyle çalmayı denediğinde dişlerinin sahneye döküldüğünü anlatırlar. "Dişlerini fırçalamadığı içindir," derim onlara. Ben çalarken hiçbir yerimi kırmadım, fakat bir keresinde, *freak-out* niyetine, konserden önce ağzıma kağıt parçacıkları doldurup onları ağzımdan dişlerim dökülüyormuş gibi saçmayı düşündüm!

PEK ÇOK İNSAN benim sahnede gitarla yaptığım hareketleri müstehcen buluyor. Ben müstehcen olduğunu düşünmüyorum. Seksi belki, fakat sağlam vurgusu olan hangi müzik seksi değildir? Müzik o denli kişisel bir ifade ki cinselliği yansıtması kaçınılmaz. Bunun nesi yanlış? Bunun nesi ayıp? Gazetelerde ve televizyonlarda gördüğümüz bazı reklamlardan daha mı ayıp? Dünya seks etrafında dönüyor. Müzik insani duygularla bütünleşmeli. Bana cinsellikten daha insani bir duygu söyleyebilmen için beni kandırman gerek. Bizi iğrenç bulan bu insanlar aynı zamanda Joan Baez'in konserlerinde savaş karşıtı şarkılar söylemesini engellemeye çalışanlar.

Ben hissettiğim gibi çalar ve hareket ederim. Bu bir gösteri değil, varoluş biçimi. Müziğim, aletim, sesim, bedenim zihnimde tek bir eyleme dönüşür. Müzikle bütünleşmenin yarattığı yüksek bir kafa diyelim. Müziğin kendisi hızlı, kalıcı bir kafadır. Bu seyircilerin bazılarına seks ya da sevgi gibi gelebilir, ama benim kafamı çok iyi eder. Gösterimizi seksi buluyorlarsa, bu iyi bir şey; gösteri onlarda başka duygular uyandırıyorsa, bu da iyi bir şey. Müziğim onlara kendilerini özgür hissettiriyorsa, bu en iyisi.

Yeter ki pasif olmasınlar.

{31 MART 1967, JIMI HENDRIX EXPERIENCE, WALKER BROTHERS TURNESİNE KATILIR.}

Walker Brothers turnesinin ilk gecesinde kaygılanmaya başladım. Blues seyircisine çalmayı iyi biliyordum, fakat bu kez Walker Brothers'ı, Engelbert Humperdinck'i ve Cat Stevens'ı görmeye gelmiş insanların önünde çalacaktım. Bütün bu tatlı insanlar programda bizden sonra çıkıyorlardı, bu yüzden seyirciyi onlar için ateşlememiz gerekiyordu. Onları sarsmalıydık.

Engelbert'tan *Release Me* dinlemeye gelenler benden haz etmeyebilir, fakat bu trajik değil. Bu işleri bir yere kadar planlayabilirsin. Biz kendimiz için çalarız. Daha önce de yaptık, seyircinin ağızları bir karış açık oturdukları ve alkışlamaları için on dakika beklediğin yerlerde çaldık.

Ben ne ergenleri ne de yaşlıları eğlendirmeye çalışıyorum. Dürüst olmaya, kendim olmaya çalışıyorum. Engelbert'ın plaklarını satın alanların sırf listenin üst sıralarında olduğu için benim plaklarımı da satın alacaklarını sanmıyorum. Bir gece oturup Engelbert'ı dinledim. Gerçekten çok iyi bir sesi var. Kusursuz. Hayal gücün kısıtlı ise iyi bir görünüm ve kusursuz bir ses gerekli belki.

* * * * * *

BİR HAYRANA MEKTUP, NİSAN 1967:

Sevgili David,

Kendini hoş tut. Üzülerek söylüyorum ki şu anda elimizde hiç fotoğraf kalmadı. Biri turne otobüsünden bütün fotoğrafları çaldı. Fakat hepimiz (üçümüz) böyle kritik bir anda bize yazdığın için sana müteşekkiriz. (Walkers, Hump, Cat, herkes bize karşı).

Tekrar teşekkürler ve bol şans.

Jimi Hendrix Experience.

TURNE PATRONLARI BİZE SOLUK ALDIRMIYORLAR. Bütün turneler böyle midir bilmiyorum, fakat sahneye çıkmadan önce aletlerimizi akort etmek için bile zaman tanımıyorlar. Bazen çalmaya başlamadan hemen önce etrafıma bakarım ve gitarlardan birinin telinin kopuk olduğunu görürüm. Ya da az önce akort ettiğim gitarın akordunun bozulmuş olduğunu fark ederim. Umurlarında bile değiliz. Bayağı ve müstehcen olduğumuzu söylüyorlar. Biz gösterimizi değiştirmeyi reddediyoruz, bu yüzden de bazen durup dururken amfinin sesi kesiliyor.

Şimdiye kadar turne menajeri tarafından her gece tehdit edildim, fakat o istiyor diye performansımı değiştirmeyeceğim. İngiltere'ye geldiğimden beri bu şekilde çalıyorum. Müstehcen hiçbir yanı yok. Bu insanlar fikirlerini nereden alıyorlar bilmiyorum. Fakat bizden kurtulmak istiyorlarsa bizi turneden resmen kovmaları gerekecek.

Tanıtım amacıyla yaptığımız şeyler de oldu tabii ki. Gitarın alev alması önceden ayarlanmış bir numaraydı. Lanet şeyin üstüne benzin döküp tutuşturduk. Güvenlikçiler çıldırdı, fakat gazetelere haber olduk! Numaranın farkında olan organizatör bana yumruğunu sallayıp, "Bu tür şeyler yapamazsın, Hendrix! Seni bu turneden çıkarıyorum!" diye bağırıyor, bir yandan da kanıtı benim için ceketinin altında saklıyordu – polisin ve itfaiyecilerin aramakta oldukları yanık gitarım.

TURNE İYİ BİR DENEYİMDİ, fakat programdaki yerimiz tamamen yanlıştı. Sahneyi diğerleri için ateşe veriyordum. O Engelflumplefuff'ın sahne deneyimi yoktu. Hiçbir hareket yoktu. Her şeyi aniden öldürüyordu. Bütün tacizlere rağmen müthiş eğlenceliydi de.

İngiliz seyircisi hakkında çok şey öğrendim, çünkü gecede iki konser veriyorduk ve her konserden sonra Chas ile konserin nasıl gittiğini ve geliştirmek için neler yapabileceğimizi tartışıyorduk. Luton'daki salonda çocuğun teki altı metre yükseklikteki locadan sahneye atladı, sırf bizimle el sıkışmak için. "Bizimle uğraşmazlar nasılsa," diye düşünerek kulis kapısından içeri girdiğimizde hippi kızlar üstümüze atılıp giysilerimizi parçalıyorlardı! Kızın teki gitarıma yapışıp, "Bunu istemiyorsun," dedi. "Sen aklını kaçırmış olmalısın," dedim ona. Leicester'da da hayli sükse yaptık.

Sahneye çıkmadan önce sunucu beni pohpohladığında ya da konser salonun dışında adımın ışıklarla yazılmış olduğunu gördüğümde utanırım. Böyle bir şey yaşadığıma inanamıyorum. Bazen seyircilerden biri o kadar yüksek bir sesle "YİHU" diye

bağırır ki ona, "O kadar yüksek değil!" demek isterim. Fakat hoşuma gider. Bende ağlama isteği uyandırır.

Üçümüz de İngiltere'de başarılı olma yolunda ilerlediğimiz duygusunu taşıyorduk. Aslında tuhaf, çünkü insanların çoğu bizi tek tek tanımıyorlar. Basın toplantılarına üç soru işareti olarak giriyoruz ve bize kimin kim olduğunu soruyorlar. Sanıyorum bu bulunduğumuz yere yaptığımız müzikle geldiğimizi vurguluyor.

{1967 MAYIS'INDA, PİYASAYA SÜRÜLDÜKTEN ALTI GÜN SONRA, *THE WIND CRIES MARY* İNGİLTERE LİSTELERİNE GİRDİ. LİSTELERDE 11 HAFTA KALDI VE 6'INCI SIRAYA KADAR YÜKSELDİ.}

Birdenbire nasıl oldu bilmiyorum, fakat plaklarımız inanılmaz bir hızla satmaya başladı. *Purple Haze* şu anda hâlâ listelerde. Bu kadar büyük olacağını aklımızdan bile geçirmemiştik. *The Wind Cries Mary*'yi çıkarmadan önce ortalığın biraz soğumasını beklemeliydik belki. Fakat İngiltere'de sürekli plak çıkarmak zorundasın. İngilizlerin kafaları çok hızlı çalışır ve kolay sıkılırlar. Bazı açılardan çok tuhaf bir halk, bu da heyecan verici.

Parçalarımızı halka bir an önce ulaştırmaya çalıştığım için beni bencil olmakla suçlayamazsın. Fırsatları ıskalamaktan gerçekten nefret ederim. Müzikle ilgileniyorsan ve içindeysen, büyük bir açlık duyabilirsin. Ne kadar katkı yaparsan o kadar yükselmek istersin. Bu açlığını daha da artırır, günde kaç öğün yersen ye.

MÜZİĞİ ZİHNİMDE TUTARIM. Stüdyoya girinceye dek grup elemanları için bile dışarı çıkmaz. *The Wind Cries Mary* ile öyle oldu örneğin. Sahnede prova yapıyorduk, birden geldi. Önce sözler çıktı, üstüne müziği oturtmak kolaydı. Her şey birbirinin içinde eridi. İki kayıt yeterli oldu.

Noel ile Mitch'e kafamda olanı izah ettim, sonra Chas ayarları oturtsun diye parçayı yarıya kadar çaldık. Sonra bir kez daha çaldık. Bir saat sonra parça basılmaya hazırdı. Kayıt stüdyosunda beş-altı kayıttan fazla yapmayız. Çok pahalı!

Bir plak kaydederken pek çok şeyden söz ederiz, fakat plağın kendisinden asla söz etmeyiz. Fıkra anlatırız, içki ve sigara içeriz. Kendimizi hazır hissettiğimizde başlarız. Bu kolay bir süreç değil. Seyirciye çalmayı yeğlerim. Verdikleri tepkiden, seyircinin duygusundan nasıl çalmam gerektiğini anlarım. Beni doğru havaya sokar. Fakat stüdyoda bu yok.

Kendimi şarkı yazarından çok müzisyen olarak görüyorum. Kendi şarkılarımı yazıyorum çünkü başkalarının şarkılarını çalmak istemiyorum. Chas bazen söz yazımında bana yardım eder, sözlerde parçanın akışını kolaylaştıracak birkaç değişiklik yapar. Ben kendimi şarkı yazarı olarak görmüyorum, fakat öyle addedilmeyi çok isterim.

İnsanlar Bob Dylan'ı başından beri eleştirip, "Bacağı kırık köpek gibi şarkı söylüyor!" falan diyorlar. Fakat bunu sözleri anlamadıkları için söylüyorlar. Bob Dylan'ın tadına gerçekten varmak istiyorlarsa gidip şarkı sözlerini içeren bir kitap almaları ve ne dediğini keşfetmeleri gerekir. Herkes günümüz şiirine ne

olduğunu bilmek istiyor. Her yerde görmek mümkün aslında. Plakları dinleyin.

Dylan benim için bir esin kaynağı. Onun gibi müzik yapmak istediğimi söylemiyorum –ben sadece Jimi Hendrix gibi müzik yapmak istiyorum– fakat kendi kişisel sesini bulmak için kendi şarkılarını yazman gerekir. Şimdiye dek yüze yakın şarkı yazdım, fakat çoğu o kovulduğum New York motel odalarında kaldı. Her yere söz yazarım; kibrit kutularına, peçetelere, her yere. Müzik bana bazen oturup tembellik ederken gelir ve daha önce yazmış olduğum bazı sözleri anımsatır. O sözlere dönerim, bulabilirsem tabii ki.

Şarkılar her yerden gelebilir. Yaşarken her şeyi görür, her şeyi deneyimlersin. Küçük bir odada yaşasan bile pek çok şey görürsün. Hayal kurarak çok zaman geçiririm. Güzeldir hayal kurmak. Çok güzel düşünceler gelir insana. Şarkılar da. Şarkıların bana gelmesini beklemek zorundayım, stüdyoya girmeme birkaç dakika kalmış olsa bile. Sürekli para için yapmaya devam edemezdim. İnsanların kafalarını açmak, neler olup bittiğini anlamalarını sağlamak istiyorum. Bunun için varım.

* * * * * * *

KENDİMİ BÜTÜNÜYLE ANCAK şarkılarla ifade edebiliyorum. Şarkıların çoğu, *Purple Haze* ve *Wind Cries Mary* on sayfa uzunluğundaydı, sonra kısaltmam gerekti. Kısaltırken anlamın bir kısmı kaybolmuş olabilir, ki üzücüdür. Fakat bir 45'lik altı dakikadan kısa olmak zorunda. Eskiden üç dakikaydı, bu da gerçek bir engeldi. Onlara bir kitabın ancak bir sayfasını verebilmek gibiydi. Şimdi iki-üç sayfa verebiliyorsun en azından, fakat kitabın tamamını asla.

The Wind Cries Mary arkadaşlarına benden söz etmeyi seven bir kıza dair. Bir an benden bir köpekmişim gibi söz ediyor, ardından tam aksini söylüyor. Fakat iyi bir kız aslında. Ayrılığa dair bir şarkı işte, o kadar. Trafik ışıklarının *yarın maviye dönmesi* gibi. Bu zihninde kendini kötü hissettiğine işaret eder. Gizli bir anlam yoktur. Yavaş bir parça işte, ben öyle adlandırıyorum.

Yavaş, sakin.

Bütün yaylı kuklalar kutularına girdikten
Ve bütün palyaçolar yattıktan sonra
Sokakta yalpalayan
Mutluluğu duyabilirsin
Ayak izleri kırmızı giymiş
Ve Mary diye fısıldar rüzgâr

Bir süpürge bezginlikle süpürüyor
Dünkü yaşamın kırık parçalarını
Bir yerde bir kraliçe gözyaşı döküyor
Bir yerde bir kralın karısı yok
Ve Mary diye ağlar rüzgâr

Trafik ışıkları yarın mavi yanar
Ve yatağımı aydınlatır koflukları
Minik ada akıntı yönünde sarkar
Çünkü yaşadıkları hayat ölüdür
Ve Mary diye haykırır rüzgâr

Rüzgar bir gün hatırlar mı
Geçmişte savurduğu adları
Ve koltuk değneğiyle, yaşlılığı ve bilgeliğiyle
"Hayır, bu sonuncu olacak" diye fısıldar
VE MARY DİYE AĞLAR RÜZGÂR

Müzikte söylemek istediğini mümkün olduğunca çabuk söylemek zorundasın. Fikir bu, en basit şekilde. Ben zekice sözler yazmaya çalışmam. Hissettiklerimi söylerim ve bırakırım tartışsınlar, yeterince ilginç ise. Benim istediğim müziği ve sözleri tek bir şeymiş gibi dinlemeleri. Bir dize sadece beş sözcükten oluşabilir, gerisini müzik halleder. "Bu gece benimle sevişir misin?" demek yerine birden büyük bir patlama gerçekleşir. Sesle yoku var edebilirsin.

Araya küçük sapıkça şeyler eklersin, belli bir noktayı vurgulamak için yağmur damlalarının sesinin tersten çalınmış, ekolanmış ve iki aşamalı kaydını kullanabilirsin mesela. Sözler müziğe tamamen yenik düşüyor ya da müzik sözlere yenik düşüyorsa, şarkı olmamış demektir. Nihayetinde, sözlerle müzik arasında tam bir evlilik gerçekleşmeli.

{12 Mayıs 1967, Experience İngiltere'de ilk albümünü çıkarır.}

İlk albümümüzün adını
Are You Experienced? koyduk.

Gayet iyi bence!

Bir kere, insanlar bu albümü bir *"freak-out"* derlemesi sansınlar istemiyorum. Bu çok kişisel bir albüm, bütün 45'liklerimiz gibi. Çoğunu stüdyoda o anda yaptığımız için doğaçlama bir albüm olduğu söylenebilir sanırım.

Özgür duyguların ve hayal gücünün bir derlemesi. Hippi kızlar için *Can You See Me* diye bir parça yazdım, bir blues çalışması. Tripte isen seni dehşete düşürecek sadece iki parça var – *Are You Experienced?* ve *May This Be Love.* Fakat onlar da aslında huzur şarkıları. İnsanı gevşeten parçalar, meditasyon tonları gibi. Onları zihnini toparlayarak dinleyebilirsen beğenmemene olanak yok.

KAFANI TOPARLAYABİLİRSEN,
KARŞIMA ÇIK
EL ELE TUTUŞUP GÜNEŞİN DOĞUŞUNU SEYREDERİZ
DENİZİN DİBİNDEN...
AMA ÖNCE, DENEYİMLİ MİSİN?
HİÇ DENEYİMLİ OLDUN MU?
BEN OLDUM.

Sözlerimin anahtarı hayal gücüdür, gerisi biraz bilimkurguyla renklendirilmiştir. Efsanevi sahnelere dair yazmayı çok isterim; Neptün savaşlarının tarihine ve Satürn'ün halkalarının neden orada olduğuna dair örneğin. Kendi efsaneni yazabilirsin.

Third Stone From the Sun Dünya'dır. Böyledir. Merkür, Venüs ve Dünya. Bu adamlar başka bir gezegenden gelir ve bir süre Dünya'yı gözlerler ve Dünya'daki en akıllı hayvanın tavuk olduğu kanısına varırlar. Burada sunulabilecek başka bir şey yoktur. Yanlarına almaya değer bir şey bulamazlar. İnsanlardan pek haz etmezler, bu yüzden sonunda Dünya'yı havaya uçururlar.

Şarkılardan birinin adı *I Don't Live Today.* Kuzey Amerika Kızılderililerine ithaf edilmiştir. O bir *"freak-out"* parçası. Bunun anlamını biliyor musun? Sana anlatacağım, fakat kötü bir şey düşünme. *"Freak-out"* Kaliforniya argosunda arabanın arka koltuğunda düzüşmek anlamına gelir. Anlamı bu, tamamen cinsel. Her neyse, eskiden bu anlama gelirdi. Çok açık konuşuyorum, hepsi bu, yakında sınır dışı edilirim herhalde.

Manic Depression çirkin zamanların müziği. O kadar çirkindir ki bunu hissedebilirsin. Her gün aynı kadınla sevişmek yerine müzikle sevişmeyi arzulayan bir kediye dair. Sinir bozucu bir şarkı denebilir, günümüz blues tarzında.

İngiliz müziğinin doğasında çok fazla melodi var. İrlanda halk şarkılarında çok karmaşık ezgiler var. Ben Amerikalıyım. Omurgamı blues oluşturur, çok fazla melodiye ihtiyaç duymaz. Ritim ister daha çok, ayakları yere basar, adını ne koyarsan koy – *soul.* Herkes Amerikan *soul* müziğinin ne olduğunu bilmek istiyor. Herkes Motown olduğunu sanıyor. Ben orada bitmesi gerektiğini düşünüyorum. Amerikan *soul* müziği *Red House* gibi bir şeydir. Listelerde ilk 500'e girebilen türde bir R&B parçasıdır. Evet, onu sevdim. Geldiği yerde daha çok var bunlardan.

Sonra *Foxy Lady* gibi parçalar var. Mutlu şarkılar yazabildiğimi söylemekten utanç duymuyorum. Yazmaya başlarken kendimi pek mutlu hissetmem. *Foxy Lady* yazdığım tek mutlu şarkı diyebilirim. Mikrofon ayarlanmıştı ve zihnimde bu sözler vardı ve çalmaya başladık. İki kez zihnimizdeki fikirleri deneyerek çaldık. İyi bir fikir yakalarsan hemen kaydetmek zorundasın.

Pek çok farklı ses var, fakat hepsi gitar, bas ve davuldan çıkan sesler. Bir de yavaşlatılmış sesler var. Geri besleme sesi doğrudan amfiden ve benim yaptığım küçük bir aletten çıkıyor. Osilatör bile kullanmıyoruz. O kafaları gerçekten uçurabilir . . .

O işlerle daha çok Chas Chandler ile Eddie Kramer ilgilendi. Eddie mühendisti, Chas de yapımcı. Belki bazı şeyler zamanın çok ötesinde, bilmiyorum. Ama ben sonuçtan memnunum, fakat yeni bir şey yapmak için sabırsızlanmaya başladım bile.

{*Are You Experienced?* İngiltere listelerinde 33 hafta kaldı ve Beatles'ın *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* albümünün arkasında 2 numaraya kadar yükseldi. Mayıs'ın ikinci yarısında grup Almanya, Danimarka ve İsveç konserlerinde seyirci rekoru kırdı.}

İsveç'i seviyorum. Konserler ilk ziyaret için beklediğimizden çok daha başarılı geçti. Tivoli Gardens'da çaldığımızda ses sistemi çok kötüydü, seyirci de bize pek yardımcı olmadı. Fakat o gece verdiğimiz ikinci konser çok iyiydi. Gençler harikuladeydiler. Hiç kımıldamadan oturup müziğimi dinlediler ve anladıklarına inanıyorum.

İsveç dünyanın en güzel ülkesi. Bazı insanlar orada sıkıntıdan patlayabilir, özellikle genç insanlar, çünkü yapacak fazla bir şey yok. Fakat bu sunduğu en güzel şey aslında, huzur ve sessizlik. Dinlenmek için harikulade bir yer. Ayrıca kızlar bütün diğer ülkelerin kızlarından çok daha güzel. Onlarla güzel ve düzgün sohbet edebilirsin. Başka ülkelerin kızlarıyla edemezsin demek istemiyorum, fakat İsveçli kızlarla çok daha iyi edersin.

İsveç şimdiye dek çok şey gösterdi bana. Küçük country kulüplerinde ve mağaralarında tahayyül bile edemeyeceğin sesler üfleyen kediler dinledik. Arada sırada dalga gibi akmaya başlarlar. Birbirlerinin kişiliklerine nüfus ederler, sonra dün geceki parti ya da akşamdan kalmalık gelir ve "kötülük" onları tekrar uzaklaştırmaya başlar. Uzaklaşmaya başladığını duyabilirsin. Sonra tekrar bir araya gelmeye başlarlar. Dalga gibidir, gelip gider.

{1967 YILININ HAZİRAN BAŞINDA EXPERIENCE PARİS'TE PALAIS DE SPORTS POP FESTİVALİNDE ÇALDIKTAN SONRA SAVILLE THEATRE'DA KONSER VERMEK, RÖPORTAJ YAPMAK VE FOTOĞRAF ÇEKTİRMEK ÜZERE LONDRA'YA DÖNDÜ.}

Tartışmaya yol açmak istiyoruz. "İyi çocuklar" değiliz, "hoş müzik" yapmıyoruz. Prova yapmaya inanmayız. Provalar sadece amfilerin sesini ve bu tür teknik meseleleri sınamak için yapılır. Müziğimizi planlamak istemiyoruz. Sürpriz olmalı, seyirci için olduğu kadar bizim için de. Çok yüksek çaldığımız söyleniyor!

Ben sahnede ne yaptığımı çok iyi biliyorum. Seyirciyi coşturmaya çalışmam. Müzikten ne kaptıkları onlara kalmıştır. Sahneye çıkar çıkmaz bunu hissedebilirsin, daha ilk notayı bile çalmadan. Sonra, o ilk notayı çaldığında, nerede olduğunu tam olarak anlarsın.

Seyirci bize yardım ederse gerçekten iyi bir şey çıkar. Fakat orada öylece otururlarsa da zerre kadar umursamam. Sonuçta kimseye mesaj vermek gibi bir derdim yok.

Seyirci gösteriden gerçekten zevk alıyorsa doğal olarak sen de heyecan duyarsın ve bunun yararı olur. Fakat kötü seyirci beni rahatsız etmez. O zaman konser bir tür provaya dönüşür, bir şeyleri

oturtma fırsatı. Bizi görmek için para verdilerse, biz bildiğimiz şeyi yaparız. Gösteriye birkaç eğlence unsuru katarsak o da ikramiyesi olur. Fakat biz müzik yapmak için oradayız. Ben çalmaktan her zaman haz duyarım ve yuhalasalar bile umursamam – yeter ki doğru tonda yuhalasınlar!

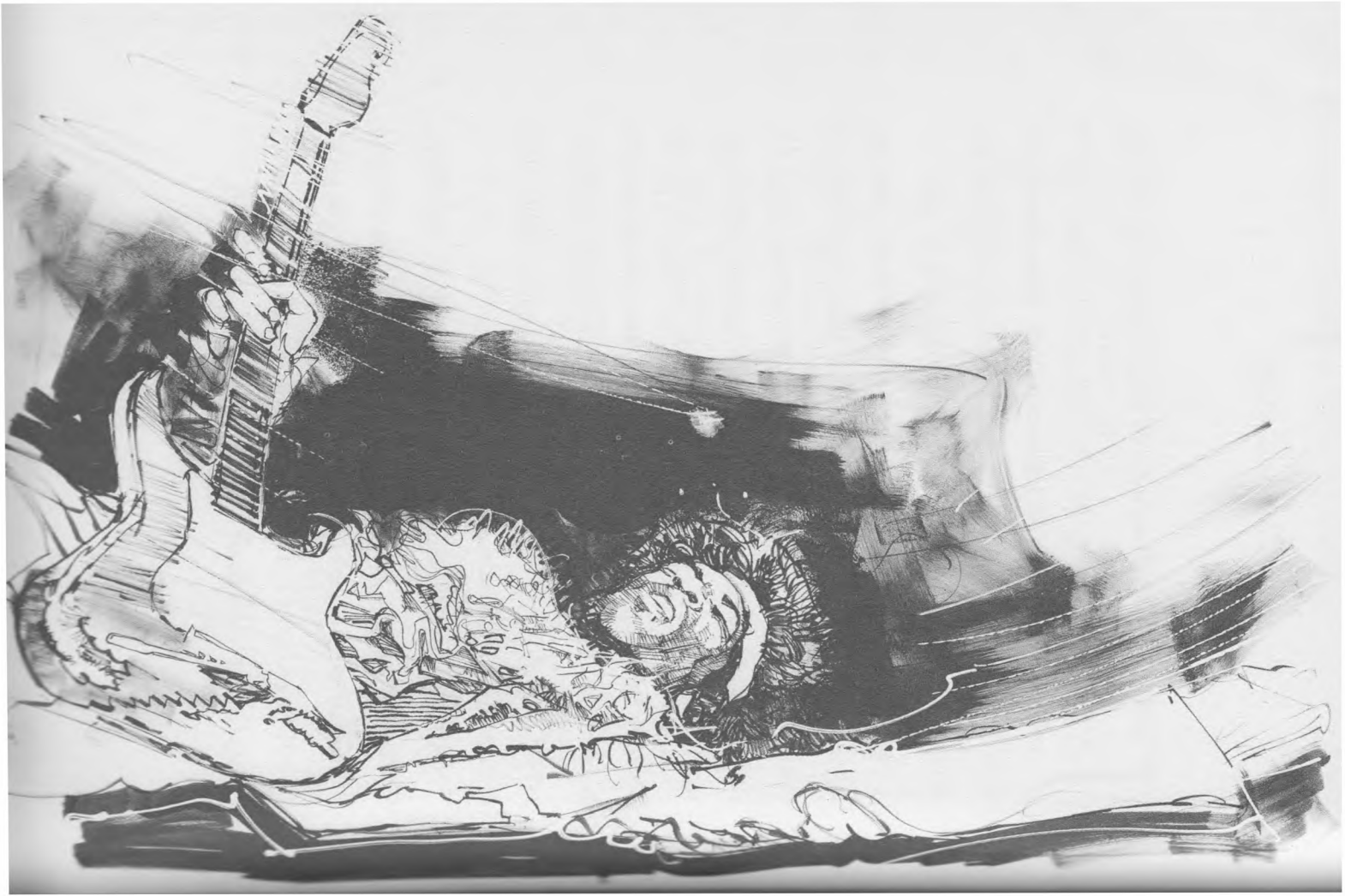
Şu anda insanların bizimle ilgili olarak kafaları karışık. Bizi ya seviyorlar ya da sevmiyorlar. Biri benim müziğimi eleştiriyorsa – bu eleştirenin kim olduğuna bağlıdır. Anlamıyorlarsa bunun nedeni onlardan iki yıl önde olmam, ya da belki iki yıl geride! Karnımı doyurabildiğim ve istediğimi çalabildiğim sürece gerisi umurumda olmaz. Bu bana yeter.

Dünyanın en şanslı üç kedisi olduğumuzu düşünüyorum, çünkü sadece istediğimiz müziği yapıyoruz ve insanlar bundan hoşnut görünüyor. Ticari bir amaçla müzik yapmıyorum. Bir hit albümün nasıl olması gerektiğini bile bilmiyorum. Sadece çalmaya devam etmek ve çalmaktan haz duyduğum şeyleri kaydetmek istiyorum. Ticari anlayışa asla boyun eğmek istemiyorum.

JIMI HENDRIX Amerika'da bir şey yapamadı çünkü başkalarının arkasında çalıyordu, bunu unutma. Sonra bu gerçekleşti – Chas ve Mike Jeffery sayesinde. Onlar İngiltere'de başarılı olacağıma inandılar. Chas beni Greenwich Village'da dinledikten sonra bana böyle olacağını söylemişti, öyle de oldu.

İngiltere bizim durağımız şimdi. Yurdumuz değil, fakat başlangıcımızı burada yaptık, burada doğduk. Kayıp bebekler gibi bağırlarına bastılar bizi. Muhtemelen Haziran sonuna kadar burada kalacağız, sonra Amerika'da bir şeyler yapmayı deneyeceğiz. Başarılı olacağımız söyleniyor, fakat burada kabul edildiğimiz kadar kolay kabul edileceğimizi sanmıyorum. Amerikan halkı İngiliz halkından çok daha dar görüşlüdür. Amerika'da halk şikâyet etti diye diskjokeyler radyolarda *Hey Joe* çalmaz oldular. Bizi severlerse, harika! Sevmezlerse, yazık!

Buraya üstümdeki takım elbiseyle geldim. Carnaby Street'in sunabileceği en iyi gardropla dönüyorum. Noel ile Mitch Amerika'da çok sükse yapacaklar. Onları o kadar sevecekler ki kendi çoraplarını yıkamak zorunda kalmayacaklar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

(Haziran 1967–Ağustos 1967)

AŞK KADAR PERVASIZ

BEN BİR ŞEYLERİ MAHVETMEK İÇİN BURADA DEĞİLİM.
ORTALIKTA HÂLÂ BAŞKA İNSANLAR OLDUĞUNU UNUTMA
GÜZEL TATLI SESLER ÇIKARAN.
HÂLÂ BEACH BOYS
VE FOUR SEASONS VAR
TUTUNABİLECEĞİMİZ.

18 HAZİRAN 1967, MONTEREY, KALİFORNİYA.

Paul McCartney büyük kötü Beatle idi,
Monterey'de çalmamızı sağlayan harikulade kedi.
Amerika'daki başlangıcımız.

MONTEREY HER ŞEYDEN ÖNCE BİR MÜZİK FESTİVALİYDİ, düzenlenmesi gerektiği gibi düzenlenmiş bir festival.
Her şey mükemmeldi.

"Vay canına! Her şey dört dörtlük!
Ne yapacağım!" dedim.

Başka bir deyişle, korktum neredeyse. Sahneye çıkıp o kadar insanın önünde çalmaya korktum. O insanları gerçekten coşturmak istiyorsun. Bu derin bir kaygıya dönüşebiliyor. Çok gerilirsin. Ben böyle görüyorum. Bu benim için doğal. O ilk notayı çalınca her şey yoluna girer. Hadi bu insanların kıçlarını titretelim!

Sahnedeyken müzik kafamı iyi eder, işin doğrusu bu. Müziğe bağımlı olmak gibi bir şeydir neredeyse. Sahnede her şeyi unuturum, acıyı bile. Baş parmağıma bak – ne kadar çirkin bir hal aldı. Çalarken bunu düşünmem. Kaptırırım. İşin özü de bu zaten; göğüs boşluklarını, boş diz kapaklarını ve dirsekleri doldurmak.

İletişimin, insanların arasında uyum sağlamanın bir başka biçimidir. Yüzlerinde o uykulu ifadeyle bunu hissedip gülümsediklerinde bir dalganın üstünde olmak gibidir. Bazen öyle bir noktaya yükselirsin ki başka bir boyuta geçersin. Seyirciyi unutmazsın, fakat korkuyu unutursun, "Tanrım, sahnedeyim – ne yapacağım?" duygusunu unutursun. Sonra başka bir boyuta geçersin ve bir bakıma neredeyse bir oyuna dönüşür. Bazen o kadar heyecanlanırım ki kendimi geri çekmek zorunda kalırım – hayır, heyecan değil, bütünleşme.

İngiltere'deyken her gün Amerika'yı düşünüyordum. Ben Amerikalıyım. İnsanların beni burada görmelerini istiyordum. Ayrıca burada başarılı olup olamayacağımızı merak ediyordum. Olduk, moruk, çünkü kendi müziğimizi yaptık. Gerçekten kendi müziğimizdi. Harikulade bir *rock-blues-country-funky-freaky sound*'umuz vardı ve insanları gerçekten coşturuyordu. Bütün dünyayı bu yeni müziğe uyandırmakta olduğumu hissediyordum; harikulade, yepyeni bir şey. Bu yüzden şarkının sonunda gitarımı parçalayarak kurban etmeye karar verdim.

Sevdiğin şeyleri kurban edersin.

Ben Gitarımı Severim.

* * * * * * *

MONTEREY FESTİVALİ HARİKULADE BİR MANZARAYDI, bütün o güzel insanlar. Birkaç gün dinlendikten sonra Fillmore West'te çaldık. Sonra para almadan San Francisco'da Golden Gate Park'ta çaldık ve çok büyük haz duydum. O çiçek çocukları gerçekten harikulade. Bütün gruplar bedava çaldı, iyi ekip çalışması diye buna derim. Bugüne dek çaldığımız en iyi konserlerden biriydi ve on bin albüm sattırdı!

Çiçek Gücü! Evet!

Bir sonraki şey ne olacak acaba?
Ot hızı olabilir,
o zaman da manzaraya bütün o sis şarkılarının ve çekiçlerin dahil olduğu kış aylarının gelmesini iple çekiyor olacağım.

Eğlenmek önemli olan. Kimseye zarar vermediği sürece her şeyden keyif alabilirim, fakat başkalarına da keyif vermeli. Kıvırcık saçlı olmak ya da zil veya boncuk takmak insanı sevgi dolu kılmaz. Bu bir duygudur. Beyaz yakalı biri de bu duyguya sahip olabilir.

Her ne kadar çiçek ortamı uyuşturucularla bağlantılı olsa da, "herkesi sev" fikri Amerika'daki renk ayrımcılığı sorunuyla baş etme konusunda bana çok yardımcı oldu. Siyahi sanatçılar eskiden bazı güney eyaletlerinin yakınından geçmeye bile cesaret edemezlerdi. Fakat çiçek gücü çılgınlığından sonra şiddet büyük ölçüde azaldı. Tabii ki hippilerin çoğu zaman zaman tutuklanıyor, fakat hiçbirinin banka soyduğunu duymuyorsun, değil mi?

Kaliforniya'yı çok seviyorum. Yaşamak istediğim yer orası. İklimi güzel ve pek çok matrak küçük insan var. Arabaları seviyorum, moruk, harikulade arabalar. Pek Volkswagen yok, o da iyi bir şey. Az kalsın unutuyordum – kızlar. Konserlere bile geliyorlar. Harikulade, saçma sapan ve daha pek çok şey, fakat neler olup bittiğinden haberim yok!

LOS ANGELES'TA ÇOK İYİ ZAMAN GEÇİRDİK. Peter Tork'un evinde kaldık. Bin kadar odası, iki banyosu ve dünyaya ve Piccadilly Circus'a bakan iki balkonu var. Müzik seti insanda kayıt stüdyosundaymış duygusu uyandırıyor. Ayrıca bir elektrikli piyano, bir sürü gitar ve amfi var. Garajında bir Mercedes, bir GTO ve eski bakır ocakları andıran bir şey var. Bir de müthiş sevimli sarı bir yavru köpek.

Dave Crosby ile Electric Flag adında bir grup bizi dinlemek için Whisky A Go Go'ya geldiler. Electric Flag sıkı bir grup. Grup elemanlarından Buddy Miles müzik konuşmaktan haz duyduğum biri. Farklı şeyler dinliyorum şimdi, Electric Flag'den Jefferson Airplane'e varıncaya dek. Jefferson Airplane'in *sound*'unu seviyorum, fakat ışık gösterilerinden vazgeçmeliler. Son derece yetenekliler, fakat ışık gösterileri o kadar başarılı ki grubun önüne geçiyor. Gölgelere, ışık motiflerine eşlik eden seslere dönüşüyorlar. Ben gösterimde bu tür şeyler istemem, fakat her şarkıyı tanımlayacak bir şeyler hoş olabilir – *The Wind Cries Mary* için sahnede mumlar, *Purple Haze* için bir film falan.

{TEMMUZ 1967, İLK AMERİKA TURNESİ}

Sonra Monkees ile turneye çıktık. Onlar için plastik Beatles denebilir. Beatles'ı küçümsemek mümkün değil, inanılmaz bir grup. Amerika'nın Monkees'i üretmiş olması ise utanç verici. Monkees Amerikan gösteri dünyasının ticari bir ürünü sadece. Tanrım! Bulaşık suyu! Amerika'da açlık çekerek bir yerlere gelmeye çalışan onca grup varken Monkees'in bu kadar yükselmesi gerçekten tepemi attırıyor.

Beni yanlış anlama, Monkees grubunun elemanlarını severim. Bireysel olarak harikuladeler. Sağlam çocuklar. Micky ve Peter ile iyi anlaşırım, birlikte çok takılmışlığımız var. Uçakta renk ayrımcılığına uğrayıp ayrı bir yere oturtulduğuma dair rivayet ise saçmalığın daniskası.

Onlarla yedi konser verdik, sonra bazı sorunlar yüzünden ayrıldık. Bir kere tanıtımdan pay alamıyorduk – bütün afişler MONKEES diye bağırıyordu. Sahneye çıkıncaya kadar kim olduğumuzu bile bilmiyorlardı. Sonra programda bizi ölü bir yere yerleştirdiler – Monkees grubundan hemen önce. Gösteri boyunca seyirci Monkees diye bağırıyordu.

Sonunda ilk çıkmamıza izin verdiler ve her şey çok daha iyi gitti. İyi tepkiler aldık; çığlıklar, naralar. Çocuklar bizi plastik Beatles'tan daha çok sevmeye başladılar.

Sonrasında konsere küçük çocuklarını getiren bazı ebeveynler gösterimizin müstehcen olduğuna dair şikâyette bulundular.

"Bu da ne – çocuklarımızı böyle mi yetiştireceğiz!?
Tiksinç! Fazla erotik!"

Bu beni gerçekten şaşırtıyor. Sahnede belli bir biçimde dolanıyor olabilirim, ön sıralarda oturan kızların yüzünde tuhaf ifadeler beliriyor olabilir, fakat bu kesinkes seksi değil. Sanıyorum birilerinin sahneye çıkıp kendilerini göstermeleri ve insanların onlara dokunmak isteyip dokunamayacaklarını bilmeleriyle ilintili. Ket vurulmuş fakat iyi bir duygu. Muhtemelen başka zamanlarda çığlık atma olanağı bulamıyorlar, bulunca da içlerini gerçekten boşaltıyorlar.

Daha önce çocuklu bir seyirciye çaldığımız söylenemez. Hem İngiltere'de ebeveynler çocukların hayatına fazla karışmazlar. Amerikan ebeveynleri ise farklı. Bir de burada çeşitli alıngan örgütler var. New York'ta Amerikan Devriminin Kızları örgütü fazla seksi olduğumuzu söyleyerek konserimizi engellemeye çalıştı. Hanımların ne kadar tahrik olduklarını sen düşün. O kadar tahrik oldular ki bizi engellemeye çalıştılar. Geldiğimiz nokta bu!

Yanlış seyirci olduğuna karar verdik. Benim yerime *Mickey Mouse*'u aldılar sanıyorum.

AMERİKA'NIN DİĞER ÜLKELERDEN FARKI YOK. Sadece yol biraz daha zaman alır. Bir süre farklı küçük mekanlarda çaldık; New York, Central Park civarındaki kulüpler; Washington D.C.; Ann Arbor, Michigan ve Hollywood Bowl. Bazen nerede olduğumuzu bilmiyorduk.

Mamas and Papas grubuyla biraz dolandık. New York'ta hep birlikte Village'daki Electric Circus kulübüne gittik ve benim aklım uçtu. Orada Seeds diye bir grup çalıyordu, fakat set aralarında tuhaf gösteriler vardı. Adamın biri sahneye çıktı ve orada dikilip beş dakika boyunca hırladı. Sonra, "Teşekkür ederim" dedi ve sahneden indi. Deli gömleği giymiş bir başka tip vardı, yarım saat kadar yerde yuvarlandı.

Sonra tavandan sarkan iplerden aşağı ufak tefek, komik bir tip indi. Gözlerimize inanamadık! Village Fugs gerçekten delidir. William Burroughs'tan esinlenerek bir şeyler yaparlar, lezbiyenlere ve domateslerle sapıtmaya dair şarkılar söylerler, domatesleri koltuk altlarında ezmek falan. *Ihhhh!* İnanamazsın, moruk, o kediler gerçekten müstehcen. Açık saçık harikulade şiirler okurlar, olabildiğince açık saçık.

Evet, Amerika'da gerçekten güzel bir dönemdi. Fakat Washington D.C.'de polis beni kenara çekti ve bir-iki restorana girmeme izin verilmedi, ama asıl neden yanımdaki iki hippiydi. Biri Oturan Boğa'yı andırıyordu. Irkçılıkla falan ilgisi yoktu.

* * * * * *

New York'ta taksi şoförleri yanıma çeker, kıyafetimi gözden geçirir, sonra gazlarlar. Bu tiplerin bazıları herkesin kendileri gibi düzgün olmalarını istiyorlar. Beni o şekilde yakalayamayacakları kesin. *Neden bir taksi şoförü gibi olayım?*

İngilizlerin müziğimi sevdikleri duyulmaya başlayıncaya kadar Amerika'da beni kimse tanımıyordu. Şimdi kapalı gişe çalıyoruz. Greenwich Village'daki kulüplerde tanrı gibi karşılanıyoruz. Müzikte sürekli arayış içinde olan biri çok büyük paralar kazanamaz, fakat doğru yerlerde saygı görür.

Ben hiçbir şeyi eskisinden pek de farklı yapmıyorum, fakat birdenbire LIFE ve TIME hakkımda yazmaya başladı. Tuhaf bir duygu. Bunlar başta bana gülen insanlar. Ha, Ha! Aptal Jimi değilim artık, Bay Hendrix'im. Sonra beni analiz etmeye çalışır, hakkımda psikiyatrik değerlendirme yaparlar ama benimle en ufak bir ilgisi yoktur. Kanımda neyin dolaştığını bilmiyorlar. Farklı dünyalarda yaşıyoruz. Benim dünyam mı? Açlık. Varoşlar, ırkçılık kaynaklı nefret. Tek mutluluk elinde tutabileceğin türde bir mutluluk.

ELEŞTİRMENLER GERÇEKTEN TEPEMİ ATTIRIYORLAR. Yere inmeye çalışan bir uçan daireye, içindekilere kendilerini tanıtma fırsatı tanımadan, ateş etmeye benziyor! Seni yere yapıştırmak isteyen birileri hep olacak. Soyunma odasına, **"onu çırılçıplak soyup yüksek bir ağaçtan sallandıralım,"** tavrıyla gelirler. Çoğu soyunma odasından kafası o kadar iyi çıkar ki ne yazdıklarının farkında değillerdir.

Tek albümü ve dinledikleri birkaç konseri temel alarak bizi sınıflandırmaya başladılar bile. Bizi sınıflandırmak kolay değil, fakat onlar bu işin altından kalkmaya kararlı! Bir tanesi benim için, "Siyah Elvis," dedi mesela. Düzenin oyunu bu. Sırtımızı sıvazlayıp bizden bir an önce kurtulmak. Ruhlarımızı sıkıp bizi hayatlarımızın sonuna kadar kafeslere kapatmak. Fakat biz o kafeslere girmeyeceğiz. Biz böyle marka isimlerine itibar etmeyiz. Seni bir kez kendini düşünmeye ittiler mi taşaklarından kavradılar demektir.

Experience gibi farklı bir grup ortaya çıktı ve etiketçilerin ödü patladı. Bizi küçük torbalara koymak istiyorlar. Seni bir torbaya koyamazlarsa korkuya kapılırlar, ne yapacaklarını bilemezler. Anlamadıkları insanlara dair küçük rivayetler yayacaklardır tabii ki, *"Jimi Hendrix kasvetlidir, kafası hep iyidir, kahvesiyle birlikte kavun suyu içer, tuvalet kağıdı yerine duş perdesini kullanır,"* gibi. Negatif insanlar size bunu anlatmaya çalışıyorlar. İnsanların gerçek beni tanımaya korkmalarını sağlamak için belli bir imaj yayıyorlar.

Bu etiketçilere müziğimizle ulaşmak biraz zaman alacak. Bir kere müzikal olanı görsel olandan ayırmaya çalışmak yanlış.

Performansımızı kötüleyenler gözleriyle kulaklarını aynı anda kullanamayan insanlar. Kürek kemiklerinde sadece birini devreye sokan bir düğme var. Biraz özürlü olduklarını hissedersin, televizyon seyrederken aynı zamanda sakız çiğneyemeyen biri gibi. Onların ve aslında dişlerimle çalmadığımı iddia eden bütün pisliklerin canı cehenneme!

İNGİLTERE'DE BİR ARAYA GELDİĞİMİZDE, "Pekâlâ, şimdi bu şarkıyı çalacağız, ben sanıyorum dizlerimin üstüne çökeceğim. Mitch sen bagetlerini çevireceksin. Noel, sen bası başının üstüne kaldır," diye konuşmadık. Bir şekilde bir araya gelmiştik. Birbirimizi tanımıyorduk ve bütün bunlar olmaya başladı.

Kişisel-tatmin, olan budur. Seyirci için çalıyoruz, fakat kendimi de eğlendirmek zorundayım. O notanın biraz farklı tınlaması için çaba sarf ediyorum. Bazen bir notayı hissedebilmek için fiziksel olarak bükülmem gerekir. İçimden gitarı yere koyup üstünde tepinmek geliyorsa, tepinirim. Aynı şey Noel için geçerli. Gitarını içinden nasıl geliyorsa öyle çalar.

Birileri müziğe yoğunlaşamıyor diye sahnede hareket etmeyi bırakırsam riyakârlık yapmış olurum. Kendimden eksiltirim. Hareket etmeden çaldığımız da olur. Bazen stüdyoda bizden başka kimse olmadığında tüm o şeytani mizanseni oynarız. Öyle hissederiz. Öyle hissederiz ve müziği içimizden çıkarırız. İnsanlar bunu ne kadar çabuk idrak ederse o kadar iyi.

Ve insanların her performansımızda aynı torbada olmadığımızı anlamalarının zamanı geldi bence. Sürekli bir şeylere uzanırken, doğaçlarken, deneyimlerken başka nasıl olunabilir ki? İmkânsız. Eskiden sahneye listeyle çıkardık, fakat listeden kurtulmam çok sürmedi, çünkü o anda içimden o parçayı çalmak gelmeyebiliyordu. Bunu ancak "doğaçlama" sözcüğüyle tarif edebilirim. Doğaçlama alanında giderek gelişiyoruz. Yakında çok büyük ses getirecek.

Bir şeyleri içimde hissetmek ve hislerimi geldikleri anda dışa vurmak zorundayım. Monterey'de çalarken gitarı yakmaya bu yüzden karar verdim. Gitarımı boyamayı o gün bitirmiştim ve içimden onu gerçekten yakmak geldi. Üstüne çakmak gazı sıktım, sonra yanan parçaları ayaklarımla söndürdüm. Bayağı sükse yaptı, bu yüzden Washington D.C.'de gitarımı bir kez daha imha ettim. Hollywood Bowl'da çaldığımızda beni yangın söndürücülerle bekliyorlardı!

GİTAR PARÇALAMA RUTİNİ KAZA ESERİ BAŞLADI. Kopenhag'da çalarken beni sahneden aşağı çektiler. Her şey harika gidiyordu. Gitarımı sahneye fırlatıp sahneye geri atladım. Gitarımı yerden aldığımda ortasında bir çatlak oluşmuştu. Tepem attı ve lanet şeyi parçaladım.

Seyirci çıldırdı – "kayıp akort"u bulmuştum sanki. Ondan sonra, basın oradaysa ya da içimden geliyorsa, gitar parçalama numarasını tekrarlar oldum. Fakat bu sadece gösteri amaçlı değil, izah edemeyeceğim bir duygu. Annen baban seni izlemediğinde içinden geleni yapmak gibi.

Şiddet eğilimi gösteren biri değilim, fakat bu gösteri yüzünden insanlar öyle olduğumu düşünüyor. Bu parçalama numarasını belki üç-dört kez yaparsın ve herkes sürekli yaptığını sanır. Sadece içimizden geldiğinde yaparız. Bazen sahnede gerilirsin ve müzik giderek yükselir ve birden, pat, dumanlar yükselir. Bazı geceler çok kötü olabiliyoruz. Bir şeyleri parçalarsak bunun nedeni çok sevdiğimiz bir aletin o gece gerektiği gibi çalışmamasıdır. Tepki vermiyordur, bu yüzden onu öldürmek istersin. Sevgi-nefret ilişkisi, kız arkadaşın başkalarıyla fingirdemeye başladığında hissettiğin şey. Bunu yapabilirsin çünkü müzik ve alet karşı koyamaz.

İçimdeki kötü parçaların dışavurumu işte. Yani ne kadar tatlı ve sevimli olursan ol, derinde bir yerde kara ve çirkin şeyler var. Ben benimkileri sahnede dışavuruyorum, böylece kimsenin canı yanmıyor. Bunun seyircinin de yararına olduğunu keşfettik. Sistemlerindeki bütün o şiddeti açığa çıkarıyoruz. Genellikle duygu üstüne yoğunlaşırız, ezgi üstüne değil. Biz şiddet içeren müzik

çaldığımızda onların içindeki şiddet de açığa çıkar. Bunu birbirimizin kafasını patlatarak yapmayız, ipeksi bir şiddettir bu daha çok. Yani, hüzün de şiddet içerebilir.

Belki insanlar sahnede sunduğumuz küçük şiddet gösterisini izledikten sonra gidip dış dünyayı mahvetmek istemeyecekler. Böyle bir yerde titreşimleri alıp gevşemek insanın ruhunu büken türde bir deneyimdir. Ruhunu ayaklanmalarda bükmekten daha iyidir. Asla o noktaya gelinmemeli.

{1967 YAZI ON YILIN EN KÖTÜ IRKÇI ŞİDDETİYLE LEKELENDİ. EXPERIENCE 15 AĞUSTOS'TA DETROIT'TE ÇALDI, KENTİ BÜYÜK ÖLÇÜDE TAHRİP EDEN AYAKLANMA ARDINDA 42 ÖLÜ BIRAKTIKTAN KISA BİR SÜRE SONRA.}

AMERİKA'DAKİ ZENCİ AYAKLANMALARI DELİLİK. AYRIMCILIK DELİLİK. Ben bu sorunlar olmadan birlikte yaşayabileceğimize inanıyorum, fakat bu sorunlar şiddet yüzünden çözülemiyor. İki taraftan da aptalca açıklamalar geliyor. Doğal olarak evlerin ateşe verildiğini görmek istemem, fakat şu anda iki taraf için de pek bir şey hissetmiyorum.

Irk sorunu diye bir şey yok. Ülkeyi mahvetmeye çalışan yıkıcı güçler bunu silah olarak kullanıyorlar. Her iki tarafa da hâkim olabilmek için siyah ile beyazı birbirlerine düşürüyorlar. Egemenlerin beklediği bu. Kavga etmen, sokaklara dökülüp ayaklanman. Fakat seni hapse tıkarlar nihayetinde. O eski günlerde pamuk tarlalarında elektrik gitarlar olsaydı keşke. Pek çok şey hallolurdu, sadece siyah ve beyaz ırk için değil, dava için de.

CEHENNEM ATEŞİ KIRMIZISINA DÖNEN GÖKYÜZÜNE BAK, TANRIM
BİRİNİN EVİ
YANIYOR, YANIYOR, YANIYOR.

İYİ DE, DİYE SORDUM ARKADAŞIMA,
"NEREDEN GELİYOR BU SİYAH DUMAN?"
ÖKSÜRDÜ VE KONUYU DEĞİŞTİRİP,
"YARIN KAR YAĞABİLİR," DEDİ.

BEN DE ONU ÇAYINI YUDUMLARKEN BIRAKTIM
VE SAVAŞ ARABAMA ATLAYIP SÜRDÜM
BU KEZ NEDEN VE KİMMİŞ GÖRMEK İÇİN.
KIZ VE ERKEK KARDEŞLER, BABALAR,
ANNELER DURMUŞ AĞLIYORLAR.
OLAY YERİNE VARDIĞIMDA ALEVLERDEN
HAYALETVARİ İNİLTİLER YÜKSELİYORDU.
BEN DE ATIMIN SIRTINDA AYAĞA KALKTIM
VE SESİM ÇATLAMADAN,
"AH BEBEĞİM, KARDEŞLERİNİN EVİNİ
NEDEN YAKTIN?" DİYE BAĞIRDIM.

İYİ DE, DEDİ KALABALIĞIN İÇİNDEN BİRİ ÖNE ÇIKARAK,
ADAM YİRMİ BEŞ KİLOMETRE UZUNLUĞUNDAYDI.
"YORULDUK VE TİKSİNDİK,
BÜ YÜZDEN GÖKYÜZÜNÜ KIRMIZIYA BOYADIK,"
DİYE BAĞIRDI.
DEDİM Kİ "GERÇEK DOSDOĞRU ÖNÜNÜZDE,
ONUN YERİNE KENDİNİZİ YAKMAYIN,
YAKMAK YERİNE ÖĞRENMEYE ÇALIŞIN,
DUYUYOR MUSUN BENİ!"

İşin gerçeği ne biliyor musun? İşin gerçeği şu ki, şimdi bir araya gelme zamanıdır! İnsanlar başkalarını suçlamaktan vazgeçebilseler. Bunun ne kadar sinir bozucu olduğunu görmek mümkün. Siyah adam beyaz adamla 200 yıldır kötü muameleye maruz kaldığını tartışıyor. Evet, öyle, fakat şimdi geçmişten konuşmanın değil bir şeyleri düzeltmenin zamanı. Geçmişin çok kötü olduğunu biliyoruz, ama onu konuşmak yerine şimdi bir şeyleri düzeltelim!

{8 AĞUSTOS 1967, *BURNING OF THE MIDNIGHT LAMP* AMERİKA'DA PİYASAYA SÜRÜLDÜ.}

Albümlerimizin listelerde ne yaptığı beni hiç ilgilendirmiyor. Burada herkesin nefret ettiği *Burning Of The Midnight Lamp* listelerde ancak 11. sıraya çıkabildi. Yaptığımız en kötü albüm olduğunu söylediler, fakat bana göre yaptığımız en iyi albüm. Ben çok iyi bir albüm olduğunu düşünüyorum. Fazla sükse yapıp ortalığa düşmediği için seviniyorum. Pek çok iyi albüm listeler tarafından istismar edilir. Albümü ilk üçe sokarlar, sonra oradan tepe taklak aşağı iner. Belki gerçekten de iyi bir albümdür, fakat iki hafta sonra kimse hatırlamaz.

İnsanların *Burning Of The Midnight Lamp* albümünü anladıklarını sanmıyorum. Evet, bazı yerleri biraz bulanık, biraz dumanlı olabilir, fakat tekrar tekrar dönülen türde bir albüm. Procol Harum'un *Whiter Shade Of Pale* şarkısını ilk dinlediğimde anlamı çok bulanıktı. İlk dörtlük dışında hiçbir yerini anlamamıştım. Fakat tekrar tekrar dinleyince bir şeyleri birleştirmeye başlıyorsun.

O parçanın bir kısmını Los Angeles-New York uçağında yazdım ve New York'taki stüdyoda bitirdim. Fazlasıyla kişisel şeyler

var orada. Kendimi biraz düşük hissediyordum. Fakat sanıyorum seyahat ederken, adresin ne olursa olsun, kendini evinde hissedebileceğin bir yer olmadığını herkes bilir. Çölün ortasında küçük bir evde gece lambasını yakmakta olan bir adamın duygusu. Yazdığın her şeyin kişisel olmasını istemezsin, fakat bazen öyle olur.

SABAH ÖLÜ, GÜN DE ÖYLE.
KADİFE AYDAN BAŞKA BİR ŞEY KALMADI BURADA BENİ KARŞILAYACAK.
BÜTÜN YALNIZLIĞIMI HİSSETTİM BUGÜN.
İNSANIN KENDİNİ FIRLATIP ATMASINA
YETER DE ARTAR.
VE GECE LAMBASINI YAKMAYA DEVAM EDİYORUM, TEK BAŞIMA.

ŞİMDİ SENİN GÜLÜMSEYEN PORTREN
SOMURTAN DUVARIMDA ASILI HÂLÂ.
FAKAT BENİ GERÇEKTEN, GERÇEKTEN FAZLA RAHATSIZ ETMİYOR.
SU ARALIKSIZ YAĞIP GÖRMEMİ ZORLAŞTIRAN TOZ SADECE
YERDE DURAN UNUTULMUŞ KÜPE
DUYGUSUZCA KAPIYA BAKAN
VE DEVAM EDİYORUM GECE LAMBASINI TEK BAŞIMA YAKMAYA.

Bir yerde çok uzun süre kalamam. Sıkıntı basar, orada ne olduğu önemli değil. Bitki gibi yaşamaktan korkuyorum. Hareket etmek zorundayım. Görecek, gidilecek o kadar çok yer var ki. Sürekli seyahat edebilseydim keşke. İngiltere'de hiçbir yerde kalmadığım kadar uzun kaldım, New York'ta bile o kadar uzun kalmadım. İngiltere'yi seviyorum, fakat hiçbir yerde gerçek bir evim yok. Benim evim Dünya.

BEŞİNCİ BÖLÜM

(Ağustos 1967–Ocak 1968)

SAKİN SÜRÜCÜ

EZY RIDER

İŞTE GİDİYOR SAKİNCE, SAKİN SÜRÜCÜ
ARZUNUN KARAYOLUNDA
İLERLİYOR
ÖZGÜR RÜZGÂRIN ONU
DAHA YÜKSEĞE ÇIKARDIĞINI SÖYLÜYOR
GÖKTEKİ CENNETİNİ
ARAMAYA ÇALIŞIRKEN
AMA CANINI VERİR
SEVİLMEK İÇİN

{AĞUSTOS 1967'DE EXPERIENCE TELEVİZYON PROGRAMLARINA KATILMAK VE BİR DİZİ KONSER VERMEK ÜZERE AVRUPA'YA DÖNDÜ.}

Gittiğim her yerde mutlaka insanlarla tanışmaya çalışırım. Konuşabileceğim, gülebileceğim, birlikte müzik yapabileceğim insanlar. Asıl önemli olan konuşabileceğim birini bulmak. Fakat Avrupa'ya ilk geldiğimden bu yana durum aynı; konuşmak istediğim şeyleri konuşmama izin verenler her yüz kişinin içinde bir kişidir diyebilirim. Herkes kaç yaşında olduğumu, Kızılderili kanı taşıdığımın doğru olup olmadığını, kaç kadınla yattığımı, evli olup olmadığımı, Rolls-Royce'um olup olmadığını falan bilmek istiyor. Beni dinlemekten zevk alan insanlar bunu istemiyor. Farklı bir şey istiyorlar. Farklı bir şey hissetmek istiyorlar, gerçek bir şey – devrim, mücadele, isyan. Onlar soru sormaya ihtiyaç duymadan nerede olduğumu bilirler. Müziğimden bilirler. Fakat bu şekilde konuşmanın anlamı yok. Öylece durup bir sonraki soruyu beklerim ve insanlar genellikle yanıtlarımı yanlış yorumlar. Ben ne demek istediğimi biliyorum, fakat sözcükleri biçimlendiremiyorum.

ANLAŞILAN O Kİ İSKANDİNAV HALKI görünüşümüze henüz hazır değil. İsveç'te sırf Prenses Alexandra geçecek diye bizden otelin lobisini terk etmemiz istendi! Sanıyorum otel müdürü biraz pejmürde göründüğümüzü düşünüp Prenses için ortalığı derleyip toplamak istedi. Adam gayet hoş bir tipti aslında. Bizi içki içmeye davet etti. Orada on farklı mekânda çaldık sanıyorum. Emin değilim çünkü saymam. Çalarım sadece. Yakında tatil yapacağız, İskandinav turnesinin hemen ardından.

Bu aralar çok fazla çalışıyoruz. Üne kavuştuğunda onu korumak için daha da kararlı davranırsın. Her halükârda son nefesini

verinceye kadar gelmek istediğin yere gelmiş olabileceğine inanmıyorum. Yapmak istediğimiz giderek daha yenilikçi olmak, müziğimizi ve gösterimizi daha renkli ve heyecanlı kılmak, bütün yaş gruplarına hitap edebilmek.

{Kasım ve Aralık 1967'de Experience grubu The Move, Pink Floyd, Amen Corner, Outer Limits, The Nice ve Eire Apparent destekli İngiltere turnesine çıktı.}

İlk kendi büyük turneme çıkmak beni korkutmuyordu, fakat bizi nasıl karşılayacaklarını merak ediyorduk doğrusu, çünkü programda pek çok farklı tarzda gösteri vardı ve içlerinde en aşırı olan bizdik. Kulüplerde sadece bizi dinlemeye geliyorlardı, fakat turnelerde her tür ve her yaşta insan var. Her zaman yaptığımız gibi sahneye çıkıp kalabalığı eğlendirmeye çalışıyoruz. Şimdiye kadar her şey gerçekten çılgınca gitti. Blackpool'da polis Mitch ile Noel'i yan kapıdan içeri soktu ve benim girmeme yardım etmeden önce bana mahallede beş tur attırdılar. Saçımın bir kısmını kaybettim, fakat onlar beni korumasalardı tamamını kaybedebilirdim!

Bu güne kadar çıktığım en iyi turne. Bazen, kendini müziğe kaptırmışken, orada cıyaklayan domuzcukların sesini duyarsın. Bazen yanlış yerlerde çığlık atarlar, öksürdüğümde mesela. O zaman tuhaf hissederim kendimi. "Hay Allah, yine başlıyorlar," olurum. Bu ortama dair beni uyuz eden şeyi izah etmek biraz güç. Yani, onların attığı çığlıklara göre çalamazsın ki.

Bu turnedeki favori grubum The Nice. Saçmalık derecesinde güzel bir *sound*'ları var – özgün, özgür, West Coast'tan daha *funky*. West Coast ortamı yok İngiltere'de, açıkta değil en azından. Groove söz konusu olduğunda gelinen nokta Underground. Burada Engelbert Humperdinck değilse, Underground'dur.

GÖZÜ BAĞLI SINAV:

"Strange Brew" (Cream). *Hey, bunu biliyorum, ilk notadan! Oo, bu güzel. Şu arka plandaki nefesli miydi? Vokallerle gitarın uyumu çok iyi. Tuhaf bir West Coast ve San Francisco sound'u. Eric'in gitarı biraz daha funky ve rahat bu parçada. Eric yavaş yavaş değişiyor, fakat onun gibi bir kedinin ne zaman durulacağını asla kestiremezsin. Felaket olabilir durulursa. Radyoda Engelbert ile Cat Stevens arasında severek dinleyebileceğin güzel bir blues bu. Seviyorum bu albümü, fakat yeni yetmeler nasıl bulurlar bilemiyorum. Bu Cream'in umurunda olmamalı ama, sevdikleri müziği yapıyorlar. Cream, Traffic ve Family gibi gruplar kendilerini yaptıkları müziğe o denli kaptırmışlar ki bir kültür yaratıyorlar. Müzikleri önemli onlar için.*

"Loving You" (Billy Fury). *İngiliz mi bu vokalist? Billy J. Kramer değil? Adı neydi, o da değil – Billy Fury? Güzel şarkı söylüyor, çocukluğumda sevdiğim bir sound ayrıca. Daha güçlü bir düzenlemeyle daha iyi desteklenebilirdi. Eski bir Elvis Presley parçası. Billy tekrar yükselişe geçti. Bu iyi.*

"Come To The Sunshine" (Harpers Bizarre). *Bu da İngiliz bir grup mu? Küçük tuhaf vokaller. Kim olabilir? Amanın, neydi o sound? Neredeyse masal gibi bir şey bu, çocuk filmi müziği. Çıkarabilirsin istersen. Bana göre değil, fakat belli olmaz. Yirmi milyon satabilir. Tamamen ticari bir sound, duygu yok, hiçbir şey yok. Plak satmak için yapılmış.*

What Good Am I? (Cilla Black). *Dişi Tim Hardin gibi. Şimdi renk değiştirdi. Tanrım, Cilla Black olmalı. Sonny and Cher'i anımsattı şimdi bana. Evet, sevdim bunu. Sesi kontrollü geri besleme gibi, çok güçlü. Şimdi de Dionne Warwick! Tanrım, neler oluyor bu günlerde? Evet, güzel bir duygu var bunda.*

"Here Come The Nice" (Small Faces). *Bu sesleri daha önce bir yerde duydum. Vokalistin sesi çok iyi. Bu Small Faces olmalı. Grupta kız eleman olup olmadığını sormak üzereydim! Oldukça funky bir müzik, fakat başka küçük kız sesi vardı sanki. Parçanın nabzı sağlam. Geri vokaller ve davul onları ele veriyor. Tanrım, burada neler oluyor böyle? Şu Bayan Miller numaralarından birini çekiyorlar, tempoyu yavaşlatıyorlar. Bu yavaşlatılmış soprano! Bunun bir hit parça olacağını söylemek hayli güç. Gruptaki küçük kedilerle tanıştım. Hepsi o kadar küçük ki. Buraya ilk geldiğimde sıkı çalıyorlardı, ama şimdi pek bir numara yok gibi. Umarım yollarını bulurlar çünkü çok iyi bir grup, özellikle imaj açısından. Vokalistlerini biraz daha öne çıkarmalılar. Onlar için birkaç şarkı yazmayı denemek isterim.*

"She's Leaving Home" (Beatles). *Kim bu? Beatles değil, fazla ticari. Sesler biraz daha düzgün ve kemanlarda eko var. Beatles gibi söylemeye çalışan bir İngiliz grup. Ringo gibi geliyor bana. Ringo gruptan ayrılıp solo çalışmaya başlamadı değil mi? Bu albümün en ticari parçası. The Beatles LP şu anda bütün gruplar için standart bir ekipman sayılır. Herkesin Beatles'ın hangi yöne gideceğine dair kaygıları var. Çok saçma. Müziği olduğu gibi değerlendir. Keşke hepimizin sonu onlar gibi olsa!*

BANA MÜZİK BÜYÜK BİR DAİRENİN ETRAFINDA DÖNÜYOR ve şimdi daha gerçek bir biçim kazanıyor gibi geliyor. Belli bir çağda, ki yakın zamanda sona erdi, fazlasıyla yüzeysel ve uyuşuk bir tarz benimseniyordu. Bunun nedeni müziğin fazla karmaşık bir hal almasıydı. Ona girebilmek için kendine karşı dürüst olmak zorundasın ve o günlerde o kedilerin hiçbiri bunu yapmıyordu. İstenen mümkün olduğunca karmaşık hale gelmek değil, kendini mümkün olduğunca katabilmek. Ben çaldığım her şeyi hissederim. İçimdeki bütün duyguların boşalmasıdır – saldırganlık, şefkat, duygudaşlık, her şey. Bu Noel ve Mitch için de geçerli. Müzik duygularımızın düğünü. Müzik söz konusu olduğunda üçümüzün de kendimize özgü küçük bir ortamı var. Birimiz rock torbasında, birimiz caz, bense blues. Hepimiz kendi farklı şeylerimizi birlikte yapıyoruz. Bu şekilde her şey çok doğal gelişiyor.

Müziğin bir yerlere gitmek zorunda. Bu yüzden yeni şeyler yaparız. Kendimi de sadece blues açısından düşünemiyorum. Eski blues'un içeriği seks ve içkiye dair şarkı söylemekti. Şimdi insanlar müzikle çok daha fazla şey söylüyorlar. Motown şarkı söyleyen Zenci sanatçıların gerçek sound'u değil. O kadar ticari, o kadar çalışılmış, o kadar harikuladedir ki, ben ondan hiçbir şey alamıyorum. Yaptıkları tek şey, ve bu benim görüşüm, çok sağlam bir ritim yerleştirmek, çok iyi bir ritim. Sonra yüzlerce tef, yüzlerce nefesli ve keman, sonra şarkıcı parçayı milyon kez söyler, ve sonuç benim için son derece yapaydır. "Sentetik Soul," benim için budur Motown.

"Soul" (ruh) sözcüğünün Experience ile ilişkilendirilmesinden gerçekten hoşlanmıyorum. İspanyol bir dansçıda "ruh" vardır. Herkeste "ruh" vardır. Müzik kimsenin ruhu değildir. Kalbinin gerçeğinden çıkan bir şeydir. Kulağınızın duyduğu fiziki notalar olması gerekmiyor. Duygularınla ya da hayal gücünle, hatta sezginlerinle duyduğun notalar da olabilir. "duygu" ve "titreşim" sözcüklerini severim. Bu duygu torbası benim için gerçekten önemli. **Funky gitarın sesi beni heyecanlandırır, içimden akar. İçine girerim neredeyse. O kadar iyi çaldığımı söylemiyorum; sadece gitarın ve çıkardığı seslerin bende uyandırdığı duyguyu izah etmeye çalışıyorum.**

Sekiz gitarım var, fakat kullandıklarım Fender Stratocaster ve Gibson Flying Angel, ki bu ikincisi A harfi biçimindedir ve İngiltere'de pek rastlanmaz. Fender Stratocaster çalıyorum çünkü konserlerde hayli yıpranır ve o yükü kaldırabilecek tek gitar Fender'dir. Herkes yedi yaşındaki Telecaster'ı, on iki yaşındaki Gibson'ı ve doksan iki yaşındaki Les Paul'u öve öve bitiremiyor. Yaş torbasına girdiler artık, fakat bu geçici bir modadan başka bir şey değil. Günümüzde üretilen gitarlar da onlardan aşağı kalmıyor. Bilirsin, satıcı sana sürekli Chuck Berry'nin tuvalete giderken o gitarı da yanında götürdüğünü ve tuvalet kâğıdı olmadığını, bu yüzden pena zırhına dikkat etmek gerektiğini söyler. **§ Ben Telecaster'ı denedim,** sadece iki sesi var, iyi ve kötü. Ayrıca ton varyasyonları çok zayıf. Guild gitar çok narindir, fakat en iyi tonlardan birine sahiptir. Yeni Gibson'lardan bir tane denedim, ama hiç çalamadım, bu yüzden Fender'imle devam edeceğim. **§ Stratocaster** yaptığımız müzik için ideal gitar. Çok parlak tizlerin yanı sıra çok derin bas sesleri alabilirsin. Ben ince tel kullanırım ve daha uzun titreşmeleri için onları biraz yüksek takarım. Mikrofon kullanmayı sevmem. Doğru ses iyi bir amfi ve perde kontrolüyle elde edilir. Basit bir numaradır. Amfinin düğmesini birkaç kez çok hızlı çeviririm. Bu bir ıslık tonu sağlar – elektrik ton. Bütün numara ondan sonra bu tonu parmaklarla kontrol etmektir. Amfinin büyüklüğünün önemi yoktur. **Yüksek gürültülü çalmak gibi bir uğraşım yok. Ben bu etkinin peşindeyim sadece.**

"Şimdi sizi uyarmam gerek,
bu biraz yüksek olacak,
azıcık yüksek,
çünkü bunlar İngiliz amfileri ve biz İsveç'teyiz,
ve elektrik durumu
bu Avustralya fuzz tonuyla
ve bu Amerikan gitarla uyumlu değil..."

Teçhizat dayandığı sürece, iyiyiz. Amfilerle o kadar çok sorun yaşıyoruz ki. Her seyahatten sonra bakıma göndermek zorunda kalıyoruz. Sürekli olarak son çaldığımız konserin gölgelerinin ve küllerinin arasından çalıyoruz. Bu son döndüğümüz turnede sanıyorum dört Marshall yaktık. Bu beşince set ve ömürlerini tamamlamak üzereler. Gerektiği gibi düzülmüşler. Dört kabin hoparlörüm kaldı. Mitch üçüncü çift kollarını tüketmek üzere!

Amfilerin çalışmaması kafamı gerçekten bozar. Turne menajerinin amfi arızalarından ötürü çok fazla çalıştıklarından yakınması kafamı daha da bozar. Ben amfi tamircisi değilim, fakat çınlamaya ya da sorun çıkarmaya başladıklarından onları anında tamir ederiz – işlerini bitiririz!

Eski lambalı Marshall amfilerimi çok severim çünkü gerektiği gibi çalıştıklarında üstlerine yoktur, dünyada hiçbir amfi onunla boy ölçüşemez. Birbirine bağlanmış iki buzdolabını andırır. Greenwich Village'da iken bir Fender amfim bir de ek hoparlörüm vardı, çok tuhaf sesler çıkarırdı. Geri besleme kullanmaya o zaman başladım. Bir süre onunla oynadım, şimdi meyvelerini

topluyorum. İşin sırrı geri beslemede ve düğmelerle nasıl oynadığında yatar.

Bak, şuradaki tabağı alıp bu küçük yaylara vurursan küçük tuhaf sesler çıkar. Sonra eko ve wha-wha falan kullanırız. Wha-wha pedalı harikadır çünkü nota diye bir şey yok. Vibrato kullanırsın sadece. Sonra davul devreye girer ve bir tür yalnızlık ve özlem duygusu oluşur, depresyon gibi değil ama, bir şey elini uzatıyormuş gibi.

Wha-wha pedalı kullanılan duyduğum ilk albüm *Tales of Brave Ulysses* idi. Cream o albümü çıkardıktan iki-üç gün sonra biz ilk albümümüzü çıkardık ve *I Don't Live Today* parçasında wha-wha'yı andıran bir gitar solo vardı. Fakat el pedalı kullanılıyordu o zamanlar. Bu bütünüyle tesadüf çünkü ne bizim onların albümünden ne de onların bizim albümümüzden haberleri vardı.

Ben solo gitarı biraz çiğ bir tarzda çalarım ve dinleyene doğal gelir. Fakat asıl önemli olan ritmi öğrenmektir. Milyonlarca harikulade gitarist var, gerçekten muhteşem çalıyorlar, fakat

bazıları arkalarındaki ritmi unutuyor ve bir süre sonra tekdüzeleşiyor. Eric Clapton büyük gitarist, onunla benzer düşünüyoruz, ancak tam olarak çalmak istediğini çaldığını sanmıyorum. Geçen gün Eric ile çaldım ve gayet hoştu, ancak birkaç akor basmasını isterdim!

Jeff Beck'in tek albümünü dinledim, *Shapes of Things.* Gerçekten keyif aldım, fakat etkilendiğimi söyleyemem. Ben herkesi dinlerim ama kimseyi taklit etmeye çalışmam. Şu anda gerçekten beğendiğim kediler Albert King ve Elmore James, fakat onlar gibi çalmaya çalışırsan aklın gezinmeye başlar. Bu yüzden onları dinler ama kendi tarzında çalarsın. Kendine özgü tarzları olan pek çok müzisyen var. Hâlâ insanları uyandırmaya çalıştığım bir kedi var örneğin. Adı Albert Collins. Bir yerlerde bir grupta gömülü. Adam iyi, çok iyi, fakat aile babası, evinden fazla uzaklaşmak istemiyor. Hep öyle değil midir zaten?

Gitarist olarak hiçbir zaman tek bir *sound* geliştirmedim. Chuck Berry'yi ya da Duane Eddy'yi ya da Bo Diddley'i dinlediğinde kim olduğunu bilirsin. Fakat ben sürekli yeni şeyler edinmeye çalışıyorum. Ne yaparsan yap, zihnin açık olmalı. Aç, genç ve hayatını müzikle kazanmak isteyen birinin etkilenebileceği o kadar çok ve çeşitli şey var ki. Fakat bazı kediler yolun her adımında birileri ona yardım etsin istiyor. Eğer bir yere varmak istiyorsan, başka birinden biraz yardım ya da öğüt alsan bile, işin kendisi senden gelmeli. Başkasının sırtına binip yola çıkabilirsin, fakat sonunda kendi yolunu bulmalısın.

Ben en çok gitarı seviyorum. Benim bir parçam artık. Fakat asıl ilgi duyduğum şey gitar değil. İnsanlara iletmeye çalıştığım

müziğim. Müzik çok ciddi bir iş benim için. Söylemek istediğimi söyleme biçimim. Sesler duyuyorum ve onları ben bir araya getirmezsem kimse getirmeyecek.

{MELODY MAKER ANKETİNDE "DÜNYANIN EN İYİ MÜZİSYENİ" SEÇİLİR.}

Ben, dünyanın en iyi müzisyeni!? Bu saçma.

Onur duydum falan da, dünyanın en iyi müzisyenini saptamak öyle kolay bir iş değil, ben henüz çözemedim, çünkü İngiltere'de çalmaya başlayalı ancak bir yıl oldu. Kendimi duyurma fırsatı bulduğum için şanslı olduğumu düşünüyorum. Henüz kendilerini duyurma fırsatı bulamamış o kadar çok grup var ki.

Eleştirmenlerin ne dedikleri beni ilgilendirmiyor. Geleceğim ya da kariyerim umurumda değil. İçimden çıkarmak istediğim şeyi çıkarabileceğimden emin olmak istiyorum sadece. Yakında yeni bir *sound*, yeni bir albüm, yeni bir deneyimle başka bir torbaya gireceğim. Duygularımızı izleyeceğiz. Hiçbir şey tasarlanmış olmayacak. Gerçekleşecek sadece. Bizim trendleri izlemek gibi bir derdimiz yok, çünkü kendi trendimizi yaratma fırsatını yakaladık.

Böyle bir şey yapabildiğim için kendimi saygın hissediyorum, fakat yine de bazı kaygılarım var. Sanıyorum herkesin grubun üç kişiden oluştuğunu biraz daha idrak etmesi gerekiyor. Grupta en az benim kadar çaba sarf eden iki kedi daha var. Mitch ve Noel olmasa ben kendi müziğimi yapamazdım. Özellikle Mitch'in çok büyük katkısı var. Esas olarak bir grubuz ve yeni albümümüz, *Axis: Bold As Love,* benim gitar çalışımın ötesinde neler yapabildiğimizi göstermek üzere tasarlandı.

{1 Aralık 1967, *Axis: Bold As Love* İngiltere'de piyasaya sürülür.}

Albüm on altı günlük bir süreç içinde yapıldı ve bundan dolayı çok üzgünüm. Fakat çocukların Noel çoraplarına girebilmesi için çıkarmak zorundaydık. Tamamen bu işe odaklandık ve albümdeki bütün şarkılar o zamanki duygularımızı birebir yansıtıyor, biziz yani. Albümün yapımcılığında hepimiz Chas Chandler'a yardım ettik. Miksajda ben de bulundum. Harikulade bir miksaj oldu, fakat sonra özgün kopyayı kaybettik ve ertesi sabah on bir saat zarfında yeniden miksajlamak zorunda kaldık ve bu çok zor bir iştir. Çok daha iyi olabilirdi. Parçalar da daha iyi olabilirdi. Albümü bitirir bitirmez yüzlerce yeni fikir gelir insanın aklına.

Move grubunun elemanlarından birinin geri vokal yaptığı *You Got Me Floatin'* parçası dışında her şeyi üçümüz çaldık. Bir de *If Six Was Nine*'ın fade-out kısmındaki ayak sesleri koca ayaklı menajerimize ait. Gary Leeds ile Graham Nash ayakla tempo tuttular ve flütü ben çaldım. Muhteşem blues diye buna denir, o anki duygularını yansıtan blues.

If Six Was Nine'a tapıyorum. Seni rahatsız etmediği ve baş edebildiğin sürece her şeyin baş aşağı olmasının önemi olmadığı anlamına geliyor. Hiç kimseye dair kötü bir şey söylemiyor. Sadece bırak bu şekilde devam edip çuvallasınlar diyor, yeter ki bana bulaşmasınlar.

Spanish Castle Magic'te Noel sekiz telli bas çalıyor. Ben de gitarda aynı anda onun basta çaldığını çalıyordum. İstediğimiz

kadar net çıkmadı, fakat yapmaya çalıştığımız şeye dair bir ipucu veriyor. Anneanneni koymak istemeyeceğin bir yerden söz ediyor. Sivil polislere ve diğer ahmaklara ithaf edilmiş.

Up From The Skies Mitch'e müziğe kattığı caz unsuru için teşekkür niteliğinde. Eksenlerin farklı döndüğü bir zamanda dünyada bulunmuş birine dair. Geri dönüyor ve bu manzarayla karşılaşıyor, gri binalarda yatıp tozlanan insanlar falan. Ortalıkta koşturup, "Dünyayı sev, dünyayı sev!" diye haykıran, sincap tohumu yiyen tipler. İnsanlar başkalarının fikirlerine saygı duymalı, başkalarına zarar vermediği sürece tabii ki. Zamanın aktığı gerçeğine saygı duymalılar. Geçmişte yaşamanın âlemi var mı?

Şahsen, *Castle Made of Sand* gibi parçalar yazmayı severim. Çoğu zaman gördüğün bir şeyden esinlenir ve onu aslında olmasını istediğin biçimde şarkıya katarsın. Bu binalar sonsuza dek burada kalmayacak. Değişim zamanı geldiğinde, bunu ne pahasına olursa olsun hayata geçir. Ağır parçalar yazmayı seviyorum çünkü onlara daha çok blues ve duygu katabilirsin.

Little Wing çok basit bir Amerikan Kızılderili tarzı üstüne kurulu. Fikir bana Monterey'de etrafımda olup bitenleri seyrederken geldi. Bu yüzden gördüğüm her şeyi alıp parçaya bir kız olarak yerleştirmeyi ve ona *Little Wing* demeyi düşündüm. Herkes uçuyordu ve ortam çok keyifliydi, polis de dahil olmak üzere herkes iyi vakit geçiriyordu. Ben de bütün bunları alıp çok küçük bir kibrit kutusuna koydum. Basit tuttum. Çok basit. Bu parçayı seviyorum ama. Sevdiğim nadir parçalardan biri.

Little Wing'de gitarı bir orgun Leslie hoparlörüne bağladık ve jölemsi bir ses elde ettik. *One Rainy Wish* parçasında da *Octavia* diye bir aygıt kullandık. Çaldığın nota bir oktav tiz çıkıyor ve tiz sesler ıslığı ya da flütü andırıyor.

Uçuk parçaları başka bir boyutta tutmaya çalıştık, o gökyüzü efekti doğrudan cennetten geliyormuş izlenimi uyandırsın diye. *Bold As Love* parçasında *phasing* diye bir şey yapıyoruz. Beyin zarından ve kromozomlarından uçak geçiyormuş gibi oluyor. Kedinin teki o sesi tesadüfen elde etti ve bizi uyandırdı. Özel bir sesti ve uçak kayıtları kullanmak istemiyorduk. Müziğin kendisini bükmek istiyorduk zaten.

Fakat benim *sound*'umun sırrı bizim Lamba Roger olarak bildiğimiz {Roger Mayer} evcil bilim adamamızın elektronik dehasında yatar. Roger devlet kurumunda çalışan bir elektronik mühendisi ve bir pop grubuyla çalıştığı duyulursa muhtemelen işinden olur. Hayal edebileceğin en inanılmaz sesleri yaratmayı başarır.

Roger daha özgün bir ton elde edebilmek için gitarımı tekrar düzenledi ve muhteşem bir *fuzz* tonu elde etti. Söylemek istediğim şeyle ilintili olduğu ya da beni bir şekilde etkilediği sürece farklı tonlar kullanmayı seviyorum. Sadece farklı olmak adına bir takım aygıtlar kullanmayı sevmiyorum. Müziği unutmayacaksın. Biz unutmayız.

İlk albümün baştan sona aynı olduğunu söyleyenler oldu, fakat zaman yoktu. Yeni bir grup için çabucak yapılmış bir albümdü, anlıyor musun? *Axis* albümünde daha yumuşak şeyler var,

insanların istedikleri taktirde üzerinde düşünebilecekleri daha çok şey. Gitar bağlamında daha sessiz, bunun nedeni bazı yerlerde sözleri ön plana çıkarmamız. Eskisi kadar asi değiliz galiba, anladın demek istediğimi. *Axis* dinleme alışkanlığı zayıf birini anında uyutur.

ŞİMDİ BAŞLIĞI DÜŞÜNÜYORUM DA; bütün her şeyin arkasında bir anlam olabilir. Dünyanın eksenleri kayar ve dünyanın çehresini değiştirir, bütünüyle farklı bir uygarlık ya da çağ gelir. Başka bir deyişle, dünyanın çehresini değiştirir ve bütün işlem yarım günde tamamlanır.

Aşk da öyledir. Dünyanı baş aşağı çevirebilir, eksenlerin yaptığı gibi. O kadar güçlü, o kadar cesurdur. Aşk için canlarına kıyan insanlar var. Fakat birine ya da bir şeye, belki bir fikre aşık olduğunda öfkeyi ve zamanı alt edip denizi ve dağları yerinden oynatabilirsin. Duygusu böyledir en azından. Söylemek istediğim bu sanırım.

Öfke, diye gülümsüyor,
Parlak metal mor zırhıyla yüksekten.
Kraliçe Kıskançlığı, Haset bekliyor ardında,
Parlak yeşil elbisesi dudak büküyor çimli toprağa.
Kanıksanmış hayat-veren sular mavi,
Onlar sessizce anlıyor.
Eskiden mutlu turkuaz ordular karşı karşıya,
Hazır, fakat savaşın nedenini merak ediyorlar.
Fakat hepsi aşk kadar pervasız.
Aşk kadar pervasız.
Eksenlere sor yeter.

Benim kırmızım kendinden öyle emin ki
Savaş madalyalarını ve coşku rozetlerini gösteriyor.
Turuncu genç, gözü pek,
Fakat ilk tur için çok kararsız.
Sarım o kadar yumuşak değil bu durumda.
Hatta korkmuş olduğunu söylemeye çalışıyorum,
Benim gibi.

Ve duygularım beni alıkoyuyor
Hayatımı senin gibi bir gökkuşağına vermekten.
Fakat aşk kadar pervasızım,
Aşk kadar pervasızım...
Eksenlere sor yeter.
O her şeyi bilir.

Bazen bazı şeyleri başkalarından farklı görürsün, bu yüzden bir şarkı yazarsın. Herhangi bir şeye dair olabilir. Bazı duyguların insanda farklı renkler çağrıştırması mesela. **Kıskançlık mordur. Ben öfkeden morarırım.** Haset yeşildir. Bu dünyanın bütün renklerine sahip bir kıza olan duygularını renklerle izah etmek gibi bir şey. Başka bir deyişle, bu duyguları ardında bırakabileceğine inanmazsın, fakat yine de denemeye gönüllüsündür.

Yazdığım pek çok şarkının esin kaynağını kızlar oluştur. Bütün kızlar tek bir kız gibidir benim için. *The Wind Cries Mary*'nin birden fazla kızı temsil etmesi gibi. O gerçekten gelen kızdır. *Little Wing* arada sırada gelip bana bütün hayatını veren ve isteseydim dahasını da verecek çok tatlı bir kızdı. Benim tasasız kıçım ilişkiyi yürütemedi, bu yüzden bir oradayım bir burada.

Benimki gibi çılgın bir hayat yaşarken ilişki sürdüremezsin. Ben heyecan arayışıyla dünyayı gezen bir maceraperestim. Eski günlerde savaş patladığında içki ve parti için kente sürmek gibi bir şey. Konseri verirsin ve harikulade güzellikte kızlar gelip seni eğlendirirler. Onlara gerçekten aşık olursun çünkü yaşayabileceğin tek aşk budur.

Açlık çektiğim günlerde bana hep kızlar yardım etti. Hatta bir tanesi bana gitar bile satın aldı. O günden beri kendime, "Şimdi karşıma çıkacak kıza minnetimi sunacağım!" derim. Şaka bir yana, doğanın gereği sadece. Kıskanmamalısın, çünkü alışık değilsen seni gerçekten öldürebilir!

Bazen zordur hepsine iyi davranmak. Seni evlerine davet eder ve "hayır, teşekkür ederim," dersen burnunun kaf dağında olduğunu düşünürler. Yarısı saçma sorular sorar, John Lennon'ı en son ne zaman gördün ya da Box Tops'un imzalı fotoğrafını alabilir misin gibi. Bazı kızlar daha vahşidir. Arkadaşlarına hava atmak için, "Oo, daha önce onunla birlikte oldum, acaba John Walker ile yatmak nasıl bir şey?" derler.

Kimileri onlara "groupie" der. Biz "yara bandı" deriz. Kafalarına göre takılan masum küçük kızlar onlar. Fakat egemen çevreler seks konusunda o kadar tutucu ki yapmak istedikleri tek şey onları karalamak. Huzursuz adam onları yaftalar – en sevdiğin rock yıldızınınkini em. Ama çiçek getirdikten sonra eve, annelerinin yanına dönenlerden söz etmezler asla.

HOŞLANDIĞIM BİR HATUNA yaklaşmak söz konusu olduğunda çok eski kafalıyımdır. Sadece görünümü ölçü almazsın, çünkü o hikâyeyi iyi biliyoruz. Bazıları dünyanın en kötü insanlarıdır. Görünümlerinin dışında sunacak başka şeyleri olan kızlar var. Bir kızla tanıştığımda önce insan olup olmadığına bakarım. Maske takmayan, şefkat göstermekten korkmayan kızlarla tanışmak çok güzel.

Takside yol alırken sokaklarda gördüğüm kızlar beni hüzünlendirir, çünkü onları hiçbir zaman tanımayacağım ve belki içlerinden biri tam da aradığım kızdır. Bir kıza sırılsıklam aşık olabilir fakat aynı zamanda, farklı bir biçimde, başka bir kıza da aşık olabilirim. Bazen kendi kafamı karıştırıyorum galiba.

BU SEVGİ YA DA SADECE KARMAŞA OLABİLİR Mİ,
DÜŞ KIRIKLIĞINDAN DOĞMUŞ,
EVRENSEL ÇİNGENE KRALİÇESİYLE,
GERÇEK, ÖZGÜRCE İFADE EDİLMİŞ MÜZİKLE
GERÇEKTEN FİZİKSEL OLARAK SEVİŞEMEMEYE DAİR
YIKIK DUYGULAR.
SEVGİLİ GİTAR
DİNLEN LÜTFEN.
AMİN

Gitarım ve müziğim her şeyden önce gelir. Kadınları ancak ondan sonra düşünürüm. Müzik başka bir şeye zaman bırakmaz. Evlenmek gibi bir niyetim yok. Tahayyül bile edemiyorum. Kuşaktan kuşağa geçmiş olan evlilik ve diğer beraberlik biçimleri yıllarca duvarlara tırmanmış olsan bile bir kızla ya da fahişeyle sevişmenin ya da öteki tarafa geçmenin yanlış olduğunu söylüyor. Bunlar yapay kurallar. Evlilik belgesi denen bütün o küçük kâğıtlar özgüveni eksik insanlar için. İçinden geliyorsa kendini birine verebilir ya da birinden uzak durabilirsin. Fakat bunu bir saniye içinde yapmak zorundasın, unutma, bu senin hayatın.

Bu işin anahtarı özgürlük. İnsanlar bunu anlayamıyorlar çünkü beyinleri fazla karmaşık çalışıyor. Bu dünyadaki herkesin birbirinden farklı olmasının nedeni ne sence? Bunun arkasında bir amaç olmalı. Herkesin kendine özgü bir tarzı var. Herkes hayatını istediği gibi yaşamalı. Ölme zamanın geldiğinde, bunu tek başına yapmak zorundasın. Kimse sana yardım edemez.

Tatlı sözlerin kimseye yararı olmaz.

BİR HAYRANA MEKTUP:

İnsanların senin hakkında ne düşündükleri önemli değil, düşünce ve ifade özgürlüğün olduğu sürece kimsenin seni kendi düşünceleri ve düşleriyle etkilemesine izin verme. Seninle tanışmayı çok istiyorum. Seninle uzun uzun konuşmaktan haz duyacağımı düşünüyorum. Bize yazan diğer kızlardan çok farklısın. Aklının gerçekten başında olduğunu düşünüyorum. FAKAT!!! – bir daha ASLA kendine aptal deme. Bu senin hayatın. Tek başına ölmek zorundasın, bu yüzden başkasının hayatını değil, kendi hayatını yaşa.

Seni sonsuza dek seven,

Jimi Hendrix.

Londra'ya döndüğün için mutlu musun?

Londra gibisi yok. Aslında ben taşra çocuğuyum. Kentlerde deliririm, fakat Londra'yı kent gibi görmüyorum. İnsan Londra'da gevşeyebiliyor.

Neden ayakkabında iki adet on sentlik madeni para taşıyorsun?

Bu ülkeye ilk ayak bastığımda yanımdaki para o kadardı.

İngiliz polisi hakkında ne düşünüyorsun?

Burada polisler gayet uysal bence. İnsanı fazla rahatsız etmiyorlar. Hatta geçen gün Londra'da aklım başımdan tamamen uçmuş bir vaziyette yürüyorken bir polis minibüsü yanıma yanaştı ve polisler, "Selam, Jimi, nasılsın?" diye sordular. Onlara, "Yarın oldu mu? – yoksa zamanın sonu mu geldi?" diye karşılık verdim.

LSD kullanıyor musun?

Kullanıyormuş gibi mi görünüyorum?

Neden kullanmıyorsun?

Çünkü çıplak. Benim oksijene ihtiyacım var.

İngiliz hippi hareketini Amerika'ya kıyasla nasıl buluyorsun?

Hareket burada örgütlü değil. Tuhaf görünümlü kediler var sadece. Küçük bir oluşum, Amerika'daki gibi değil.

Maharishi Mahesh Yogi'nin öğretileri sana hitap ediyor mu?

Bu transandantal meditasyon denen şeyin gündüz düşü kurmaktan farklı bir şey olduğuna inanmıyorum. Kendine inanıyorsan, kendi yolunu kendin bulursun. Başkasının rehberliğine ihtiyaç duymazsın.

Boş zamanlarında ne yaparsın?

Çalışmıyorsam, evden pek çıkmam. Genellikle evde oturup plak dinlerim. Giyinip süslenip sosyal partilere gitmeyi hiç sevmem, fakat bazen gitmek zorunda kalıyorum. Ben hep o partilerden birine kendi kıyafetlerimden biriyle gidersem beni içeri almayabilirler diye hissettim. Bütün o görkemli insanların yanından bir an önce uzaklaşmaya bakarım, Engelbert'lar ve Tom Jones'lar. Bunlar sesleri reklamlarda kullanılacak kadar güzel şarkı söyleyen insanlar. Ben kendi müziğimi oluşturmaya çalışıyorum.

Şimdiki hedeflerin ne?

Bu günde yüz kez falan değişir. Bulutları görmeden alacakları biçimleri önceden kestiremezsin. Yaşayacak tek bir hayatım var. Yarın burada olmayabilirim, bu yüzden şimdi yaptığımı yapıyorum. Çünkü insan çok kolay ölüyor, bildiğin gibi.

Çocukları sever misin?

Evet, çocukları severim. Her yaşta severim onları.

Ya yaşlıları?

Bazı yaşlı insanlar muhteşem. Hatta, yaşlı insanların çoğu benim kuşağımın bir kısmından çok daha hoş. Kendini hissettiğin yaştasın. Beynin işlevini görmeye devam ettiği sürece gençsin.

Kendini seksen yaşında düşünebiliyor musun?

Seksen yaşına kadar yaşayacağımı sanmıyorum. Oturup seksen yaşına gelmeyi beklemekten çok daha iyi şeyler var, bu yüzden buna pek kafa yormam.

Para kazanmak seni değiştirdi mi?

Doğrusunu istersen bugün Experience ile kaç para kazandığımızı bilmiyorum. Her hafta ihtiyaçlarımızı karşılayacak kadar para alıyoruz. Karnım tok olduğu ve istediğimi çalabildiğim sürece gerisinin önemi yok.

Yapamadığın bir şey var mı?

Konuşurken kendimi iyi ifade edemiyorum. Bu yüzden sahnedeyken dünyada başka bir şey yoktur. Bütün hayatım bu.

Yaptığın müzikle ne kadar uzağa gidebilirsin?

Bilmiyorum. Sıkıntıdan ölünceye kadar herhalde. Şu anda kendimi nasıl hissediyorsam öyle çalmaktan mutluyum. Ben kulaktan çalarım, moruk! Dinleyicinin değişken olduğunu biliyorum, fakat yarından korkmuyorum.

Şarkı yazarken nelerden esinlenirsin?

İnsanlardan, trafikten, her şeyden. Bütün dünyadan etkilenirim. Herkes ve her şey müziktir. Şarkı yazmayı planlayamazsın. Bir şarkı yazmak için kendini belli bir ruh haline sokamazsın. Şarkı yazma esini insana herhangi bir anda gelebilir, çünkü müzik duygulardan oluşur. Fikirler kolay gelir. Gerisi şarkıyı kabul edilebilir bir hale getirmekten ibaret. Ben genellikle yatakta kalır ya da parka filan giderim. En iyi şarkılarımı yatakta yazarım. Sen içeri girdiğinde uzanmış bir şarkı tasarlıyordum. Çok düş görürüm. Düşlerimden yola çıkarak şarkı yazarım.

Düşlerin renkli midir?

Kesinlikle. Bu güne dek gördüğüm siyah-beyaz olmaya en yakın düşüm pastel tonlardaydı. Bir keresinde kestane renginin pastel tonlarındaydı ve birden yerden altın renginde bir kaya parçası yükseldi. Harikuladeydi! Siyah beyaza en fazla bu kadar yaklaştım.

Yeni yıl için kendine koyduğun bir hedef var mı?

Sevginin müziği gecenin gündüzü izlediği gibi izleyebilmesi için eksenlerin dönmeye devam etmesini sağlamak.

{1968 YILININ OCAK AYINDA EXPERIENCE İSVEÇ VE DANİMARKA TURNESİNE ÇIKAR.}

BUGÜNE KADAR SAHNEDE *AXIS*'TEN BİR ŞEYLER çalmayı denemedik, bu ilk olarak İsveç seyircisine kısmet olacak. İsveç'i hep sevdim. Burada çalmayı seviyorum çünkü İsveç dinleyicisinin müziğimizin amacını anladığını hissediyorum. Dünyanın değişik yerlerinde insanlar beğenilerini çok farklı şekillerde ifade ederler, fakat İsveçliler herkesten daha güçlü ifade ederler. Bunu sen çalarken tamamen sessizlik içinde dinleyerek yaparlar – çıtları bile çıkmaz. Arka tarafta koşturup balkonlardan aşağı yuvarlanan birkaç rockçu vardır tabii ki. Fakat onların dışında hepsi tamamen sessiz dinler ve alkışlamak için son notanın çalınmasını beklerler.

Duvarlar çökecek sanırsın.

{JIMI GÖTEBORG'DA BİR OTEL ODASINI TAHRİP ETMEKTEN TUTUKLANIR.}

Eve dönerken parti havasına girmiş olan birkaç arkadaşa rastladım. Epey içtim. Gerisini hatırlamıyorum. Karakolda uyandım sanıyorum. Elimi kestim ve birkaç şey kırıldı. Sağ elimin bütünüyle iyileşmesi biraz zaman alacak. Feci ağrıyor, fakat gösteri sürmeli.

Gazeteler olayı büyüttüler tabii ki. Her seferinde abartmak zorundalar mı? Herkes arada sırada alkol alır. Fakat ünlü insanlar içtiğinde gazetelere manşet olurlar. Başıma ilk kez böyle bir şey geliyor. Birinin içkime bir şey kattığından eminim, çünkü ertesi

gün herhangi bir akşamdan kalmalık yaşamadım, o güne kadar yaşamadığım bir duygu vardı sadece. Bundan sonra sadece sütlü çay içeceğim! Bu başıma iş açar mı sence? Bu konuda kendimi gerçekten kötü hissediyorum. Bir dahaki sefere daha iyi olacak ama. Biz de insanız, herkes gibi, öyle değil mi?

Zirveye çıktığımdan beri her şey o kadar hızlı gelişti ki. Bu pop işi insanların sandığından çok daha zor. Sinir bozucu ve bunaltıcı. Hayatlarını çukur kazarak kazananlar ne kadar şanslı olduklarını bilmiyorlar. Biz sürekli baskı altındayız ve mesai genellikle yirmi dört saat. Her konser senden bir kilo et götürür. Bir şey yemeye zaman bulamıyorum. Sürekli hareket halindeyiz. Baksana yetersiz beslenme yüzünden cildim bile etkilendi. İnsan bazen depresyona girer. Arada sırada biraz uyarıcıya ihtiyaç duymamız doğal. Stockholm'den sonra biraz dinleneceğim.

Yavaşlamaya ihtiyacım var.

* * *

HER ŞEYDEN DAHA ÇOK 1968 ÖNCESİNİ UNUTMAK İSTERİM. Biz ona başlangıcın sonu diyoruz. Gerçek müzik yapmaya başlamayı ancak şimdi planlayabiliyorum. Yeni sesler yaratmak, düşlerimi dinleyiciye aktarmak istiyorum. Müzik her zaman ileriye doğru genişlemek zorunda. Gençler açık zihinle dinliyorlar, fakat onlara sürekli aynı şeyleri vermek istemiyorum. "Şimdi şu parçayı çalacağız, ardından şu parçayı," demek bir süre sonra can sıkıcı olmaya başlıyor. Yeni şeyler yapmak istiyorum, farklı şarkılar, farklı görsellikler.

Farklı enstrümanlar denemeyi seviyorum – temel üçlüye arada sırada, yeni bir sese ihtiyaç duyduğumuzda, başka müzisyenler eklemek. Ayrıca farklı bir konser konsepti geliştirmeye çalışıyorum, iyi bir sahne sunumuyla bir tür müzikal belki. *Othello*'yu alıp kendine göre yorumladığını düşünebiliyor musun? Gerçekten hoş şarkılar yazılabilir. Aynı cümleleri kullanman gerekmez. Kimse ön plana çıkmaz. Herkes birlikte çalışır. Her şarkı farklı ve tuhaf bir düzenlemeyle çalınır. Ayrıca sahne arkasında, her tarafta film ve stereo kabinler kullanabiliriz. Açıklamak güç, prova edilmiş ama yine de çok doğal görünecek bir iş çıkabilir ortaya.

Her şeyden önemlisi, plaklarımız kayıt tekniği bakımından daha nitelikli olacak. Bu güne kadar yaptığımız plakların hiçbiri bizi tatmin etmedi. Şu ana kadar yapımcılığımızı üstlenen Chas Chandler denetim odasındaki çarkları döndürürken doğru duyguya sahip değildi. İleride ayrıntılarla kendimiz ilgileneceğiz, başka şeylerin yanı sıra bu işle ilgilenmek için de Traffic'ten ayrılan Dave Mason ile birlikte.

Turnelerin arasında yeni bir albüm kaydediyoruz. Bob Dylan'dan iki parça olacak sanıyorum. Birini çaldık bile. *All Along The Watchtower.* Dylan kendi yolunda yürür. Şu anda müzik dünyasında çok yüksekte olmayabilir, ama o hep olacak. Şarkı yazarlığı giderek ön plana çıkıyor. *All Along The Watchtower*'da ne güzel dillendirmiş.

Şubat ayında başlayacak olan altı haftalık Amerika turnesi için de sabırsızlanıyorum.

FAKAT ŞU ANDA
HER ŞEYDEN ÇOK
UYKUYA DÖNMEK İÇİN
SABIRSIZLANIYORUM...

ALTINCI BÖLÜM

(Şubat 1968–Aralık 1968)

STONE FREE

HAFTANIN HER GÜNÜ
FARKLI BİR KENTTEYİM.
ÇOK FAZLA KALIRSAM
İNSANLAR BENİ AŞAĞI ÇEKMEYE ÇALIŞIR.
BENDEN BİR KÖPEKTEN SÖZ
EDİYORMUŞ GİBİ SÖZ EDERLER.
GİYSİLERİMDEN SÖZ EDERLER,
FAKAT ASIL ÖRÜMCEK KAFALININ
KENDİLERİ OLDUĞUNU
İDRAK ETMEZLER.

Bu Amerika'ya ikinci gidişimiz. Marketten çikolatalı milkshake, benzin istasyonundan sakız, yoldaki otomatlardan çorba satın alabilirsin.

Muhteşem, harikulade,
her şey berbat
ve kötü
ve önyargılı
ve **her şey** var.

{1 Şubat 1968, Experience'ın Amerika'da ana grup olarak çıktığı ilk turne San Francisco Fillmore West konseriyle başlar.}

FILLMORE GECESİNİ HATIRLAMIYORUM BİLE. Aklım başımdan tamamen uçmuştu. Londra'da bir stüdyodaydık, gerçekten keyifli takılıyor, ufaktan *funky* şeyler çalıyorduk; sonra habersiz bir şekilde stüdyodan koparıldık ve Paris Olympia konserine düpedüz fırlatıldık, ardından kendimizi Londra Havalimanı'nda iki saat beklerken bulduk. Sonra New York'taydık, sokaklarda kaybolmuş bir şekilde. Bütün bunlar birkaç saat arayla gerçekleşti. Sonra bir basın toplantısı yapıldı ve benim aklımda bütün o şarkılar dönüp duruyordu. Bir an önce stüdyoya dönüp kaldığım yerden devam etmek istiyordum, çünkü aklım oradaydı.

Sonra kendimizi Fillmore'a savrulmuş bulduk. Orada çalmak istiyorduk, tabii ki, fakat kafamda bütün o parçalar vardı ve şimdi yaptığımız tarz müzikten çok farklıydı. İnsanlar ne tür bir ruh halinde olduğumuzu bilseler, bir yarımız oradaydı sadece. Uyumadığımız zaman sürekli çalışıyoruz. Prova yapmaya zaman bulamıyoruz. Provalar daha çok düşünce yoluyla oluyor. Bir araya geldiğimizden beri belki üç kez falan prova yapmışızdır. Bazen *jam session* olanağı buluyoruz, o kadar. Birlikte en uzun sahnedeyken çalıyoruz.

Fakat turne yapmak zorunda olduğun şeylerden biri, turneden kaçış yok. İnsanlar bizi tam olarak anlayabilmiş değil, turneleri kesersek hiçbir zaman anlamayacaklar. Kimse bizi dinlemeyecek.

{EXPERIENCE 12 ŞUBAT'TA SEATTLE CENTER ARENA'DA ÇALACAKTI.}

Evime dönmek için sabırsızlanıyorum. Yedi yıl oldu. Belki onları aramalıyım: "Bakın, şey, ben bir grup kurdum ve..."

Ailemle buluştum ve mutluyduk nihayet. Tekrar evlenmiş olan babam ve bu aralar kendi grubunu kurmaya çalışan kardeşim Leon, on dokuz yaşında yanılmıyorsam. Şimdi altı yaşında bir de kız kardeşim var, Genevieve, ki o zamana dek hiç görmedim. Bu kadar uzak kaldım evden. Çok tatlı bir kız. Benim hakkımda okuduğu bütün yazıları ve bütün fotoğraflarımı saklıyor. Bende de onun bir fotoğrafı var. O kadar sevimli ki. Onlara gazetede

hakkımda çıkan makaleleri gönderiyorum. Bir de para gönderiyorum, bu beni çok mutlu ediyor. Babam başka türlüsüne razı olmuyor. Ona, "Baba, sana bir ev satın alabilirim. Bu kış sana bir ev satın almak istiyorum," dedim.

Hayaller gerçekleşmeye başlamadan önce geleceği düşünmüştüm. Kazanılacak bir para var ve ben bu parayı kazanacağım, fakat kazandığımda sapıtmayacağım, diye düşünmüştüm. Müzik piyasasında çok para kazanan fakat sonunda zengin fakat sefil olan pek çok kedi tanıdım, bu yüzden kendime, "Ben o düzeye gelebilirsem daha iyi organize olacağım," dedim. Grupların çoğu kendi istekleri doğrultusunda değişme özgürlüğüne sahip değil çünkü geleceklerine odaklanacaklarına kariyerlerine odaklanırlar. Ben parayı bazı şeyleri daha iyi yapmak için kazanıyorum.

GARFIELD LİSESİ'NE GİTTİM, eski okulum, on altı yaşındayken attılar beni. Eski öğretmenim bana Seattle'ın anahtarını vermiş olmalarından memnuniyet duymuş mudur acaba? Devrim Kızları'ndan biridir belki şimdi. Moruk, bu Seattle anahtarı gerçekten acayip! Benim görmeyi beklediğim tek anahtar cezaevi hücresinin anahtarıydı. Sık sık polisle başım derde girerdi. Havalı kıyafetlere hastaydım ve onları elde etmenin tek yolu giyim dükkânının arka penceresiydi. Orada çocuklara bir konser verdim. Tek başıma. Okulun beden eğitimi salonunda da okulun grubuyla çaldım. Fakat sabahın sekizinde. Beni dinlemek için ilk dersi iptal ettiler.

"Sorusu olan var mı? Soru sormak isteyen yok mu?"

Seattle'a gelmeyeli ne kadar oldu?

Oo, beş bin yıl kadar.

Nasıl şarkı yazarsın?

Şimdi size veda edecek, kapıdan çıkıp limuzinime binecek ve havalimanına gideceğim. Ben kapıdan çıkarken bu toplantı sona erecek ve zil çalacak. *Ben limuzine binerken zilin sesini duyacağım ve muhtemelen bir şarkı yazacağım.* Çok teşekkür ederim.

* * * * * * *

Bu güne dek gördüğüm kentlerin hiçbiri Seattle'dan daha güzel değil, bütün o su ve dağlar. Harikuladeydi, fakat orada yaşayamam. Huzursuz olursun ve ne olduğunu anlayamadan bir bakarsın ki dünyanın hiçbir yerini göremeden yaşlanmışsın. Orada büyük yağlı bir dünya var, sonsuza dek aynı yerde yaşamayı kim ister? Seattle'a bir dahaki gidişim tabutta olur ancak.

{AMERİKA TURNESİ 1968 YILININ ŞUBAT, MART VE NİSAN AYLARI BOYUNCA SÜRDÜ.}

GÜNLÜKTEN SEÇMELER:

25 Şubat, Chicago. *Bir süre sonra gittiğin kentleri takıldığın piliçlerden hatırlarsın. Yeni bir kente gidersin ve pilicin tekiyle takılmaktan başka bir şey yapmaya zaman yoktur, bu yüzden piliçler aklında kalır. Fakat son zamanlarda piliçlerle kentleri karıştırır oldum, bu yüzden fotoğraf çekmeye başladım.*

19 Mart. *Ottawa'ya vardım. Otel muhteşem. İnsanlar tuhaf. Joni Mitchell ile telefonda konuştum. Sanıyorum mükemmel kayıt cihazımla bu gece onu kaydedeceğim – tahtaya vur. Hmm, tahta yok, her şey plastik. İlk konserde ses düzeni harikuladeydi. İkincisinde iyiydi. Joni'yi görmek için küçük bir kulübe gittim. Cennetten sözler yazan olağanüstü bir kız. Hep birlikte bir partiye gittik. Milyonlarca kız. Kasetleri dinleyip sigara içtik. Otele döndük.*

20 Mart. *Bugün Ottawa'dan ayrıldım. Joni Mitchell'ı öptüm. Bir süre arabada uyudum. Karayolu restoranlarından birinde durdum, gerçek bir karayolu restoranı, filmlerdeki gibi. Mitch ile film yapma planımızı konuştuk. Bazı noktalarda hemfikir değiliz, fakat onlar da yakında hallolur. Rochester'da hiçbir şey olmadı bu gece. Yemekleri çok, çok, çok kötü bir restorana gittik. Gangsterler peşimize düştüler. Bizden korktular muhtemelen – bizi çözemediler. Ben Kızılderili şapkam ve Meksikalı bıyığımla, Mitch peri masalından çıkma ceketiyle ve Noel leopar şeritli şapkası, gözlüğü, saçı ve aksanıyla. İyi geceler herkese.*

21 Mart. *Bugün New York'ta çalıyoruz, Rochester. Gerçekten tuhaf bir kent... Adam sende. Heidi ve Barbara adında iki kız geldi odama. Gerçekten tatlı insanlar. Bu gece tek konser verdik. Ses düzeni kötüydü... salon kötüydü... insanlar sabırlıydı, ama benim genel olarak her konuda tepem attı. Konseri kaydettim. Konserden sonra yanımızda parti malzemesiyle bir kızın evine gittik. Dışarıda biri bir çete tarafından dövüldü (motosiklet çetesi). Geceyi orada geçirdim, kaplan odasında. Fena değildi.*

22 Mart. *Bu gün Hartford, Connecticut'tayız. İsveç'teyken tuttuğum harikulade bir günlüğüm vardı – ve tabii ki kaybettim. Hmmm... Catherina şu anda ne yapıyor acaba? Onu yakında aramam gerek, İsviçre'ye gitmeden önce. Tutunabileceğim tek gerçek şey o. Onu yakında aramalıyım. Odam harikulade. Daha çok film ve kaset falan satın aldım.*

Konserden az önce döndüm. Berbattı! İnsanlar muhteşem olduğumuzu düşündüler. Sahne yöneticisi konserin ortasında gücü yarıya düşürdü. Bu yüzden canım sıkkın. Kafayı çekeceğim. Dur bakiyim... nerde bu şişe... Hmmm...

23 Mart. *Bugün aşırı havalardan geçtik; güneş, tipi, sis, her şey. Şimdi Buffalo'dayız. Konseri verdik. Fevkalade. Kızlar geldi.... Oo hayır... Catherina'yı düşünüp şarkılarımı yazmalıyım. İyi geceler herkese.*

26 Mart. *Cleveland'da daha önce çaldım, Joey Dee ile. Bu tur atlı karıncadan farksız. Yarın Muncie, Indiana, sonra Iowa'da bir yer.*

28 Mart. *Cincinnati'de çaldık. Burada yeni bir Jazz Master ve amfi satın aldım. Gitarı kayıtlar için satın aldım.*

29 Mart: *VAY CANINA! Bu otel odasında Mitch ile uçuyoruz. Konser mi? Oo, evet, iyiydi...*

Nisan. *Gecikeceğiz yine, ve Mitch hâlâ odasından aşağı inmedi. Onu tanıdığım bir buçuk yıl zarfında bir kez olsun bir yere zamanında gittiğine tanık olmadım. Gecikmek kronik bir hastalık onun için.*

* * * * * * *

BU TURNEYİ SEVİYORUM AMA TURNEYE ÇIKMAYI SEVMİYORUM, anlıyor musun? Farklı kentlerde konser vermeyi seviyorum elbette; fakat oteller, servisin kötülüğü, bütün istediğin yiyecek basit bir şey iken karşılaştığın zorluklar. Bu meslekte özel hayat diye bir şey yok. İnsan her gün kendine en az on-on beş dakika ayırabilmeli. Günde on sekiz saat çalıştıktan sonra bir yerde sessiz bir yemek yiyerek dinlenmeye çalışırken ya çocuklar etrafını sarıp imzalı fotoğraf isterler ya da birileri sana tuhaf tuhaf bakar, fısıldışmalar falan.

Yolda herkes sıkılır. Ben kendimden ve müzikten sıkılırım bazen. Turnede ne yapabilirsin ki? İnsanlar sürekli eski parçaları haykırırlar, sen de asıl çalmak istediğin parçaların yerine eski parçaları çalarsın.

Bizi dinlemeye gelen çocukların yaptığımız plaklardaki parçaları dinlemek istemeleri doğal. Plağı dinlemişlerdir, fakat yine de o parçaları çalmamızı isterler. Ya bütün kayıt kutusunu sahneye getireceksin, ya da onlar evlerine gidip duvarlara bizim fotoğraflarımızı astıktan sonra plağı dinleyecekler! Canlı çaldığımızda farklı çalarız. Gecede iki konser insanı zorlar, bir süre sonra aynı parçaları çalmaktan bunalırız. Gerçekten yapış yapış, berbat bir hal alabilir. Bu yüzden genellikle sahnede doğaçlama çalarak başlarız, öylesi daha eğlenceli. Bu biraz renk katar. Bazen üç dakikalık bir parça on dakikaya esner.

Kendimizi nasıl hissediyorsak öyle çalarız, bu yüzden plaklarımızı dinlemek bizi tanımak için yeterli değil. Bütün ruh hallerimizi kapsayacak kadar kayıt yapmamız olanaksız. Neye dair olduğumuzu ancak her biri farklı ve spontane olan konserlerimize gelerek anlayabilirler.

{1968 NİSAN'INDA, TURNE SÜRERKEN, EXPERIENCE NEW YORK RECORD PLANT STÜDYOSUNDA *ELECTRIC LADYLAND*'İN KAYITLARINA BAŞLAR.}

Amerika'daki olanaklarla kıyaslanınca İngiltere'deki stüdyolar son derece yetersiz, ama yine de en kaliteli albümleri, en yeni sesleri onlar üretir. Kısıtlamalar bile güzeldir, çünkü insanları gerçekten dinlemeye iter. Oradaki mühendislerin hayal gücü bizimkilerden daha zengin. Olağanüstü işler yaparlar, II. Dünya Savaşı'nda yaptıkları gibi. Her şey çok olumludur; atmosfer, mühendislik, her şey. Orada bir mühendisle muhatap olduğunda bir insanla muhatap olursun. İşini yapan biriyle.

Amerika'da mühendis sadece kendi işini yapar. Gerçek bir makinedir, üstünde çalıştığı kayıt cihazı gibi. İnsan faktörünün eksikliğini hissedersin, stüdyonun sadece faturayla ilgilendiğini hissedersin, saati 123 dolar. Atmosfer yoktur, hiçbir şey yoktur. Fakat istisnalar var. Record Plant'te çok iyi bir kedi var. Uyanık. Bunlar Amerika'da yaptığımız ilk ciddi kayıtlar.

ELECTRIC LADYLAND'İ ÇİFT ALBÜM yapmak istedim, fakat sıkıntılı bir iş. Plak yapımcıları ve şirketler buna pek yanaşmıyorlar. Yeterince iyi olduğunu düşünseydim ben paramı son kuruşuma kadar bu işe harcardım. Bunu yapacağım, sonra beni dışarıda bırakacaklar!

Bunu çift albüm yapmak istememin nedeni elimizde çok fazla iyi şarkı birikmiş olması. Ticari açıdan iyi olup olmadıklarını bilmiyorum, fakat zaman geçiyor ve bizim *sound*'umuz değişiyor, bu yüzden o güne dek duymadığın türde parçalar çıktı. Tek bir albüm çıkarıp bir sonraki albüme kadar altı ay beklersen modası geçer. Altı ay öncesinden şimdiye kadar olan dönemde kendimizden mümkün olduğunca fazla vermeye çalışıyoruz. Çünkü sürekli değişiyoruz.

Electric Ladyland bugüne dek yaptığımız her şeyden farklı. Arada sırada biraz elektrik *funk* havasına giriyor, bazı parçalarda tam zıt yöne gidiyor, fanteziye doğru. Farklı yanlarım var, bunlar bazen plaklara sızar. Yani insanlara sert bir şey anlatırsın ama zihinlerinde tamamen sert bir karakter izlenimi bırakmak istemezsin. Fantezi şarkılar burada devreye girer.

İnsanlar neden söz ettiğini bilmediğini düşünürler, fakat bu bir önceki ve bir sonraki parçaların ne olduğuna bağlıdır. Yalapşap yapılmış bir albüm değil bu. Muhteşem demiyorum, ama Experience. Bazı şarkıların pürüzlü, sert bir duygusu var. O da bizim bir parçamız, bir başka parçamız.

FARKLI DUYGULAR GÖSTERMEK İSTİYORUM SANA,
SESLERİN VE DEVİNİMİN İÇİNDEN
GEÇMEK İSTİYORUM
ELEKTRİK KADIN SENİ VE BENİ BEKLİYOR.

İYİ İLE KÖTÜ YAN YANA YATAR
ELEKTRİK AŞK DELİP GEÇERKEN
SANA GÖSTERMEK İSTEDİĞİM GÖKYÜZÜNÜ...
SANA GÖSTERMEK İSTİYORUM.

Bazı kız hayranlar müzik hakkında çoğu insandan daha çok bilgi sahibi. Kimileri onlara *groupie* der, fakat ben onlara, "Elektrik Hatunlar" demeyi yeğliyorum. *Electric Lady* albümümün tamamı onlara dair. 90 saniyelik bir cennet tasviriyle başlar. Tanrıların sevişmesini simgeler – ya da zamanlarını nasıl geçiriyorlarsa onu. Eleştiri alacağını bildiğimiz için albümün başına koyduk.

Benim yazış biçimim, gerçeklikle fantezinin çarpışması gibidir. Gerçekliğin farklı yüzlerini gösterebilmek için fanteziye başvurmak zorundasın. Oynadığımız küçük bir oyun değil bu, dinleyenin aklını başından uçurmaya falan çalışmıyoruz. Örneğin *1983* bugün olanlardan uzaklaştırmayı amaçlayan bir parça, fakat kaçış olarak değil, bazı insanların uyuşturucuyla yaptıkları gibi...

Yaşasın, uyandım dünden,
Canlı, fakat savaşın biteceği yok
Bu yüzden sevgilim Catherina ve ben
Gürültünün içinden denize son yürüyüşümüze çıkmaya karar verdik
Ölmeye değil ama yeniden doğmaya
Yıpranmış ve parçalanmış ülkelerden uzak
Sonsuza dek, sonsuza dek.

Durumun berbatlığını görebiliyor musun,
Toprağın her santimetresi savaş yuvası
Devasa kurşun kalem ve tüp ruj biçiminde şeyler
Yağmaya ve feryat ettiren acılara neden oluyor
Ve gümüş mavisinden kan kırmızısına varıncaya dek Arktik lekeler,
Ayaklarımız kumları bulurken ve deniz
Dosdoğru önümüzde, dosdoğru önümüzde…

Yazık ki arkadaşlarımız bugün bizimle olamıyor,
Çok yazık. **"İnşa ettiğimiz makine bizi asla kurtaramaz,"** diyorlar.
Bu yüzden bugün bizimle gelmiyorlar.
Bir de, **"İnsanın suyun altında soluk alması olanaksız,"** dediler.
Sonsuza dekti asıl şikayetleri.
Bunu da yüzüme vurdular, dediler ki,
"Her halükarda, bunun Tanrı'nın iradesini aşacağını çok iyi biliyorsun,
Ve Kral'ın lütfunu." Kral'ın lütfunu.

Bu yüzden sevgilim ve ben kumda sevişiyoruz,
Çorak topraktaki son anımızı selamlamak için.
Makinemiz işlevini gördü, rolünü iyi oynadı,
Sıyrık bile almadan ona veda ettik.
Deniz yıldızları ve devasa türler gülümseyerek selamlıyor bizi,
Dibe dalmadan önce demodenin öldürücü gürültüsüne son bir kez bakıyoruz,
Demode, demode… demode

Ve aşağı, aşağı, aşağı düşüyoruz.
Çabuk ol, sevgilim, gösteriye gecikmemeliyiz.
Neptün şampiyonası su dünyası maçları çok değerlidir
"Bu taraftan!" diye gülümsüyor bir denizkızı, Atlantis'ten gelen tezahüratı duyabiliyorum,
Atlantis'ten gelen tezahürat, Atlantis'ten gelen tezahüratı duyabiliyorum.

Bazı parçalarda paldır küldür sesler falan duyarsın, ama bütün yaptığımız gitarları yere bırakmaktan ibaret, arada sırada da eko ekleriz. Davulu ve gitarları bir yöne sallarken ekoyu öteki yönde kullanırız – ekoyu çevirmek denen şey.

Herkesin kullanabileceği türde şeyler kullanıyoruz, fakat imgelemle ve sağduyulu bir biçimde. *House Burning Down* adlı parçada gitarı alev almış gibi çaldım. Sürekli boyut değiştiriyor ve onun üstünde solo gitar her şeyi delip geçiyor. Dinleyeni bir yere götürmeye çalışıyoruz – plağın gidebildiği yere kadar.

Voodoo Chile'da stüdyoyu tamamen açtık, sağda solda jam session yapan bütün arkadaşlarımız geldiler. Bir parçada Steve Winwood çaldı. Bir başkasında Al Kooper var, fakat piyanosu çok boğuk. Öyle oldu, piyano duyulmak için değil de hissedilmek için orada. Şarkılarımın çoğu bana bir anda gelir. Bir kağıt parçasına bir şeyler karalarım, sonra stüdyoya girdiğimizde melodiyi saptarız ve çocuklar kendilerine özgü küçük sesler katarlar. Böyle çalışmaktan memnunuz. Hiçbir şeyi fazla dikkatli planlamak istemiyoruz.

Voodoo Chile–Slight Return'ü üç kez çaldık çünkü bizi stüdyoda filme çekmek istediler. "Kayıttaymışsınız gibi yapın çocuklar," durumu, bilirsin.

"Pekâlâ, bunu Mi tonunda çalalım. Bir-iki-üç-dört," ve parçaya girdik.

Watchtower ve *Burning Of The Midnight Lamp* dışında albümün tamamı New York stüdyolarında kaydedildi. *Watchtower* İngiltere stüdyolarında 45'lik olarak kaydedilmişti. Kendi düzenlememiz. Solo gitarı farklı tonlarda kullandık, önce *slide,* sonra *wha-wha,* sonra düz.

Herkesin şarkısını çalmazsın, çalacaksan da onların çaldığı gibi çalmazsın. Şarkılardan birinde Noel devreye girdi. Mitch ile birlikte *Little Miss Strange* isimli bir İngiliz rock parçasını söylüyorlar. Onun dışında parçaların çoğu bana ait.

Eskiden sesimi o kadar kötü bulurdum ki yapımcıdan *backing track*'te sesimi boğmasını isterdim. Fakat sesimi yanlış şeyleri temel alarak değerlendiriyordum. Şimdi sesimi gerçek duygular ve gerçek düşünceler üzerinden değerlendiriyorum.

Bunu Dylan'ı dinleyerek öğrendim. Dylan'ın teknik açıdan berbat bir sesi var, fakat inandığı şeylere dair söylediği için iyi. Gerçek duygular bir seste aranacak tek nitelik neredeyse.

All Along The Watchtower benim yazdığım fakat bir türlü toparlayamadığım bir şeymiş gibi hissediyordum. Dylan'ın pek çok parçası bende bu duyguyu uyandırır. Onun *Rolling Stone* parçasını her çaldığımda kendimi iyi hissederim, rahatlamış gibi.

{1968 Mayıs'ında, *Electric Ladyland*'in kayıtları ve miksajı sürerken, Experience Avrupa'da bir dizi konser vermek üzere İtalya'ya uçtu.}

ROMA'YA DÖNECEĞİM. Aşığım Roma'ya, harikulade bir kent. Yarın İtalya turnemiz sona eriyor. Sonra sözleşme imzalamak üzere bir gün için New York'a uçacağım. Dört gün sonra İsviçre'de olmamız gerekiyor, sonra tatil için İspanya'ya gideceğiz. Tatile ihtiyacımız var gerçekten, bitkin düştük. Bu tempoyu fazla sürdüremeyiz. Modamızın geçeceğini düşünüyorum. Şu anda gerçekleşmekte olduğunu hissediyorum. İnsanların bizden sıkılmaya başladıklarını düşünüyorum. Çok kötü sanrılar gördüm. Amerika'dan dönüyoruz ve insanlar, "Şu dağınık saçlı adamlar geldi yine!" diyorlar.

{1968 Haziran'ının büyük kısmı Record Plant stüdyolarında *Electric Ladyland* albümünü tamamlama çalışmalarıyla geçer. Jimi İspanya'da (Majorca) birkaç günlük tatil yapma olanağını ancak temmuz ortasında bulur. Experience 1 Ağustos'ta yeni bir Amerika turnesine başlar.}

* * * * * * *

GÜNLÜKTEN SEÇMELER:

1 Ağustos. *New Orleans'ta hava muhteşem. Yemekler güzel. Herkes ateşli – fakat güzel bir ateş. Güney polisinin BENİ koruyacağı kimin aklına gelirdi? Biz Amerika'yı değiştirebiliriz! Konser harikuladeydi. Onları fiziksel müzikle uçurdum, otele döndüm, kafamı iyi ettim ve "Pootsie" ile seviştim, UZUN boylu ve sarışın bir Güneyli.*

2 Ağustos. *Döndük ve bir değişimin başındayız – San Antonio, TEXAS. Bu motelden üç blok kadar aşağıda Dünya Fuarı var. Görme olanağı bulurum umarım.*

7 Ağustos. *New York'tayız yine. Linda, Salvation'a geldi, üstünde beyaz ve altın sarısı bir elbise vardı. Beni seviyor. O çok güzel. Beni seviyor. Yarın yine gitmiş olacak, fakat yine dönecek.*

Mitch ile Noel turneden sonra eve dönmek için fazla beklemediler. Müziğimiz giderek çirkinleşiyor, fakat zamanlar da öyle. *Blue Danube* zamanında yaşamıyoruz, öyle değil mi? Amerika'da güçlü bir şiddet dalgası esiyor bu aralar. Ortabatı'da, örneğin Cleveland ya da Chicago'da çalmak düdüklü tencerede olmaktan farksız, kapağının havaya uçmasını bekleyerek. New York'ta da çok şiddet var aslında. Müzik yüksek ve *funky* olabilir, fakat şu anda havada bu var, öyle değil mi?

Güney'de çalmayı Kuzey'de çalmaya yeğlerim. Texas iyidir. Nedenini bilmiyorum – iklim yüzünden belki. New Orleans şahane, Arizona olağanüstü. Utah? Sahneden indiğimiz anda farklı bir dünyada bulurum kendimi, fakat insanları harikulade. Konserlerde gerçekten dinliyorlardı, bir şekilde frekansı yakalamışlardı. Seyirci o kadar önemli ki.

{17 Ağustos, Atlanta Belediye Salonu}

Bu öğleden sonra çalmaya pek istekli değildim, çünkü üçümüz de hayli yorgunuz. Çok, çok yorgunuz aslında. Uçaktan indiğimiz gibi buraya geldik. Kendimize ancak yarım saat ayırabildik. Okulda öğle teneffüsüne çıkmak gibi bir şey.

İlk konser kötüydü. Sıkıcıydı. İnsanlar alevler falan görmek istiyorlar, bense onlara müzikle ulaşmaya çalışıyordum. Haftanın yedi gününü uçakta geçirip insanların, "Bu gece gitarını yakacak mısın?" *diye soran yüzleriyle karşılaşmayı kim ister? Nasıl bir saçmalık bu?*

Çalmayı seviyorum. İşin en güzel yanı bu. Fakat, "Senin insanları aynı zamanda eğlendirmen gerekiyor, senin plaklarını satın alıyoruz ve senin şöyle olman lazım, böyle olman lazım," diyen insanlar var. Hayatlarımızın sonuna kadar onlara ait olduğumuzu düşünüyorlar. Böyle bir şeyi kim ister? Halk bir gruba yaklaşımıyla o grubu paramparça edebilir. İçlerinde hiçbir şey kalmayıncaya kadar suyunu sıkarlar.

Başarı iyi değil. İşime zarar veriyor. *Electric Ladyland*'in henüz piyasaya sürülmemesinin nedeni bu. 21 Temmuz'da sürülmesi gerekiyordu. Yine de kendi konserlerini verip para kazanmakla Little Richard ve King Curtis gibi adamların arkasında çalmak arasında fark var.

{1 Eylül, Denver, Colorado}

Red Rocks'ta çaldık ve çok eğlendik. İnsanlar gerçekten dinliyorlar orada. Bir şeyler duyabiliyorlar en azından. Seyircinin orada olduğunu fakat hiçbir şey duyamayacağını bilmek çok can sıkıcıdır. Böyle olması gerekir, doğal tiyatro ortamı gibi bir şey, dışarıda yüz bin kişinin falan toplanabileceği. Grand Canyon ya da Central Park gibi. Açık havada daha fazla çalmak istiyorum, çünkü hava sesleri bir şekilde etkiler. Sürekli olarak Madison Square Garden'a bağlı olmak çok kötü, o tür yerler iyi rock için uygun değil. Sonra küçük kulüplere gidersin ve kulak zarların patlar. Yüksek elektronik müzik için özel binalar inşa etmek gerekli diye düşünüyorum, restoran ve otellere yaptıkları gibi.

{7 Eylül, Vancouver}

Babam, kardeşlerim, babaannem ve erkek arkadaşı ve kuzenlerim bu gece oradaydılar. Onları ancak burada çalınca görebiliyorum. Sekiz yılda bu ikinci kez. Babama yeni bir araba hediye etmek istedim, ama ihtiyaç duymuyor anlaşılan. Gurur meselesi yapıyor galiba.

Bu tur turnelerde günler birbirini izler. Neredeyse bir hafta boyunca farklı hiçbir şey olmaz. Bazen fazla mekanikleştiğim duygusuna kapılıyorum. *Purple Haze, The Wind Cries Mary, Hey Joe, Foxy Lady* falan çalıyoruz, ki çok güzel parçalar bence, fakat bu parçaları iki yıldır çalıyoruz. Bir şekilde değişmemiz gerektiğini biliyorum, fakat bunu nasıl yapacağımı bilmiyorum. Bu bayatlık bizim sonumuzu getirecek herhalde.

Organizatörler seni para-makinesi olarak görürler ve güven duymazlar. Sürekli kurtlar sofrası. Yapay insanları gerçek müzik insanlarından, müziği ve müzisyenlerin ne yaptıklarını umursayan insanlardan hemen ayırt ederim. Fakat bu piyasada o kadar çok yapay insan var ki. Çabuk para kazanmanın bir yolunu görür ve seni tükeninceye kadar sömürürler. Arada halk da tükenir. Sonra başka işlere geçerler. Grupların dağılmasının nedeni de bu – yıpranırlar. Müzisyenler bir süre sonra uzaklaşma ihtiyacı hissederler, yoksa anafora kapılıp kaybolursun.

O kadar yorgunum ki yere yığılabilirim, fakat müzik düşünmek beni rahatlatıyor. Başka hiçbir şey beni heyecanlandırmıyor. Kafamın içinde sürekli müzik duyuyorum. Bazen beynim zonkluyor, başım dönüyor. Delirecek gibi oluyorum. Bu yüzden kulüplere gidip kafayı çekiyorum. Moruk, gerçekten zom oluyorum.

Fakat beni kurtarıyor...

Müzik dolabı susar, ışıklar
söner,
Talaş'kaplı yerler
son içkime el koydu.
Sarhoşluk gözlerimi aptallaştırdı
ve beynimi neredeyse düşünemez
hale getirdi.
Mum ışığı oyunlar oynuyor
artık elim gibi görünmeyen
elimdeki yüzüğün üstünde...
Bar kapandı,
sanıyorum geri döneceğim
Bodrum katındaki
küçük kırmızı kadife odama.

Araba klaksonu yalpalamamı
kesiyor, adımı seslenıyorlar,
Zihnim bir-iki saniye için
bir duvara çarpıyor.
Bu da sevgili eski dostum değilse,
diyor
bir kıkırdama kulağımın içinde.
Her yerde seni arıyordum.
Hafızam gülümsememi dövüp
yağmalıyor ve selamım
ulaşmıyor uzunca bir süre önce
ilk kez teslim olduğum
bu adama.
O zamandan beri çok şey değişti
ve hâlâ yürümeye devam ediyorum
Bodrum katındaki
küçük kırmızı kadife odaya...

Arkadaşlarım var mı yok mu emin değilim. Yani, gruptaki kediler, Chas Chandler ve yol menajerimiz Gerry Stickells. Granny Goose, lakabı bu. Arkadaşlarım kendime inanmamı sağlayan insanlar.

Zamanımın çoğunu şarkı yazarak geçiriyor, insanlarla fazla temas kurmuyorum. Aynı bu mekânları işleten, ülkeleri yöneten domuzlar gibi davranıyorlar. Her şeyi statü üzerine kuruyorlar. Dünyada bu yüzden açlık var, insanların öncelikleri yanlış olduğu için.

Savaşlarda ya da gettolarda ölenlere dair haberler okuduğumda üzülüyorum. Bazen **sikmişim dünyayı** demek geliyor içimden, fakat diyemiyorum çünkü doğama ters. Bunu açık edemem, çünkü başkalarının üstünde iyi bir etki bırakmaz. İnsanlar bazen beni o kadar gergin biri olarak gösteriyorlar ki. Bana esin vermiyorlar, *Crosstown Traffic* gibi parçalar yazmama neden olan kötü esin dışında, çünkü karşıma o şekilde çıkıyorlar, kendilerini böyle sunuyorlar.

Yapacak daha iyi şeylerim vi

Arabamın önüne atlıyorsun, kız,
Saatte doksan mil hızla sürdüğümü bildiğin halde.
Olsun diyorsun, biraz acıdan bir şey çıkmaz,
Seni biraz gezdirmemi istiyorsun,
Kent merkezindeki trafikten farkın yok,
O kadar zor ki seni aşmak, kent trafiği,
Seni ezmeye ihtiyacım yok, kent trafiği,
Bütün yaptığın hızımı kesmek,
Ve ben kentin öteki yakasına geçmeye çalışıyorum.

Vurup kaçmakla suçlanan tek canlı ben değilim
Sırtın lastik izlerinden geçilmiyor,
İyi eğlendiğini görebiliyorum!
Fakat sevgilim, ışığımın kırmızıdan
yeşile döndüğünü göremiyor musun,
Ve sana bakınca ileride trafiğin kilitlenmiş olduğunu
görüyorum.
Kent trafiğinden farkın yok
O kadar zor ki seni aşmak, kent trafiği,
Bütün yaptığın hızımı kesmek,
Ve yapacak daha iyi şeylerim var
kentin öteki yakasında.

Beni kazıklamaya çalıştıklarını görünceye kadar insanlara adil davranmayı severim. Bu günlerde korkunç dürüst olabilirsin, fakat bu insanların içindeki belli bir kötülüğü tetikler. Gözlerim çok kötü, bazen bir kulübe girerim ve birini görmemiş olabilirim ve hemen tuhaflaşırlar – "Vay, ünlüsün artık, benimle konuşmaya tenezzül etmiyorsun!" Ve ben, "Merhaba. Aklım başka yerdeydi, kusura bakma," derim. Çünkü sık sık hayallere dalarım.

Zor biri olduğumu sanmıyorum. Bazen fazla içime kapanır ve konuşmam, fakat bu müziğimi düşündüğüm içindir. Notalar var kafamda, onları konuşarak öldüremem. İnsanlar bunu yanlış yorumluyorlar. Kaba olduğumu düşünüyorlar. Değilim, fakat bir süre sonra, itiraf etmeliyim ki, ne düşündüklerini umursamam.

İnsanlar olmadan da yaşayabilirim sanıyorum. Hatta, bazen yalnız olmayı yeğlerim. Düşünmeyi severim. Evet, moruk, düşünce adamıyım ben. Müziğimi düşünmeye başladığımda gerçekten kaybolabilirim. Fakat bu sefer de o kadar çok düşünürüm ki bundan çıkıp insanların arasına karışmam gerekir.

{15 Ekim, Honolulu}

Hawaii yaşanacak yer. Harikulade günler geçirdim orada. Bir sürü kız. Hız sınırının saatte 70 kilometre olduğu bir yerde saatte 150 kilometre hız yaparak arabamı parçaladım. Ciddi yaralandım, yüzüm çizildi. Birkaç aydır dağıtıyorum anlayacağın.

{10-12 Ekim, Winterland, San Francisco'da konserler ve kayıtlar}

Harikuladeydi. Bu kayıtlardan birkaçını kullanacağız, üçünü belki. Fakat birkaç kez gitarın akordu bozuldu. Benim gitarı nasıl çaldığımı düşünürsen akordunun bozulması doğal. Tekrar akort edebilmek için üç dört saniyeliğine çalışımı yüzde otuz oranında düşürmem gerekir. Fark etmeyebilirsin bile.

İlk parçanın ortasına geldiğinde konserin nasıl geçeceğini bilirsin genellikle. Seyirciden iyi elektrik alıyorsan doğal olarak biraz daha iyi çalmaya başlarsın. Fakat hiç tepki yoksa da bu beni pek rahatsız etmez. Yine de onları müziğin içine sokmaya çalışırım. Çalarken seyirci sessizse, harikadır. Bu dinliyorlar demektir. Arka tarafta arada sırada cıyaklayan birkaç domuzcuk hep vardır, fakat ben onlara kafa yormam. Oradaki havaya bakarım. Bir buçuk saatliğine bütün ruhlar birbirine bağlanır sanki. Olması gereken budur. Konuşmaya ya da bağırmaya gerek yok, öyle değil mi?

{JIMI 1968 EKİM'İNİN KALANINI KALİFORNİYA SUNSET-HIGHLAND KAYIT STÜDYOSUNDA GEÇİRDİ. KASIM AYINDA BİR DİZİ KONSER VERMEK ÜZERE NEW YORK'A DÖNDÜ.}

ŞU ANDA, ÇALMAK SÖZ KONUSU olduğunda, gerçekten *funky* kulüplerde çalmayı seviyorum. Terli, dumanlı, *funky*, pis, yağlı kulüplerden söz ediyorum. Çünkü o zaman insanlara gerçekten ulaşabiliyorsun. İnsanlardan üç bin kilometre uzakta çaldığın konserlerde pek bir şey hissedemiyorum.

Amerika'da, özellikle New York'ta, birileriyle buluşup bir yerlerde doğaçlama çalabilirsin. Doğaçlama bu aralar revaçta çünkü herkes müzik yaratmak istiyor. Kulüp ortamı rahattır. Her şeyin her zaman resmi olması gerekmez. İçeri girer, sıranı bekler, sahneye çıkıp üflersin. Atölye çalışması gibi bir şey. Terlemek iyidir.

Bazen gitarların ve amfilerin bile terlediğini hatırlıyorum. Ne kadar daha terli, ne kadar daha *funky* olursa o kadar güzel olurdu sanki.

Herkes bir arada erirdi, sanıyorum!

Müzik herkesin göğsünü tekmeliyordu.

Bunu severim!

Su ve elektrik!

Müzisyen olmak buna dair.

Bunun için yaşıyoruz.

Bugünlerde insanların yarısı doğaçlama çalmayı bilmiyorlar. Birlikte çalmıyorlar, diğer çalanları düşünmüyorlar. Oysa doğaçlama çalmanın özü bu, herkesle birlikte çalmak. Müzikle sevişmek ya da birlikte resim yapmak gibi. Bir süre çaldıktan sonra müziğin akışını hissetmeye başlarsın, ton değişikliklerini, zamanlamayı ve esleri. Sonunda üstünde iki hafta aralıksız çalıştığın plak kayıtlarında bütünleşemediğin kadar bütünleşebilirsin. Bunu yakalamak için gerekli zamanın varsa dünyanın en güzel şeylerinden biridir.

Bizim belli küçük bir seyirci kitlemiz var, ki harikadır. Hepimiz o hippi kızların bayıldığı grup olma safhasından geçtik. İyi performans gruplarına her zaman ihtiyaç olacak, fakat bu daha çok caz çizgisinde gelişen bir ortam, farklı gruplardan kedilerin sürekli birlikte doğaçlama çaldıkları bir ortam. Özgürce dolanıp istedikleri gibi çalan bir Çingene grubu gibiyiz daha çok. Gerçek müzik üretmeye çalışıyoruz, düşsel olanın canı cehennem.

Belki grup tek bir albüm için var olur, belki bir yıl kadar birlikte çalarlar, fakat birlikte doğaçlama yapmanın o katıksız coşkusu eksilmeye başladığında daha fazla uzatmazlar. Yani bir tür *sound*'u alıp geliştirirsin ve sonra özünü yitirir. Bir tür teknik egzersizine dönüşür. Blues temeldir. Country müzik de hayli önemlidir. Olup bitenin köklerinde bu ikisi var.

{1968 YILININ SONUNDA EXPERIENCE'IN DAĞILMAK ÜZERE OLDUĞUNA DAİR SÖYLENTİLER ÇIKAR.}

Dağılmıyoruz – **hayır, hayır, hayır!** Şu anda rivayetler almış başını gidiyor. Herkes bizi tartışıyor. Tek başıma nasıl devam edebileceğime dair bir sürü bir şey söyleniyor. Fakat Noel ve Mitch olmasaydı Jimi Hendrix Experience olarak hiçbir yere varamazdım. Ben her zaman üç kişilik bir grup olduğumuzu ve bunun böyle bilinmesi gerektiğini söyledim. Grubumuz ileride sadece "Experience" adını kullanacak. Spotların sürekli tek kişiyi aydınlatması yanlış.

Bizim iyi bir tatile ihtiyacımız var. Grup iki yıl önce kurulduğundan beri tek boş günümüz olmadı. Hiçbirimizin oturup kendi başına düşünecek zamanı olmadı. Daha az çalışacağız, fakat plaklarımız daha güzel olacak, çünkü daha huzurlu olacağız.

Biliyorsun, ben, Mitch ve Noel aslında bir evlilik yürütüyoruz. Bazen bana bir şey anlatmaya çalışırlar ve anlamayabilirim, bu da can sıkıcı olabilir. Bir şarkı yazarken içine hem kendinden hem de gruptan bir şeyler katmaya çalışırsın. Bu yüzden birlikte çalmaya devam edeceğiz, fakat her birimizin grubun içinde gelişme fırsatı bulmasını sağlayacağız. Üçümüzün de kişisel zevkleri var. Experience'ta birlikte çalıştık, fakat aramızdaki bağ bununla sınırlı değil.

Mitch ile Noel'in onları mutlu edecek şeylere girmelerini istiyorum. Oyunun adı kendi bildiğini yapmak zaten. Noel'in Fat Mattress adını verdiği bir grubu var zaten, İngiliz rock sahnesine çıkmak istiyor. İşe bak! Anglo Rock! Sözde blues-rock müzik! Mitch'in Elvin Jones takıntısı sürüyor. Davulda giderek canavarlaşıyor. Kaybetmekten asıl korktuğum o. Arkamda o kadar sağlam duruyor ki beni korkutuyor!

Hey, ben çalmaya devam edeceğim, sen üzülme ... öyle ya da böyle. Gruptan ayrılmayacağım, sadece biraz farklı olacak. Clapton, Winwood ve Mayall'ın konuk olacakları bir Süper Grup albümü yapmak istiyorum. Gerçekten beğendiğim insanlar. Fakat Experience devam edecek. Birlikte olmak istediğimiz sürece birlikteyiz.

* * * *

Ayna Dolu Oda Monolog

BU ODA HAYAL GÜCÜMÜ GERÇEKTEN AŞIYOR. BU ODA AYNA DOLU. KAPI YOK, PENCERE YOK, ÖTEKİ DÜŞÜNCELERİMİ KUSABİLECEĞİM BİR HALI BİLE YOK. ÜST, ALT, SOL, SAĞ, ÖN, ARKA, AYNALARLA KAPLANMIŞ BU ODADAN BAŞKA HİÇBİR ŞEY GÖREMİYORUM. BÜTÜNÜYLE AYNALARDAN OLUŞMUŞ BU ODADA KALABİLİRİM MUHTEMELEN.

BURAYA BELLİ ZAMANLARDA GELEN BİRİ VAR, BENİ ANDIRIYOR. TUHAF GERÇEKTEN. ONU TANIMIYORUM BİLE, BERABERİNDE ARKADAŞLARINI GETİRİYOR, BÜTÜN DÜNYAMI GETİRİYOR, BÜTÜN GÜNLERİMİ VE GECELERİMİ GETİRİYOR. MİLYONLARCA KEZ DEĞİŞİYOR, DAİRELER ÇİZEREK DÖNÜYOR VE AKLIMI BÜTÜNÜYLE BAŞIMDAN ALIYOR. ÇOK, ÇOK İLGİNÇ ŞEYLER ANLATIYOR BANA. BEN O'YUM VE O BEN'İM DİYOR. "MORUK, GERÇEKTEN YARDIMA İHTİYACIN VAR, FAKAT SESİN HAYKIRMAK İSTEDİĞİNİ HAYKIRMAYA YETECEK KADAR TİZ DEĞİL," DİYOR. BEN DE ONA,"MORUK, İYİ DE, NE HAYKIRMAK İSTİYORUM?" DİYE SORUYORUM. BUNU SÖYLERKEN AYNALAR BEYNİMİN POSASINI ÇIKARIYOR. BEYNİM ELBİSE ASKISINDA ASILIYMIŞ GİBİ HİSSEDİYORUM. SEVGİM NEREDE? AŞKIM NEREDE? AŞKIMI HAYALİMDE GÖRÜYORUM,

FAKAT GÖZLERİMİN ÖNÜNE GELMİYOR, AŞKIMI GÖREMİYORUM. O KADAR ÇOK İSTİYORUM Kİ. KENDİ DIŞIMDAKİ HER ŞEYE TUTUNMAK İSTİYORUM. DÜNYAYA DÖNÜYORUM. SIRT SIVAZLAMAKTAN, EL SIKMAKTAN, PLAN YAPMAKTAN BAŞKA BANA NE SUNABİLİR DÜNYA? DİYOR Kİ, "O PLAĞI ÇEVİRSEN İYİ EDERSİN. KAFANDAKİ BÜTÜN SESLERİ AT. HAYKIR Kİ RAHATLAYASIN." BEN DE ONA, "MORUK, İYİ DE, HAYKIRIYORUM ZATEN. ASİD IŞINLARI HAYKIRIYORUM, SPEED IŞINLARI HAYKIRIYORUM, ÇAY, KAHVE, SÜT, SİGARA IŞINLARI HAYKIRIYORUM. DAHA NE? DAHA NE?" DİYORUM. "ARKADAŞLARINI GÖREYİM, ARKADAŞLARININ YANSIMASINI HAYKIR," DİYOR. BİLİYORSUN HAYKIRACAĞIMI. BÜYÜK KANYONDA SIKIŞIP KALMIŞ MİLYONLARCA ASLAN VAR. HAYKIR. DOST. TANRIM, BU BUDALAYA BENDEN CEHENNEM OLUP GİTMESİNİ SÖYLE. "MORUK," DİYOR, "SEVGİNİ HAYKIR YİNE." AVAZIM ÇIKTIĞI KADAR HAYKIRIYORUM. SEVGİ! BİR ŞEY SÖYLE. HİÇBİR ŞEY DEĞİLSEN BİLE, BANA YARDIM ET, ÇÜNKÜ ŞU ANDA KENDİMİ ONDAN DA AZ HİSSEDİYORUM. ÖN TARAFTAKİ AYNANIN İÇİNDEN GELEN BİR BAŞKA SES DUYUYORUM VE AYNAYI TUTUP KIRIYORUM, ÖFKEYLE PARÇALIYORUM. BİRİ BANA YARDIM ETSİN. BİRİ BANA LÜTFEN YARDIM ETSİN! "YENİDEN BAŞLA," DİYOR. YENİDEN BAŞLIYORUM. MORUK, AYAKLARIMI YERDEKİ TALAŞTAN AYIRT EDEMİYORUM. Bunu görebiliyorum.

Evet, kardeşim, bunu görebiliyorum.

YEDİNCİ BÖLÜM

(Ocak 1969–Haziran 1969)

TÜM GÖZETLEME KULESİ BOYUNCA

ALL ALONG THE WATCHTOWER

MÜZİSYEN, İNSAN TARAFINDAN FAZLA
YOĞRULMAMIŞ BİR ÇOCUK GİBİDİR.
ZİHNİNDE FAZLA PARMAK İZİ YOKTUR.
MÜZİK BU YÜZDEN BUGÜNE KADAR HİSSETTİĞİN
HER ŞEYDEN DAHA AĞIRDIR.

Sayın Baylar,

Albüm kapağında kullanmanızı istediğimiz fotoğraflar ekte. Fotoğrafları bu kadar geç gönderdiğimiz için özür dileriz, fakat çok yoğun tempoyla çalışıyoruz, konserler ve plak kayıtları. Lütfen işiniz bittiğinde fotoğrafları Jimi Hendrix Personal & Private, c/o Jeffrey & Chandler, 27 East 37th St., New York, adresine geri gönderin. Lütfen, mümkünse, albüm kapağında "Letter To A Room Full Of Mirrors" başlığı altında yazdığım sözlere uygun bir yer ve harf karakteri bulun. Öteki sayfadaki skeç kaba bir fikir verme amacıyla yapıldı tabii ki... fakat, lütfen, BÜTÜN fotoğrafları ve sözleri kullanın. Bu yönde yapılacak esaslı değişiklikler müziğe ve grubumuzun şu anki durumuna ters düşecektir – asıl önemli olan müzik. Bu basit fakat etkili tasarım meselesine dertlenmek istemeyecek kadar kişisel sorunumuz var zaten.

Teşekkür ederim.

Jimi Hendrix

{*Electric Ladyland* 1968 Ekim'inde Amerika'da piyasaya sürüldü. 37 hafta listelerde kaldı ve 1 numaraya yükseldi. Bu başarıyı yakalayan tek Experience albümü.}

ELECTRIC LADYLAND ALBÜMÜYLE GURUR DUYUYORUM BİR ŞEKİLDE, çünkü bütün yükünü başından sonuna kadar tek başıma sırtladım. Yapım süresince hissettiklerimi tam olarak yansıttığını inkâr edemem. Yapım maliyeti yüksek bir albüm oldu, altmış bin dolar civarında sanıyorum, çünkü aynı zamanda turnedeydik, bu da üstündeki baskıyı artırıyor. Stüdyodan çıkıp uçağa atlamak, bir konser verdikten sonra tekrar uçağa atlayıp stüdyoya dönmek zor iş.

Sürekli tekrar stüdyoya girip iki gece önce çaldığımızı yeniden çalmak zorunda kalıyorduk. Belli bir *sound* peşindeydik. Ürettik, miksajını falan yaptık, fakat iş basmaya geldiğinde tabii ki çuvalladılar, çünkü ne istediğimizi bilmiyorlardı.

Orada kullandığımız bir 3-D ses var ki, doğru dürüst kesmek istemedikleri için değerinin anlaşılmasına olanak yok. Faz farkı olduğunu düşündüler. Oysa, master kaydı kesiyorsan ve gerçekten derin bir *sound* istiyorsan hemen orada tekrar miks etmen gerekir, oysa yüzde doksan dokuz bunu yapmazlar. "Tamam, şurayı yükselt, ibre buradan daha yükseğe çıkmasın, aşağı da inmesin."

Bitirme fırsatı bulamadık çünkü turneye çıkmıştık yine. Sonucu dinlediğimde önce miksajın biraz bulanık olduğunu düşündüm. Bulanık değil de, biraz pes. Plağı İngiltere için basmadan önce mühendisler özgün bandı tekrar kaydettiler, bu yüzden Amerikan versiyonundaki seslerin çoğu kayboldu. Şimdi bu işlerle kendim ilgilenmek için daha fazla öğrenmeye çalışıyorum.

İşimi o kadar önemsiyorum ki. Müthiş bulduğum kayıtlar yapıyorum. Beni huzursuz eden tek şey pop eleştirmenlerinin ve yazarlarının üstümde tepinmek için yere düşmemi beklediklerini

bilmek. Pop dünyası böyle. Bir albümün çok satmaya görsün seni bir severler, bir severler, ama bir kez tökezledin mi seni öldürmeye hazırdırlar.

İp cambazlığı gibi bir şey.

YENİ ALBÜM, *Electric Ladyland,* insanlarla başımı daha fazla belaya sokacak gibi görünüyor. İngiliz halkı albümün İngiltere kapağına tepkili. Onlara hak veriyorum. Kapakta bir düzine çıplak kızın fotoğrafı olduğunu bilmiyordum. Şahsen ben o fotoğrafı kapağa koymazdım, fakat bana sormadılar.

Amerikan versiyonunda sadece benim ve çocukların fotoğrafları var. Önce harikulade güzellikte bir kadının fotoğrafını koymak istedim; Veruschka. Bir seksen beş boyu var, ve o kadar seksi ki, *hmmm...* Bizi zincirlenmiş olarak çölde çekerken çekilmiş bir fotoğraf istiyorduk. Fakat bir çöl bulamadık çünkü çalışıyorduk, ayrıca Veruschka'ya ulaşamadık çünkü Roma'daydı. Onun yerine bizim Central Park'taki *Alice Harikalar Diyarında* bronz heykelinin üstünde otururken çekilmiş bir fotoğrafımızı kullandık, yanımıza birkaç çocuk falan aldık.

İngiltere albümünün kapağına dair hiçbir şey bilmiyorum. Yine de, beni bilirsin, hoşuma gitti. Fakat fotoğrafçının kızları çirkin göstermesi üzücü. O kızların bazıları çok güzel, fakat fotoğrafçı balık merceği ya da onun gibi bir şey kullanarak fotoğrafı çarpıtmış. Bu kötü. Kızları kötü gösteriyor. Fakat benim suçum değil. Kimlerden bahsettiğimi biliyorsun, yavaş fakat kesin bir biçimde ölmekte olanlar. Bu kadar kötü olan biri er ya da geç ölür.

Popa sunabileceğim çok şey var, fakat popun bana geri sunabileceği fazla bir şey yok, çünkü sadece ticari olanla ilgilenen insanların elinde. Bu plak şirketlerinin tek istedikleri 45'lik, çünkü o şekilde daha çok para kazanıyorlar. Fakat benim oturup, "Hadi, bir 45'lik yapalım," diyecek halim yok. Biz bunu yapmayacağız. Biz bundan daha iyi müzisyenleriz, müzisyen gibi düşünüyoruz. Bütün bir albüm planlarsın ve birdenbire, örneğin, *Crosstown Traffic*'i 45'lik yaparlar. Bak, *Electric Ladyland* belli bir düşünce biçimini yansıtır ve plağın iki yüzünü belli nedenlerden ötürü sırayla dinlemek zorundasın. Onların bizim o dönemimizi temsil etmek üzere ortadan tek bir parça çıkarmaları günah neredeyse. Ve her seferinde yanlış parçayı alırlar. Amerika'da bazı insanların hâlâ durumun farkında olmadıklarını gösterir.

Arkadaşlık ortamın bile yok. Bir mağazaya girdim ve üstünde adım olan bir albüm gördüm. Çaldığımda New York'ta Curtis Knight and the Squires grubunun arkasında çalarken yaptığım bir *jam session* sırasında kaydedilmiş olduğunu keşfettim. Sadece stüdyoda prova yapıyorduk ve ben kaydedildiğini bilmiyordum.

O albüm bant parçalarından yapılmış, konfetiyi andıran küçük bant parçalarından. Birileri Sears and Roebuck markasıyla banttan birkaç saniyelik bir bölüm kesip oraya koymuş. Tam bir aldatmaca. Ben sadece iki parçada varım. *Hush Now*'da şarkı söylemedim. Daha sonra sesimi taklit etmeye çalışan Knight dublaj yaptı. Ötekinde, *Flashing,* topu topu iki nota çalmışım ve gitarın akordu bozuktu, ayrıca kafam da bir tondu.

Duyduğumda şoke oldum, moruk. Bir *jam session* idi alt tarafı. Beni oyuna getirmeye, benden yararlanmaya çalışıyorlardı.

Gerçekten kötü bir durum. Birinin başkasının adını kullanarak çıkar sağlamaya çalışması. O boku yayınlayacaklarını bana hiçbir zaman söylemediler. O kedi ve ben arkadaştık üstelik. Asıl koyan da bu.

{4 OCAK 1969, EXPERIENCE BBC TELEVİZYONUNDA LULU SHOW'A KATILDI. JIMI *HEY JOE* PARÇASINI ÇALARKEN BBC'DE ÇALINMASI YAKIN ZAMANDA YASAKLANMIŞ OLAN CREAM GRUBUNA İTHAFEN BİRDEN *SUNSHINE OF YOUR LOVE* PARÇASINA GİREREK BBC'Yİ VE LULU'YU KIZDIRDI.}

Birileri yine bize ne yapmamız gerektiğini söylüyordu. *Hey Joe* çalmamızı istiyorlardı. Ben bundan memnun değildim, bu yüzden Noel ile Mitch'e bir işaret çaktım ve *Sunshine Of Your Love*'a girdik. Canlı çalıyorsan kimse seni engelleyemez ya da ne çalacağını buyuramaz. Zaman kısıtlaması koymak dışında hiçbir şey yapamazlar.

Hey, Küba'da yaptıkları gibi stüdyoyu işgal etmek harika olmaz mıydı!

Adını *Jimi Hendrix Show* koyardık – Yoksa!

Ve biz sahnedeyken gaz odasında sigara içmek yok!

18-24 Şubat arasında Royal Albert Hall'de kendi konserlerimizi organize etmeyi planlıyoruz. Biz iki konser vereceğiz ve birkaç iyi grup dahil edeceğiz. Jim Capaldi'nin yeni grubunu ve Spike Milligan'ı istiyoruz. Spike Milligan'ın sunuculuk yapmasını istiyoruz. Tam sevdiğim türde bir komedyen Spike. Amerika'da *Goon Show* yok. Başyapıt olduklarını söyleyebilirim. Klasiktirler. Hayatımda duyduğum en komik şeydir, Pinky Lee'yi saymazsak. Bir sürü Pinky Lee'nin bir araya geldiğini düşün. Pinky Lee'yi hatırlıyor musun? Bir zamanlar Pinky Lee hayranıydım. Beyaz çorap giyerdim.

{EXPERIENCE OCAK AYINDA AVRUPA TURNESİNE ÇIKAR; İSVEÇ, DANİMARKA, ALMANYA, FRANSA VE AVUSTURYA'DA KONSERLER VERİR.}

Tekrar Stockholm'de olmak güzel. İsveç'i seviyorum. Onları müziğime uyandırmak için her şeyi vermek istedim, fakat başarısız oldum. O kadar uzun zamandır birlikte çalmadık ki eski havayı bulmak biraz zaman alacak. Beni umutsuzluğa sürükledi. En kötüsü ön sıradan bana boş boş bakan o cansız yüzlerdi.

Göteborg'da da çaldık. Geçen sene yaşadığım otelin pencere camını kırma hadisesinden sonra orada çalmanın nahoş olup olmayacağını merak edenler oldu. Bu kez başka bir otelde kaldık.

Pop gruplarının kendi özel hayatlarını yaşama hakkı olmalı bence. İnsanlar onları sahnede yaptıklarıyla değerlendiriyor, şarkıcı ve müzisyen olarak. Özel hayatları kendilerini ilgilendirir, halk onu fazla bilmemeli. Sanatçılardan sürekli iyilik timsali olmalarını bekleyemezsin. Her halükarda çocuklar sanıldığı kadar aptal değiller ve o kadar kolay etki altında kalmıyorlar. Sağduyuları yerinde. Pop idollerinden birini kendine örnek alıp kötü bir şey yapan bir çocuk o işi zaten yapacaktır muhtemelen.

* * * * * * *

JIMI HENDRIX'TEN MENAJERİNİN OFİSİNE MEKTUP, 5 ŞUBAT 1969, ÇARŞAMBA:

Notların çoğu İngiltere ile telefonda yapılacağını umduğumuz sözleşmeye dair bazı tercihleri içeriyor... 24 Şubat İngiltere Albert Hall konseri onaylanırsa, dediğin gibi, 24'ünde üç ayrı grup fikrinden vazgeçmeli ya da tekrar gözden geçirip telefonda konser öncesi gününü kayıtlara hazırlık açısından prova yaparak geçirmemiz gerektiğinde ısrar etmeliyiz. Belki öğleden sonra, ya da akşam, ne zaman uygunsa...

Masalar: Generation'da ihtiyaç duymadığımız her şeyi çöpe at. Bu mümkün olduğunca çabuk yapılmalı.

Rolling Stone *söyleşisinin telefonla değil yüz yüze yapılacağını vurgulamakta yarar görüyorum... Söyleşinin kaydedilmesini yeğlerim... Hatta, bundan böyle söyleşi gibi konularda lütfen bana danış ve söyleşilerin kaydedilmesini istediğimi de unutma.* Village Other*'dan (haftalık gazete, çok iyidir) bir söyleşi teklifi var. Amerika'dan ayrılmadan önce beni arayıp bir tarih saptamalarını sağla lütfen.*

Kayıt: 18-24 Şubat Albert Hall? Kayıtlarda mühendisliği kimin yapacağını lütfen öğren. Çok önemli; Mümkün Olduğunca Çabuk. Lütfen Mercury Records'a Buddy Miles Express albümünün ödemeleri için zorluk çıkarmaktan vazgeçmelerini söyle. Onlara grubun, Emmy'nin ve benim bu fikirle gayet mutlu olduğumuzu söyle.

Harcamalar konusunda günümüze varıncaya dek (mümkün olduğunca) kişisel hesapları görmek istiyorum. Ayrıca kişisel tahmini net rakamları da. Bugün beş-on dakika ayırıp telefon ya da kurye vasıtasiyla olup bitene dair bir cevap verebileceklerini biliyorum...

24'ünde zaman ve gösteri değişikliği için lütfen Jethro Tull ile anlaşmaya çalış. 24 ve 18 Şubat'ta Albert Hall'da kayıt yapmak istiyoruz. 24'ünde muhtemelen: Jethro Tull, Cat Mother ya da Buddy Miles Express ya da Face" (Speakeasy'den Roy Flynn ile görüş).

Bu akşam poster, yayın ve plak teliflerinden falan gelmesini beklediğimiz paraları kontrol etmek istiyorum.

Az kalsın unutuyordum: lütfen Mercury'ye açıkca (sözleşmeler ya da diğer yasal yollar dâhil olmak üzere) zamanı geldiğinde Buddy Miles Express'in yeni albümü Mercury'nin en çok satan albümlerinden biri olacağını ve hepimizin (grup ve ben) çok büyük çaba sarf ettiğimizi; adımın yapımcı olarak belirtilmesinin ve normal yapımcı ücreti almamın adil olacağını söyler misin? Ann Tanzy'nin açısından kimin adının nerede geçtiği konusunda herhangi bir sorun varsa onun adı albümde danışman olarak geçebilir. Albüm kapağında adının geçmesinin bir ego takıntısı olarak görülebileceğini biliyorum, fakat emellerimden biri iyi bir yapımcı olmak ve genişlemek. Adımın geçmesini istememin asıl nedenlerinden biri bu. Gerekli belgeler ve tavırlar iki tarafta da (Mercury ve biz) düzgün olduğu sürece albümü iliğine kadar bitirmeyi planlıyorum. Şu hiçbir şey vermeden çok şey almak isteyen gözü doymak bilmez şişkoları ve Ann'i yerli yerinde tutmayı kafaya takmadan Buddy ve grupla birlikte çalışabilsem. Buddy için kesinlikle birkaç şarkı yazabilirim... yavaş yavaş o yönde ilerliyorum... yazar telifinden de yüzde istiyorum.

Jimi Hendrix

{18 VE 24 ŞUBAT ROYAL ALBERT HALL KONSERLERİNDEN SONRA EXPERIENCE İNGİLTERE'DE BİR DAHA KONSER VERMEZ.}

Şimdi konserlerde kendimi o kadar rahat hissediyordum ki. Müziğimiz tam anlamıyla oturdu – teknik anlamda değil, müziği daha iyi hissedip kaptırma anlamında. İletişim çok güzel. Gitarımın akordu kaçmışsa çalmayı kesip akort ediyorum. Böyle olmalı bence. Bu bir Flash Gordon gösterisi değil, her şeyin yerli yerinde ve önceden çalışılmış olması gerekmiyor.

Ben nota okumayı bilmem ve sürekli yeni şeyler yaratmaya çalıştığım için *riff*'leri hatırlamak benim için kolay değil. Çok hata yapmamın nedeni bu. Bu günlerde herkes ne kadar cilalı müzisyen olduklarını kanıtlama derdinde, bu hiçbir şey ifade etmez. İnsanlar bazı şeylere fazlasıyla uyandılar. Bu yapay, alüminyum folyo müziği dinlemek istemiyorlar. En iyilerini dinlemek istiyorlar. Geçenlerde birkaç çocukla konuşuyordum, şu hippi tabir edilen çocuklardan, onlara "Hangi grupları seviyorsunuz?" diye sordum. "Cream seviyoruz, senin grubunu seviyoruz," dediler. Harikulade. Biliyorsun, onların kafaları farklı çalışır.

İKİ YIL KADAR ÖNCE hayattan istediğim tek şey kendimi dinletmekti. Şimdi kendimi dinletmenin en zekice yolunu bulmaya çalışıyorum. Soytarılık yapmak istemiyorum artık. Bir *rock and roll* yıldızı olmak istemiyorum. Ben müzisyenim, hepsi bu. Bu yüzden şimdi daha çok çalıyor, daha az seyahat ediyoruz. Ortalığı fazla kırıp dökmüyoruz artık. Son zamanlarda hiç gitar yakmadık.

O küçük şeyler pastanın üstündeki krema gibiydi, fakat seyirci onları müziğin kendisinden daha çok istemeye başladı. Basın

abarttıkça seyirci daha çok ister, biz de daha çok kaçar olduk. Bunun nereye vardığını görebiliyor musun? Kendi işinin pezevengi olamazsın. Bunu yapamazsın.

Yaptığım şeylerin yarısını o zaman içimden geldiği için yaptım. "Bu gece belki bir gitar parçalarım," derdim ve onlar, "Evet, güzel olur," derlerdi. Ben de içimde bunu yapmaya yetecek kadar öfke biriktirirdim. Eğlenceliydi! Belki herkesin bütün engellemelerinden kurtulabileceği bir odası olmalı. Benim odam sahne. Fakat ancak içinden geliyorsa sapıtabilirsin. Eskiden içimden gelirdi, ama artık gelmiyor. Bunu benim yaptığım gibi her gece yapmaya kalkarsan sonunda kalp krizi geçirirsin. Şimdiye kadar ölmüş olurdum!

İnsanlar dünyanın en iyi gitaristi olduğumu söylediklerinde suçluluk duygusuna kapılıyorum. Neyin iyi ya da kötü olduğu benim için önemli değil. Yaptığın şey hakkında ne hissettiğin önemli. İnsanlar daha gerçekçi bakıp duygu bazında düşünebilseler. Adın hiçbir önemi yok. Yeteneğin ve duygun önemli. Müziğin başka bir yanını göstermek için değil de egolarını tatmin için müzik yapanları yok sayıyorum.

Herkese bütün bildiklerimizi iletmek istiyoruz. Aşka ve aşkın bütün farklı durumlarına dair her zaman şarkı söyleyebilirsin, fakat biz bugün dünyada gerçekleşmekte olan bütün eylemlere ve tartışmalara çözüm sunmaya çalışıyoruz. Ne zaman bir kente gitsek herkes bizden yaşamakta oldukları şeylere bir yanıt vermemizi bekliyor; bu da iyi bir duygu, fakat çok zor. Bu yüzden hayatı yaşamak zorundayım, bütün iyi ve kötü ortamlara tanıklık etmek zorundayım, ancak o zaman bulduklarımı dillendirebilirim. Herkes eylem yapabilir, fakat iyi bir yanıt sunabilecek insanların sayısı fazla değil. Biz de bunu yapmayı deneyeceğiz.

Londra'yı özledin mi?

Tekrar Londra'da olmak harika bir duygu. Kendimi en rahat hissettiğim kent Londra, ayrıca İngilizlerin dostum olduklarını hissediyorum. İngiliz kızları inanılmaz. Geçen gün sokakta yürüyordum, hava sıfırın altında beş filandı herhalde, fakat onlar mini etekleriyle yürümeye devam ediyorlardı. Evet, özledim Londra'yı.

Handel'ın evinde oturmak nasıl bir duygu?

Onun evi olduğunu bilmiyordum bile, yerleştikten sonra öğrendim.

Şu tavandaki kırık kollu melek çocuk...

Onun da hoşluğu burada. Kırık kolla uçabiliyor.

Klasik müzik sever misin?

Evet, tabii, harikuladedir, harikulade. Handel ve Bach seviyorum. Ev ödevi gibi bir şey benim için. Arkadaşlarla birlikteyken fazla dinlenecek bir şey değil. Bazı şeyler tek başına dinlenmeli. Bak, farklı müziklerin farklı biçimlerde kullanılmaları gerekir. Bence klasik müzik sessiz bir ortamda ya da zihnin çok rahatken dinlenmeli. Hayal falan kurarken belki...

Klasik rock sever misin?

Herkesin zevki kendine. Başka bir hayatta bu müziği yapmaya çalışanlar Beethoven ya da o kedilerden biri olabilir. Fakat bu *rock and roll* çağı, bu yüzden insanlara *rock* verilir. Her çağın kendi müziği var.

Ya caz?

Birinin evine gidip onun plaklarını çalıyorsam, caz dinlerim. Fakat evdeyken pikaba asla bir caz plağı koymam. Caz benim için bir sürü nefeslinin üstüne bindirilmiş son sürat bas cümleleridir. Dinlemeyi severim. Fakat çalmak – o çizgide düşünmüyorum. Ben serbest biçimde çalınan cazı severim, Charlie Mingus ve bütün nefeslileri çalan şu kedi gibi, Roland Kirk. Eski standartların yerine canlı bir şeyler çalsınlar, yani bazen çıkıp saatlerce *How High The Moon* falan çalıyorlar. Fakat caz hakkında fazla bilgim yok. O kedilerin çoğunun aslında blues çaldıklarını biliyorum – o kadarını biliyorum!

Sen de yakın zamanda Roland Kirk ile çalmadın mı?

Ronnie Scott's'da onunla bir *jam session* yaptık ve büyük zevk aldım. Muhteşemdi. Ödüm patlıyordu! Matrak gerçekten. Yani Roland bu, bütün o sesleri çıkaran adam. Benim çaldığım bir nota onu engelleyebilirdi, fakat gayet iyi anlaştığımızı düşünüyorum. Bana gitarın sesini biraz daha açmam gerektiğini söyledi yanılmıyorsam. Hepimizin farklı ruh halleri var ve bunların bazılarının Roland'ın yapmaya çalıştığıyla aynı düzeyde olduğunu düşünüyorum. İnsanlar bunu okuduklarında muhtemelen, "Bu herif kafa buluyor olmalı," diye düşünecekler, fakat aslında aynı şeyleri yaptığımızı düşünüyorum. Roland Kirk ile bir albüm yapmayı gerçekten istiyorum. Caz çalan en güzel insanlardan biri. Henüz başlamış bile sayılmaz. Onu dinlerken geleceği duyarsın. Nereye doğru gideceğini duyarsın. Çaldığı notaları kast etmiyorum, duyguyu kast ediyorum. Harikulade şeylerin sonsuz tarlasında koşuyor adam.

Pop müziğin geleceğini nasıl görüyorsun?

Bilmiyorum. Ben eleştirmen değilim, anlıyor musun? Hem "pop" sözcüğünden haz etmiyorum. Bir şey ifade etmiyor benim için.

Öyleyse müziğinin nasıl tanımlanmasını yeğlersin?

Biz gerçek müzik yapmaya çalışıyoruz. Blues çalmıyoruz, her ne kadar bazıları çaldığımızı düşünse de. Blues, caz ve rock and roll karışımı bir şey çalıyoruz, bir de bol gürültü. Biz müziğimize Elektrik Kilise Müziği diyoruz çünkü bizim için dinden farksız. "Kilise" sözcüğünü sevmiyorum çünkü fazlasıyla *funky,* fazla terli –yere çömelmiş bacaklarının arasında dua eden biri belirir zihninde– fakat daha iyisini buluncaya kadar bununla idare edeceğiz.

İtalyan bir eleştirmen geçenlerde senin için gitarın Paganini'si dedi.

Paganini mi? O da kim? Ha, şu gelmiş geçmiş en büyük kemancı mı? Bu beni çok mutlu eder.

Başarı seni mutlu ediyor mu?

Çok satan bir albüm yapmadan önce önem verdiğim şeylerin hiçbiri artık eskisi kadar önemli değil. İnsanları anlamaya çalışmak ve duygularına saygı göstermek. Harikulade şeyler hâlâ aynı; günbatımı, çim yaprağındaki çiğ damlası. Hiçbir maddi servet bu şeyler hakkındaki fikrimi değiştiremez. Gerçek mutluluğu arıyorsan çocukluğundaki en mutlu güne dönmen gerekir. Yağmurun altında oynamanın eğlenceli olduğu günleri hatırlıyor musun?

Başarı seni değiştirdi mi?

Başarıyı nasıl gördüğüne bakar. Başarı, benim için, gelebileceğin en yüksek noktaya gelebilmek demek. Ben bunu henüz başarmış değilim. Kendimi başlamış bile saymıyorum. Her zaman daha iyi olmaya çalışıyorum, fakat çalmaya devam ettiğim sürece beni tatmin edecek bir noktaya asla gelemeyeceğimi düşünüyorum. Sanıyorum her zaman başarıyı arayacağım.

Eleştirmenler seni yere göğe sığdıramıyor.

Bu düzenin oyununun bir parçası. Bizi tozlanmak üzere rafa kaldırabilmek için şişirip ödüller veriyorlar. Fakat biz ödül almak için burada değiliz. Biz insanları doğru yöne baktırmak için buradayız, çünkü gerçekten çok tuhaf ortamlar oluşmakta.

İngiltere'de başka konser verecek misiniz?

Albert Hall konserinden sonra bir süre ara vermeyi planlıyoruz. Keşke ülkenin başka yerlerinde de çalabilsek, çünkü ben İngiltere'ye severim. Burada çalmak büyük bir şey bizim için. Fakat sorun şu ki bu aralar çok fazla kayıt yapıyoruz ve Nisan ya da Mayıs'ta Amerika turnesine çıkacağız.

Müziği bırakacağına dair rivayetlerin aslı astarı var mı?

Gençken insanların çoğunun içinde küçük bir ateş yanar, fakat sonra hukuk diplomanı alır ve selofan kafesine girersin. Aile kurmaya çalışabilirsin. Ben de birkaç kez yapmayı düşündüm. Bazen tepelere gitmek istedim, fakat kaldım. Bazı insanların yazgılarında kalıp mesajları iletmek vardır.

ATMAM GEREKEN BAŞKA ADIMLAR VAR ŞİMDİ, tinsel bir düzeye doğru daha çok, müziği kullanarak. *Sound*'a odaklanıyoruz daha çok. Sert, haşin ve ilkel bir sound; iyi, kötü ya da uçuk değil. Zihnini akışa bırakarsan o müzikten bir şeyler elde edebileceğin duygusunu kapılırsın. Müzikten fazlası. Kilise gibi, yitikler ya da potansiyel yitikler için bir temel.

Gençler konser öncesi hazırlığı için on beş dakika beklemeyi bu yüzden umursamıyorlar. Birileri sahneye çıkar ve sırtlarını seyirciye dönüp hiç acele etmeden konsere hazırlanır. Gençler bunu seviyor... birinin doğumuna tanık olmak gibi. Müziğin babası olmak gibi.

Müziğimizi yeni bir İncil'e dönüştürüyoruz; kalbinde taşıyabileceğin, insana bedensel bir duygu veren bir İncil. İnanılmaz yüksek çalıyoruz. Kulak tırmalayıcı bir yükseklikten değil, insanın göğsünü delip geçen bir yükseklikten bahsediyorum.

Ortalıkta o kadar çok ketum fikir ve yasa var ki, insanlar kendilerini o kadar dar üniformaların içine sokmuşlar ki içinden çıkmak mümkün değil. Bu insanlar farkında olmadan içlerindeki küçük kıvılcımları ziyan ediyorlar.

Biz müziğimizi dinleyenin ruhuna çarpıp onu açacak kadar gevşek ve sert kılmaya çalışıyoruz. Şok terapi ya da konserve açacağı gibi. İnsanları doğal hallerine dönecekleri şekilde hipnotize edersin, ki bütünüyle olumludur – doğal kafalar yaşadığın çocuklukta olduğu gibi. Bu doğal kafanın etkisi geçtiğinde daha berrak görürler, farklı şeyler hissederler. Tinsel bir deneyimdir. Kulak zarların patlayacak gibi olmadığında!

Her şey elektriğe dayalı bu günlerde, bu yüzden inanç insanlara elektrik vasıtasıyla gelir. "Elektrik Kilise" adı bu yüzden yankılanıyor. Elektrik Kilise Müziği çaldığını söylediğinde insanlar afallıyorlar.

"Kilise" sözcüğü dinle fazlasıyla bağlantılı. Çocuklar kilisede hiçbir şey bulamıyorlar.

ÇOCUKKEN BENİ DE KİLİSEYE GÖNDERDİLER. Giysilerim uygun olmadığı için kiliseden kovulduğumu hatırlıyorum. Ayağımda tenis ayakkabısı, üstümde takım elbise vardı ve, "Bu uygun değil, böyle giremezsin," dediler. Başka ayakkabı satın alacak paramız yoktu, fakat yine de kiliseden kovuldum. Bir kurum alt tarafı, bu yüzden orada HİÇBİR ŞEY bulamayacaklar.

Beni yanlış anlama, insanlara kiliseye gitmeyin demiyorum, fakat kimseye zarar vermedikçe bana nasıl yaşayacağımı ve ne yapacağımı söylemesinler.

Sanıyorum insanların bir şeye inanmaları gerekiyor. Bir şekilde yönlendirilmeleri gerektiğini hissediyorlar, izleyecek bir şeye ihtiyaç duyuyorlar, doğru ya da yanlış.

Benim şimdi inandığım tek şey müzik. Müzik bu gidişatı bozacak çünkü müzik kendi içinde tinsel bir şey. Okyanus dalgaları gibi. Mükemmel dalgayı kesip evine götüremezsin. Sürekli hareket halindedir. Müzik ve hareket insan ırkının bir parçası. Dünyayı heyecanlandıran en büyük şey. Bizim müziğimiz kiliseye gitmek kadar. Bu şekilde saygı görsün istiyoruz. Bizim işimiz insanların ruhlarını yıkamayı denemek.

PARMAKLAR, ELLER VE YÜZ GÖLGELERİ GÖRÜYORUM
VADEDİLMİŞ TOPRAĞA
UZANAN FAKAT DOKUNAMAYAN
YAKARIŞLAR VE DUALAR DUYUYORUM
TANRIM, LÜTFEN BİZE YARDIM ELİNİ UZAT,
DİYEN UMUTSUZ FISILTILAR.

Doğal olarak burada işler kötü gidiyor, fakat önemli olan toparlanmak. Bir şekilde başını yastığa rahat koymak zorundasın ve bu ancak içinde bulabileceğin bir şey. Bence herkes kendine inanmalı. Sanıyorum, bir şekilde, bu aynı zamanda Tanrı'ya inanmak. Tanrı varsa seni O yarattı, o zaman kendine inanmak aynı zamanda O'na inanmaktır. Tanrı'yı içinde taşımaya başladığın anda onun bir parçası olursun. Bu Cennet'e, Cehennem'e falan inanman gerektiği anlamına gelmez, fakat ne olduğunun ve ne yaptığının dinini oluşturduğu anlamına gelir. Sahneye çıkıp şarkı söylediğimde, bu benim bütün hayatımdır.

Benim dinim bu.

"Elektrik Din"im ben.

* * * *

GİTARIM BENİM KANALIM ve bütün dünyayı buna uyandırmak istiyorum. Müzik havada akar. Bu yüzden ruhla bağlantı kurabiliyorum. Ruhunun kaç hayattan geçeceğini, kaç kez ölüp yeniden dirileceğini bilmeye olanak yok. Zihnim uçan bir at olduğum günlere geri dönebilir örneğin. Hiçbir şey hatırlayamadan önce müziği, yıldızları ve gezegenleri hatırlayabiliyorum. Uykuya dalıp on beş senfoni besteleyebilirim.

Benim kişisel felsefem müziğim. Biraz bulanık olsa da felsefemin tamamı bu. Bulanık çünkü hâlâ yapım aşamasında. Henüz tek başına yürüme safhasına ulaşmamış küçük bir bebek gibi. Müzik benim bütün hayatım. Müzikten ve hayattan başka bir şey yok – hepsi bu. Birlikte o kadar yakın akarlar ki, bir tür koşutluk söz konusudur. Müziğimin dinleyici üstünde bırakmasını istediğim etki bu – bir uyanış değilse, bir tür hipnoz durumu.

İçinde yaşadığımız gündelik bulanık dünya tinsel dünyayla kıyaslandığında okyanusta bir parazit gibidir. Tinsel dünyayla yüzleşmenin yollarından biri hakikattir. İnsanlar yüzeysel olana odaklanmasalar gerçek anlamı ve mutluluğu bulacaklar. Dünya bu yüzden bu halde, çünkü insanlar her şeyi duygularının üstüne kuracaklarına fazlasıyla gördüklerinin üstüne kuruyorlar.

{1969 NİSAN-HAZİRAN ARASINDA BİR BÜYÜK AMERİKA TURNESİNE DAHA ÇIKAR. EXPERIENCE ARTIK DÜNYANIN KONSER ÜCRETİ EN YÜKSEK GRUBUDUR.}

Parayı dert ettiğim günler oldu. Hakkım olan paranın elime geçip geçmediğini dert ederdim. Parayı hayatta yapmak istediğimi yapabilmek için istiyordum. Kelleştiğimde, bütün bu bukleler döküldüğünde yaşayacak bir yerim olsun diye istiyordum.

Herkes para ister. Fakat insanlar para konusunda o kadar aç gözlüler ki boğulurlar. Vazgeçmek istemezler, bu da parayı bir tür uyuşturucuya dönüştürür, her şey gibi. Hatta en kötü uyuşturuculardan biridir.

Bu yüzden sadece sigara içtiğime seviniyorum!

Çoğu yere genellikle parasız seyahat ederim aslında. Hayatın farklı türlerini gözlemlemeyi severim, zengin ve yoksul. Yarın aç kalacak olsam bu benim için yeni bir deneyim olur. Yine de gerçekten gereksinim duyanlara para vermeye devam ederdim. Kağıt parçasından başka nedir ki para? Evlilik belgesi gibi bir şey.

Bunca para kazanıyor olmak blues söylemeyi de kolaylaştırıyor zaman zaman. Çünkü para şirazesinden çıktı artık. Günümüzde müzisyenlerin çoğu, dinleyiciye ne verdiğine bakmaksızın, önce parayı ve imajı düşünüyorlar. Muazzam paralar kazanma olanağı buluyorlar ve, "Hey, bu harikulade!" deyip kendilerini kaybediyorlar, öteki yarılarını tamamen unutuyorlar. Dolayısıyla istediğin kadar blues çalabilirsin. Ne kadar çok para kazanırsan o kadar çok blues çalarsın.

Para meselesi insanı halkın kölesine dönüştürebilir; bir zombiye, bir penguene. Hem kocaman ve cansız bir pop idolü olmayı kim

ister? Bu çocukların kafasını müzisyenlerden bile daha fazla karıştıran bir konu, şu şöhret ve imaj meselesi. Kasabaya gelen sirk gibi, anlıyor musun? "Vay canına! Şuna bak," gibi bir şey. Sonra inişe geçtiğini fark ederler ve başka bir şeyden beslenmeye başlarlar.

Müzik daha iyi şimdi, fakat insanlar bunun farkında bile değil. Yüzlerine gelip dayanmış ve onu nasıl kabul edeceklerini bile bilmiyorlar, çünkü beraberinde bir takım numaralar ve imaj istiyorlar. Saçımı bu yüzden kestim, halkın kölesi olmamak için. Buna karşı çıkmak için.

{TURNE ESNASINDA KARA PANTERLER JIMI İLE TEMAS KURAR.}

Bizden Kara Panterler yararına bir konser vermemizi istediler. Bunu onlar için seve seve yaparım. Onur duydum, fakat konseri vermedik henüz. Mike Jeffery organize ediyor, bu yüzden gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini bilmiyorum. Irk meselesine ve siyasete bulaşmadan yaptığımı yapmaya devam etmek istiyorum. Bunu yapabildiğim için kendimi şanslı addediyorum, çünkü yapamayan çok insan var. Amerika'da tutumunu belirlemek zorundasın. Ya isyan edersin ya da Frank Sinatra gibi biri olursun.

Gençken hayli yakıcı protest şarkıları yazdım. Bilmiyorum, çünkü uzaklaşmaya ihtiyaç duyduğum pek çok siyasi olay yaşanmakta. Aksi taktirde kendimi fazlasıyla köşeye sıkıştırmış olurum. Söyleyecek bir şeyim olsaydı bunu herkese söylemem gerekirdi. Herhangi bir şey söylemeden önce dâhil olmam gerekir.

Kendimi dâhil hissetmiyorum. Kendimi bütünüyle kopuk hissediyorum şimdi, neredeyse her şeyden. Azınlıklara acıyorum,

ama onlardan biri olduğumu hissetmiyorum. Halktan ve yoksuldan yanayım, fakat yoksul şuna ya da bunu yapabilsin diye değil, çünkü geçmişte milyon kez falan düzülmüşlüğüm var. Şimdi işi kotarabilecek herhangi birinden yanayım.

IRK BENİM DÜNYAMDA SORUN TEŞKİL ETMİYOR. Ben durumlara ırk yönünden bakmıyorum. İnsanları siyah ya da beyaz diye ayırmıyorum. Modası geçmiş ve yeni diye ayırıyorum sadece. Renk yok artık, siyah ve beyaz yok. Bugün sürmekte olan gerilim ve ayaklanmalar daha çok kişisel meselelerden kaynaklanıyor. Herkesin kendi içinde süren bir savaş var, bu yüzden farklı şeyler biçimleniyor ve başkalarına karşı savaş olarak dışa vuruyor. Kişisel özgürlük elde etme çabasıyla kendilerini ve başkalarını aklıyorlar. Başka bir şey değil.

Kara Panterler'e yakınlık duymadığımdan falan değil. Bazı bakımlardan kendimi yaptıkları şeyin bir parçasıymışım gibi hissediyorum, doğal olarak. Birinin bir hamle yapması gerek. Huzur ve yaşam söz konusu olduğunda en çok acı çeken bizleriz. Fakat ben şiddetten yana değilim. Gerilla savaşından yana değilim. Oraya buraya Molotof kokteyli atmaktan ya da dükkân vitrinlerini kırmaktan yana değilim. Bu bir işe yaramaz. Özellikle kendi mahallende.

* * * * * *

Kimseye karşı nefret duymuyorum, çünkü bu iki adım geri atmaktan başka bir şey değil. Gevşemek ve psikolojik duygunla hareket etmeyi beklemek zorundasın. Bacakları olmayan ya da kör ya da savaşlara katılmış insanlar var. Onlara acımak, kişiliklerinin hangi yanlarını yitirdiklerini düşünmek gerek. Kucaklayıcı bakmak iyidir. O an için doğru olandır. Olumsuz düşünmeye başlarsan işin içine acı, şiddet ve nefret girmeye başlar. Bunlar uyum içinde yaşayabilmek için yeryüzünden silmemiz gereken şeyler. Başkalarının da bunu idrak etmesi gerekir, yoksa hayatlarının sonuna kadar savaşmak zorunda kalacaklar.

Mücadele edenlere hiç olmazsa müziğimle destek olmayı umuyorum. Ben de farklı şeyler yaşıyor, bazı şeylere takılıp kalıyorum. Keşfettiğim şeyleri müziğimle başkalarına aktararak işlerini kolaylaştırmaya çalışıyorum. Bu aralar Kara Panterler'e ithaf ettiğim bir şarkı yazıyorum. Irk sorunlarına dair değil, bugün olup bitenlerin sembolizmine dair. Düzenin gözünde sadece bir simge olmalılar. Efsanevi bir şey olmakla kalmalı.

SİYAH ALTINDIR VE SAFTIR
DÜNYANIN GERÇEK KRALIDIR,
BU YÜZDEN BU PİSLİĞİ TEMİZLEMEK BİZE BAĞLI DİYORUM.
CEHENNEMDEN GEÇMEMİZ GEREKİYOR, ONDAN SONRA
BU SEFİL SINAVIN SONU GELECEK.

FAKAT GÜNEŞ BİLİYOR, RÜZGÂR ESERKEN,
VE ATEŞ GÜRLERKEN
UZAK KIYILARA DOĞRU, VE SU KÖPÜRÜR,
SİYAHIN ALTIN VE DÜNYANIN KRALI OLDUĞUNA
BÜTÜN İNANMAYANLARI
BUĞULANMIŞ KEMİĞE ÇEVİRMEK İÇİN.

UZLAŞACAĞIMIZA DUA EDELİM,
SOY AĞACINI DÜZELTMEK ZORUNDAYIZ.
HAYAT SİZİN VE BENİM İÇİN
BÖYLE TASARLANMIŞ.
BEYAZ ADAM, SÖZLERİNE DİKKAT ET,
ÇÜNKÜ TAMTAMLARIMIZ GÜNEYE BAKIYOR.

BU DÜNYADAKİ YERİNE UYUM SAĞLA EN İYİSİ
SAÇLARIN KIVRILMAYA BAŞLAMADAN,
VE DÜNYANIN SARISI, KIRMIZISI VE SİYAHI
KIÇINI VE RUHUNU PARÇALAYACAK.

{EXPERIENCE 3 MAYIS 1969 TARİHİNDE TORONTO MAPLE LEAF GARDENS'DA KONSER VERMEK ÜZERE KANADA'YA GİDER. TORONTO'NUN SIKI GÜMRÜK KONTROLÜYLE BİLİNEN BİR YER OLMASINA RAĞMEN JIMI'NİN ÇANTASINDA İÇİNDE EROİN PAKETLERİ BULUNAN BİR KAVANOZ İLE HAŞİŞ REÇİNESİ LEKELİ METAL BİR TÜP BULUNUR.}

Masumum, tamamen masumum. Ya biri bana komplo kurdu ya da çok kötü bir sahneydi, çünkü göründüğü gibi değil. Ben insanların kendilerine nasıl iğne yaptıklarını anlayabilen biri değilim. Gençken zatürre geçirdim, bana her iğne yaptıklarında bağırırdım.

Neyse, insanların çoğu günümüzde uyuşturucunun ne olduğunu bilmiyorlar. Sokaklar para dilenen şarapçılardan ve ayyaşlardan geçilmiyor, fakat bunu umursayan yok. Bir içki parası için cinayet işleyebilecek insanlar var. Hatta, herkesin kendi bira kutularını getirdiği ve kör kütük sarhoş oluncaya kadar içilen büyük piknikler düzenleniyor. Zihnin bütünüyle uyuşur ve kafanın ne kadar iyi olduğundan başka bir şey düşünemezsin.

Emin olduğum bir şey varsa o da bütün uyuşturucuları tek başlık altında toplamanın yanlış olduğu. Esrar sert uyuşturuculardan tamamen farklıdır. Ot içmek alkol almaktan çok daha iyidir. Hatta pek çok insana yararı olmuştur. Ot içmenin on-on beş yıl sonra yasallaşacağını düşünüyorum. Bu ot isteyenlerle istemeyenlerin arasındaki soğuk savaşın başlangıcı sadece. Doğal bir bitkiyi sarıp içmekten ötürü hapse girmek saçma geliyor bana. Otun etkileri üstüne geniş kapsamlı bir araştırma yapmaları gerek, ne kadar zararlı olduğu anlaşılsın diye.

Müzisyenlerin çoğu başkalarından farklı düşündüğü, başkalarından farklı yaşadığı için farklı rahatlama biçimlerine ihtiyaç duyarlar, bu yüzden müzik ortamına değişik uyuşturucular girdi. Ancak uyuşturucuyu herkes kaldıramaz, çünkü bazı insanların zihni buna uygun değildir. Uygun olanlar için güzeldir.

Kimi eğlence olsun diye alır, kimi gerçekten hoş bir şey olduğunu düşündüğü için. Ben uyuşturucu ortamının müzik vasıtasıyla sızmış olmasını herkesin bir şekilde kendi kimliğini oluşturmak isteyişine bağlıyorum. Bazılarının müziğe girebilmeleri için LSD falan almaları gerekiyor. Benim bu konuda bir fikrim yok. Herkesin zevki kendine, bütün söyleyebileceğim bu.

KESİNLİKLE İNANDIĞIM BİR ŞEY VARSA O DA ŞU: başkalarına zarar vermediği sürece herkes istediğini düşünebilmeli ya da yapabilmeli. Uyuşturucu kullanıp kullanmamak insanın kendi bileceği iş. Hiç kimseyi ilgilendirmez. Uyuşturucu, genel olarak, gayet *hip* ve gizemli bir deneyim. Ben belli bir amaçla kullanırım, iki türlü de görebilmenin bir adımı olarak. Bütün Kızılderililer'in farklı uyarılma yöntemleri vardır – Tanrı'ya, tinsel biçimlere ya da ulaşmak istedikleri her neyse ona doğru attıkları kendilerine özgü adımlar.

Sorun insanların uyuşturucuyu başka bir şeye doğru bir adım olarak kullanmak yerine kendilerini yönetmesine izin vermelerinde. Kafasını iyi edip bütün gün oturan insanlar var. Bunu bir kaçışa çevirmemek onların elinde.

(Jimi kefaletle salıverildi ve duruşma tarihi olarak 8 Ekim 1969 saptandı. Experience'ın Maple Leaf Gardens'da konser vermesine izin verildi ve turne New York, Charlotte ve Kuzey Carolina'da devam etti. Grup 20 Ekim'de Newport Pop Festivali'nde pürüzlü bir konser verdi.)

Bütün bu olanlar beni hayli yordu. İnsanlar bizi kanıksamaya, istismar etmeye başladılar. Şu "Ne-kahvaltıda-mısır-gevreği-mi-yine?" tavrı. Pop köleliği, gerçekten. Dave Dee, Dozy, Beaky, Mick and Tich'in Amerikan versiyonu olacağımızdan korkuyorum.

Bazen, çok kötü çalsan da, insanlar gelip sana harikulade çaldığını söylerler ve bu gerçekten beni yaralar, özellikle ilerlemeye çalışıyorsan. Bu büyük bir yük sırtımda. İçimi acıtıyor çünkü sen içindeki gerçeği biliyorsun ve bazen insanlar bunu anlamaya çalışmazlar.

Üç yıldır aralıksız çalışıyoruz. Fiziksel ve duygusal yıpranmayı hesaba katmak zorundayım. Bir yere gidersin, konser beklentinin biraz altında gerçekleşir ve inişe geçtiğin söylenir. Fakat gerginliktir asıl nedeni. Kendini bir konser daha veremeyecekmiş gibi hissederken seni devam etmeye zorlayan ahlaki sorumluluktan kaynaklanan bir gerginlik.

Herkes gibi ben de insanım ve hiç dinlenmeden, ara verip her şeyi bir süre unutmadan sürekli çalışmama olanak yok. Bu turneyi tamamladıktan sonra uzun bir tatile çıkacağım, belki Fas ya da İsveç ya da Güney Kaliforniya tepeleri.

O tatile hiçbir zaman çıkamayabilirim. Bütün bildiğim aklımın sürekli orada olduğu, bu da doğru ortamın doğmasını engelliyor. Çünkü çok sıkılıyorum, diğerlerinin ne kadar iyi olduklarına bakmaksızın. Eminim diğerleri de sıkılıyor. Eminim insanlar da sıkılıyor. İstediğim gibi gitar çalamıyorum artık. Bazen sahnede daralıyorum, galiba bu üç kişilik bir grup olmamızdan kaynaklanıyor. Herkes için kısıtlayıcı – Noel ve Mitch için de. Fakat öte yandan, grup bin kişi bile olsa yetmez.

{29 Haziran 1969'da Experience Denver'in Miles High Stadyumu'nda son kez birlikte çaldılar. Üç günlük festival ayaklanmaların ve biber gazının ortasında sona erdi.}

"Biraz biber gazı görüyoruz.
Üçüncü Dünya Savaşı'nın başı bu,
tarafınızı şimdi seçin. Havadaki biber gazının dışında, bizi de havaya uçurduklarını düşünün. Evet, bu gece burada kendi dünyamızı yaratmaya karar vermeliyiz...
Hmm, Keşke aranızda olabilsem.

Bu Amerika'da verdiğimiz son konser ve gerçekten çok keyifliydi. Noel Redding Fat Mattress adında bir grup kurdu, onlara kulak vereceğiz. Mitch Mitchell Mind Octopus diye bir grup kurdu.
Demek istediğim şu ki, bu Amerikalı olmaktan gurur duyan bütün Amerikalılar için. Fakat yeni Amerikalılardan söz ediyoruz, tamam mı? Bunun arkasında duralım."

{KONSERDEN SONRA NOEL REDDING GRUPTAN AYRILMAYA KARAR VERDİĞİNİ DUYURUR.}

Noel Redding armonik şeylerle ilgileniyor, şarkı söylemek filan. Kendi grubunu kurmak üzere İngiltere'ye gitti. Kendine göre nedenleri var mutlaka, bu konuda söyleyecek bir şeyim yok. Noel ile arkadaşlığımız sürüyor, fakat onun da kendine göre fikirleri var muhtemelen ve ben müziksel olarak farklı bir yere gitmek istiyorum. Ayrıca ayakları daha yere basan bir basçı istiyorum.

Experience için şu anda ne hissettiğimi bilmiyorum. Bu grupla bin kez öldüm ve yeniden dirildim. Fakat bir süre sonra kendini toparlamak zorundasın. Belki devam edebilirdik, fakat bunun bir anlamı olur muydu, bir işe yarar mıydı? Grup bir hayalet artık, ölü, günlüğün siyah sayfaları gibi. **Yeni şeyler ilgilendiriyor şimdi beni, yarını düşünmek istiyorum, dünü değil.**

SEKİZİNCİ BÖLÜM

(Temmuz 1969–Ocak 1970)

DÜNYEVİ BLUES

EARTH BLUES

KENDİMİ BÜTÜN BÜYÜK DEĞİŞİMLERDEN
GEÇERKEN GÖRÜYORUM.
DAHA GÜZEL ŞEYLERLE İLGİLENİYORUM.
KENDİMİ ZAMANSIZ
ADDETMEYİ SEVERİM.
SONUÇTA NE KADAR ZAMANDIR
HAYATTA OLDUĞUN
YA DA KAÇ YAŞINDA OLDUĞUN DEĞİL
ÖNEMLİ OLAN
KAÇ KİLOMETRE
YOL YAPTIĞIN.

{1969 YILININ TEMMUZ AYINDA JIMI NEW YORK'UN SHOKAN KASABASINDA BİR EV KİRALAYIP BILLY COX VE DİĞERLERİYLE BİRLİKTE EVE TAŞINDI.}

BILLY COX İLE İLK KEZ Amerikan hava kuvvetlerinde iken tanıştık. Paraşüt sıkıştırırdık. Birlikte çalardık. O daha sonra Nashville ve Kaliforniya civarında takıldı. Billy sağlam basçıdır, birlikte pek çok ritim ve örüntü çalıyoruz. Dünyada bir dost sahibi olmanın ne kadar önemli olduğunu idrak ettiğimiz için birbirimizle bağ kuruyoruz.

KOLAY OLMADIĞINI KEŞFEDİYORUM,
ÖZELLİKLE TEK DOSTUN SENİN GİBİ
KONUŞUYOR, GÖRÜYOR, HİSSEDİYOR
VE SEN DE ONUN GİBİ HİSSEDİYORSAN.

Experience ile *ego-trip* için daha çok alan vardı. Sahnede sadece davulcu ve basçıdan daha baskın çalmam gerekiyordu. Fakat şimdi bir adım geri çekilip başka şeylerin oluşmasına izin vermek istiyorum. Bir süre dinleneceğiz, tepelere falan gideceğiz, dinleyiciye sunabileceğim yeni parçalar ve düzenlemeler oluşturuncaya dek. Yeni müziğim birkaç da yazar barındıracak. Birlikte bir aile oluşturmayı planlıyoruz, fakat en iyisi bizden söz etmemek, kişiliklerimiz falan. Önemli olan ortaya çıkacak müzik.

Çıkış noktamız bu.

Daha çok açık havada çalacağız. Gök kilisesi gibi bir şey olacak. Müzikte aradığın bütün yanıtları bulabilirsin ve bunu yapmanın en iyi yolu açık hava. Çok yerde çalmayı planlıyoruz, gettolarda, Harlem'de filan. Mümkün olduğunca özgür.

{JIMI'NİN YENİ GRUBU SAHNEYE İLK KEZ 18 AĞUSTOS 1969'DA WOODSTOCK MÜZİK VE SANAT FESTİVALİ'NDE ÇIKAR.}

"Görüyorum ki tekrar buluştuk, hmmm!
Bir şeyi açıklığa kavuşturmak istiyorum.
Experience'tan sıkıldık ve arada sırada fena dağıtıyorduk,
bu yüzden her şeyi değiştirip
grubun adını Gypsy Sun and Rainbows
koymaya karar verdik.
Uzun lafın kısası bir Çingene Grubu'ndan
başka bir şey değiliz.
Basta Nashville, Tennessee'den Billy Cox var,
gitarı ise Larry Lee çalıyor – Çığırtkan Lee!
Tumbalarda ise Juma ile Jerry Velez.
Davuldaysa bir can var, Granny Goose, affedersiniz,
Mitch Mitchell.
Baltada ise bendeniz."

Tuhaf bir şekilde, biz çalmaya başladığımızda on beş bin kişi falan kalmıştı. Gün ışığında çalmakta ısrar ettim, bu da dördüncü güne kadar beklemek demekti ve çocukların çoğu gitmişti. Ulusal Marş hakkında koparılan yaygarayı anlayabilmiş değilim. Ben Amerikalıyım, bu yüzden çaldım. Okuldayken bana ulusal marşı söylettikleri için *flashback* gibiydi, hepsi bu. Bütün yaptığım çalmaktan ibaretti. Ben harikulade buldum, ama öyle bulmayanlar var...

Woodstock Festivali'ni çok sevdim, özellikle de Sly Stone'u. Temposunu seviyorum, nabzını seviyorum. Richie Havens olağanüstüdür – ve Ten Years After'ın gitaristi, Alvin Lee. Çalışını gördüğümde kıskandım biraz. Beş yüz bin kişinin katıldığı bir festivalden söz ediyoruz. Umarım daha niceleri düzenlenir. Şiddet olaylarının yaşanmaması, müziğin kalitesi, katılımcıların çamurda ve yağmurda uyuyup bin bir türlü cefaya katlanması. Bu festival için söylenecek daha pek çok olumlu şey var. Hepsini toplarsan, kendini kral gibi hissederin.

Herkes böyle bir festival görsün isterim, herkesin uyum ve iletişim birliği içinde nasıl kaynaştığını görsün isterim. Fakat herhangi biri bir tarla kiralayıp orayı çocuklarla doldurabilir, grupları arka arkaya sahneye çıkarabilir. Ben grupların arka arkaya çalmalarından pek hoşnut değilim. Bir süre sonra hepsi birbirine karışmaya başlar. İşin para yanı var bir de. Herkes pastadan kendine bir dilim kesmeye çalışıyor. Çocuklar umurlarında bile değil. Yağmur yağarsa, yağar.

500.000 hale ... PARLAKLIĞIYLA
ÇAMURU VE TARİHİ GÖLGEDE BIRAKTI.
TANRI'NIN MUTLULUK GÖZYAŞLARINDA
YIKANDIK VE İÇTİK,
VE BİR SEFERLİK ... VE HERKES İÇİN ...
HAKİKAT GİZEM OLMAKTAN ÇIKTI.

BİRLİKTE GELDİK ... YAĞMURLU HAVANIN
İNCİLERİYLE DANS ETTİK.
MÜZİĞİN VE UZAYIN DALGALARIYLA KAYARAK,
MÜZİK SİHİRDİR ... SİHİRDİR HAYAT ...

Ebeveynler çocuklarını sevmek istiyorlarsa dinledikleri müziğin farkında olmalı. Müzik günümüzde olup bitenle yakından ilintili. İnsanların bunu idrak etmeleri gerek. Müzik siyasetten daha güçlü. Başkanın ne dediğine bakmadan önce bizi dinlerler. Woodstock'a bu kadar çok insanın katılmasının nedeni bu.

EBEVEYNLERLE KONUŞ, sözde "öteki kuşak", çünkü çocuklarını fazla koruyup onları kutulara hapsetmek gibi bir alışkanlıkları var. Kendilerini de kutulara hapsediyorlar ve bu doğru bir yaşam biçimi değil. Gençlerin zihinleri daha açık ve bunu kestirebiliyorlar. Yaşlı insanlardan saygı görmedikleri için başka şeylere dalıyorlar, dinledikleri müzik giderek daha yüksek ve isyankâr bir hal alıyor. Sokak çetelerine katılmaktan sıkıldılar, militan gruplara katılmaktan sıkıldılar, başkanın zırvalıklarını dinlemekten sıkıldılar. Farklı yönler bulmak istiyorlar. Doğru yolda olduklarını biliyorlar, fakat bu bilgi hangi cehennemden geliyor?

Çiçek ortamı bir deneydi. Artık moda bir zümreden ibaret. Çiçek gücü benzinin bittiğinde yokuş yukarı gitmeni sağlamaz, öyle değil mi? Büyütmenin manası ne? Ortam artık ellerinde çanlarla ve "Savaşma Seviş" kokartlarıyla dolanan bütün o sözde hippilerden geçilmiyor. Onlar kalıcı değil çünkü bir sonraki trene atlayıp gidecekler, yakınlarından geçen ve kolay atlanabilecek herhangi bir trene.

Ben sınıflandırmaya karşıyım, ortam ne olursa olsun. Kendi hoşluğunu yaratmaya çalışırken kendini bir kategoriye sıkıştırmanın alemi var mı? Farklı olmak için ucube olman gerekiyor ve o ucubeler çok önyargılı. Onlarla birlikte olmak için belli bir şekilde konuşman gerekiyor. Diğerleriyle birlikte olmak için saçını kısa kestirip kravat takman gerekiyor. Aynı yükleri sırtımızda taşıyıp durmak zorunda kalmamalıyız. Bu yüzden üçüncü dünyayı gerçekleştirmeye çalışıyoruz...

VE PENCERENDEN DIŞARI BAKARSIN
HAYATIN GÜRÜLTÜSÜNE VE ÇILGIN KEŞMEKEŞİNE –
BUGÜN İÇİN HAYKIRMIYOR, BUGÜN İÇİN YAPILMAMIŞ.
VE DÜNYANIN GÖZYAŞLARININ GÖRÜNTÜLERİ,
GELECEĞİN NEHİRLERİ DOĞUYOR.

{WOODSTOCK FESTİVALİ'NİN ARDINDAN JIMI YENİ GRUBU İLE NEW YORK'TAKİ THE HIT FACTORY STÜDYOSUNA GİRDİ.}

İnsanların arasında uyum sağlamaya çalışan pek çok grup var. Crosby, Stills and Nash'in fırtına gibi estiklerini gördüm. Müthişler. Western Sky Music, bütünüyle zarif ve ding-a-ding-ding. Impressions grubunu seviyorum. Seviyorum o rengi. O lezzeti. Doğru yapılırsa büyüleyicidir. Bazen Otis Redding'in parçalarını dinlerken ağlayacak gibi olurum. O hakiki iyi duyguyu alırsın ve bazen gırtlağında bir yumru oluşur, ve kahretsin – evet, işte o zaman doruktadır! Bu şekilde devam ederlerse utanacağımı bilirim, çünkü ağlayacağımdan eminimdir.

Bak, bunlar klasik besteciler. Bunlar gerçekten saygı duyulması gereken insanlar. Sıkıntılarını unutmaları için insanlara iyi zaman geçirecekleri türden bir müzik sunarlar. Siyahlarla beyazların ellerinde çekiçlerle birbirlerine vurmaya hazır bir biçimde yan yana oturmaları gibi. İnsanların bazı şeylerin değerini öğrenmeye başlamaları gerek. Amerika'yı içinde bulunduğu çukurdan bu çıkaracak.

Müzik evrensel bir dil ve gereken saygı gösterilirse insanlara ulaşmanın bir yolu belirecek. Engeller ortadan kalkmalı. Dışarıya çıkarılması gerekiyor – misyonerlerin yaptığı gibi neredeyse.

Öteki müzik kulüplerde kalmalı. Kulüp ve kabarelerdeki sahte torbada kalmalı. Uyum mesajı vermeye çalışan grupların sayısı çok değil zaten. Biz de onlardan biriyiz...

{5 Eylül 1969'da Jimi New York'un Harlem Panayırı'nda ücretsiz konser verdi.}

Konseri United Block Association yararına verdik ve onlar için başka konserler vermeyi umuyoruz. Baba gruplar olarak nitelendirilebilecek başka gruplarında bu davaya katkıda bulunmaları gerektiğini düşünüyorum. Hatta, müziğin açık havada, festival ortamlarında çalınması gerektiğini vurgulamaya çalışıyoruz, çünkü gettoya ait çocukların farklı festivaller görmek için ülkede seyahat edecek paraları yok. Madison Square Garden'a gitmek için altı dolarları bile yok.

Ben her zaman daha açık ve bütünleşmiş bir *sound*'dan yana oldum. Bazı siyahların müziğimizin tadına varamamalarından rahatsızlık duyuyorum. Fakat kafalarını başka şeylere takıyorlar. Bazen Harlem'e gittiğimde insanlar müziğime bakıp, "Bu siyah mı yoksa beyaz mı?" diye soruyorlar. Onlara, "Neden kesip biçmeye çalışıyorsunuz? Duygusuna odaklanın," diyorum. İnsanlar müzik kategorilerine kafayı takıyorlar. Onlara bütünüyle yabancı olan müziği dinlemek istemiyorlar.

R&B kanalları için *House Burning Down*'ın özel bir kaydını piyasaya sürmek istedim. R&B kanallarında çalınmıyoruz çünkü o alanda kendimizi diğer alanlarda duyurduğumuz kadar duyuramadık.

Zenci bir aktris Hollywood'da başarılı olmak için nasıl herkesten on kat daha iyi olmak zorundaysa, biz de *soul* müzikçilerin bizi fark etmeleri için on kat daha iyi olmak zorundayız. Yapay iyi değil ama, gerçekten iyi, doğal olarak.

Renk bir fark yaratmaz. Gerçekten, bazı insanlar kıçlarıyla düşünüyorlar sanki. Elvis'e bak. O blues söyleyebiliyor ve beyaz. Şu plaj partisi parçalarını söylemeye başlamadan önce blues söylerken çok daha iyiydi. Şu Bloomfield'in grubuna bak mesela, ki saçmalık derecesinde olağanüstü. Onlar yaptıkları müziği gerçekten hissedebiliyorlar, gözlerinin ya da koltuk altlarının rengi ne olursa olsun.

Bir keresinde, "Hadi, Village'da ağız mızıkasını gerçekten funky çalan beyaz bir kedi var, oraya gidelim," dedim.

Hepimiz Village'a gidip Paul Butterfield'i dinledik,

ve **WOW, WOW!** Adam uçurdu beni.

Gerçekten kaptırmıştı. Kimse orada ona dokunamazdı, çünkü kendi küçük ortamındaydı ve çok mutluydu. Ben hep iyi olan kazansın, derim; teninin rengi ister siyah, ister beyaz, ister mor olsun.

Siyah gençler şimdi müziğimizin beyaz olduğunu düşünüyorlar, oysa değil. "O artık beyazlar için rock çalıyor. Burada ne işi var?" diyorlar. İşin aslı şu ki beyazlar birden müziğin keyfine varmaya başladılar, çünkü bazı beyazlar çok uçuk ve farklı *sound*'lar söz konusu olduğunda hayal güçleri geniş. Fakat siyah gençler fazla dinleme fırsatı bulamıyorlar. Fazlasıyla kendilerini toparlamaya çalışmakla meşguller. Onlara müziğin evrensel olduğunu, siyah rock ya da beyaz rock diye bir şey olmadığını göstermek istiyorum. Sadece iki tür müzik var – **iyi ve kötü.**

{10 Eylül 1969'da New York Salvation Club'da verdiği konser dışında Jimi yıl sonunda dek başka konser vermedi. Zamanının büyük kısmını Record Plant stüdyosunda kayıt yaparak geçirdi.}

Son iki yılda pek çok değişimden geçtim. Bir süredir piyasaya herhangi bir şey sürmememin nedeni bu. Çok istikrarsızım, bunu biliyorum. Her şey kendimi nasıl hissettiğime bağlı. Belli şablonlar izlemiyorum. Bazen çok hızlı yazarım, fakat şu anda yazdığım şeyleri söylemek daha uzun zaman alıyor.

Sana gerçeği söyleyeceğim. Geçenlerde *Are You Experienced?* albümünü dinledim ve bana kafam iyiymiş gibi geldi. İçimden, "Kahretsin, bütün bu lafları ederken aklım neredeydi acaba?" diye geçirdim. Ha, ha! Çılgın bilim adamı! Yeminle, o zamanlar neye dair yazdığımı bilmiyordum. O albümü psikadelik müziğin icadı olarak görmüyorum. Bir sürü soru soruyordu sadece.

Albümler kişisel günlüklerden başka bir şey değildir. Birini müzik yaparken dinlediğinde ruhunu sana bütün çıplaklığıyla açmıştır, ve *Are You Experienced?* bugüne dek yaptığım en dolaysız albümdür. Söylediği şuydu: "İzin ver de duvardan geçeyim, dostum. Tadına varmanı istiyorum." Fakat daha sonra, başka şeylere daldığımda, insanlar değişimi anlayamadılar. Sorun şu ki, ben en az on iki faklı biçimde şizofrenim ve insanlar buna alışamıyor.

Söylemek istediğim o kadar çok şey ve o kadar az zaman var ki huysuz bir kız kurusuna dönüşüyorum neredeyse. Bu farklı ruh hallerine girmemin nedeni bu. Bazen aşırı huysuz olabiliyorum. Elimde değil. Müzik söz konusu olduğunda yapmak istediğim her şeyi yapma fırsatı bulacağımı sanmıyorum. Fakat müzik düşünmeden edemiyorum. Günün her saniyesinde aklımda müzik var. Buna karşı koyamadığım için keyfine varmaya çalışıyorum.

YENİ ALBÜMÜN ÜSTÜNDE ÇOK ÇALIŞIYORUM. Adı *Shine On Earth, Shine On* ya da *Gypsy Sun* olacak. Yarısı tamamlanmış kırk kadar parça hazırladık. Çoğunda doğaçlama var, ayakları yere basan tinsel bir müzik. Yaylı çalgılar ve Mormon Tapınak Korosu kullanıyorum. Pek çok insan bu müzikte sorularına aradıkları yanıtları bulacaklar. Pek çok insanı aydınlatacak.

İnsanla toprak arasında büyük bir uyum gereksinimi var. Denize çöp dökerek, havayı kirleterek o uyumun gerçekten içine ettiğimizi düşünüyorum. Şaka değil, fazlasıyla ciddi.

Bir tür depremden söz ediliyor. Bütün depremlerin nedeni kötü titreşimler! Bazen gerçekten vahim bir durum alıyor. İnsanların aldıklarını iddia ettikleri bazı titreşimler gerçek, dünyanın yakında fiziksel bir değişimden geçeceğini düşünürsen. Güneş sistemi değişimden geçiyor ve 30 yıl kadar sonra dünyanın kendisi de etkilenecek. İnsanlar dünyanın bir parçası oldukları için onlar da bunu hissedecekler. Bu oda turtanın kabuğunun sadece bir kırıntısı ve kendini kurtarabilmek için gidebileceğin herhangi bir kara parçası yok.

Güneşi göz ardı etme ... çünkü GÜNEŞ fark edilmek için parlayan gerçeğin kendisidir.

BUZUL GÜNLERİNDEN ÖNCE YAŞADIM BURADA,
VE TABİİ Kİ BU YÜZDEN BU KADAR KAYGILIYIM.
GERİ DÖNÜYOR VE YILDIZLARI YERLERİ DEĞİŞMİŞ BULUYORUM
VE YANMIŞ DÜNYANIN KOKUSU.

Gerçeğin kendini sunacağı şaşırtıcı biçime kendimizi hazırlamalıyız. Bazen daha da şaşırtıcı olan insanların gelgit dalgalarını, yanardağları, depremleri falan nasıl ıskaladığı. İçlerinde mesajı ıskalamış gibi yaptıklarını biliyorum. Çocuklarımızı hiç umursamıyoruz sanki. Biz, uzun vadede, kendi çocuklarımız olacakken bunu nasıl görmezden gelebiliriz?

GÜNEŞ BİLE PARLAYIP PARLAMAMAKTA
KARARSIZ
ATIK, KİR VE KUM
ÖKSÜREN FABRİKALARDAN GELEN
CÜRUF YÜKLÜ
BULUTLARIN
ARASINDAN.

HAVA DAHA BERRAK OLABİLİR AMA,
OLACAK ŞEY DEĞİL,
HARCANMASI GEREKEN O KADAR
PARAYI DÜŞÜNMEYE
KİM CÜRET EDEBİLİR,
O KÜÇÜK KÂĞITTAN KALBİNE ŞÜKÜR,

SIRF KİR VE
ZEHİRLİ HAVA
SOLUMAYALIM DİYE?

{1969 sonuna doğru Jimi'nin hayatında çeşitli sorunlar baş göstermeye başlar: PPX şirketiyle eski bir sözleşme yüzünden açılan dava; Warner Bros'a bir yıl süresince yeni bir albüm sunamama; Electric Lady stüdyolarının inşaatı yüzünden yaşanan mali sıkıntı; ve menajerlik şirketinin turneye çıkması için yaptığı baskı.}

Neler olduğunu bilmiyorum. O kadar yorgunum ki. Bütün bu basın toplantıları ve rahatsızlık verici gereksiz şeyler beni perişan ediyor. Müziğime zaman ayıramıyorum. Bütün yapmak istediğim gevşeyip bir süre müziğimi düşünmek. Gitarımı alıp sahneye çıkmak, çalmak ve ortalıktan kaybolmak istiyorum, insanlardan ve sorulardan uzaklaşmak.

Bu ortama girdiğimden beri kendime ayıracak zamanım olmadı. Biraz para ayırıp dağlara filan bile çıkamadım çünkü sürekli bir şeyler çıkıyor, sorunlar bitmek bilmiyor. Çok yorgunum. Bedenen değil. Zihnen. Yakında ara vermezsem önümüzdeki birkaç saat ya da gün zarfında kafayı tamamen yiyebilirim. Şeye benziyor – ne dersiniz bu tür şeylere? Sinirsel yıkım. Bu mesleğe girdiğimden beri üç kez geçirdim.

İlk zirveye çıktığında talepler çok büyüktür. Bazı insanlar için fazlasıyla ağırdır. Şişman ve tatmin olmuş bir vaziyette arkana yaslanabilir ya da her şeyden kaçabilirsin, ki ben öyle yaptım. Bir yere ulaşmaya çalışmıyorum artık. Özgürsem bunun nedeni sürekli kaçış halinde olmam.

Kamuoyunun bir kurbanı gibi hissediyorum kendimi. Kızları bilmek istiyorlar, başkalarının kıçını nasıl tekmelediğimi bilmek istiyorlar, "güç halkın" işareti yaptığımı duymak istiyorlar. Saçımı kestiriyorum ve, "Saçını neden kestirdin, Jimi?" diye soruyorlar. Kırılmaya başlamışlardı. "Bu çorapları nereden aldın? Neden bugün mavi çorap giyiyorsun?"

Sonra ben kendime sorular sormaya başladım. Soloyu çok mu uzun tuttum? O kıza teşekkür mü etmeliydim? Belki saçımı tekrar uzatmalıyım. Ardına gizlenilecek bir şey.

KAFAM İYİ OLUR VE EVİME GİDEMEM,
AMA UMUMİ BİR SAKSAFONDAN
ŞEHİRLERARASI ARIYORUM.
BAŞIM DÖNÜYOR VE SARSIK,
KENDİMİ KAMUOYU VE TARİH TARAFINDAN
EZİLMİŞ GİBİ HİSSEDİYORUM.

Kendimi dünyadan soyutlamadan edemiyorum. Bazen sadece yalnız bırakılmak istiyorum. Çoğu insan emekliye ayrılıp ortamdan ayrılmayı düşler, bunu ben de çok istiyorum, ancak söylemek istediğim şeyler var hâlâ. O kadar çok zırvalık var ki. Benim için bu kadar önemli olmasaydı keşke. Keşke zihnimi kapatıp ortamı unutabilsem. Fakat müziğim için kaygılanıyorum. Bütün hayatını bir şeyin etrafında inşa edersen onun için kaygılanırsın.

Ben iletişim kurmak için buradayım. Var olma nedenim bu, işin özü. İnsanları olup bitenlere uyandırmak istiyorum. Sabah dokuz akşam beş çalıştıktan sonra televizyona dönen biri olsaydım bile bunu önemserdim; olup bitenin farkında olmayı.

{KANADA'DA UYUŞTURUCU BULUNDURMAKTAN ALEYHİNE AÇILAN DAVANIN YAKLAŞMAKTA OLMASI JIMI İÇİN BİR BAŞKA BASKI UNSURUDUR. MAHKÛM OLDUĞU TAKTİRDE YEDİ YIL CEZAEVİNDE YATMASI SÖZ KONUSUDUR.}

{11 Kasım 1969'da Jimi avukatı Henry Steingarten'dan bir mektup alır.}

Sevgili Jimi,

Dün randevumuza gelmeyerek beni hayal kırıklığına uğrattın. Sana otelde ulaşmaya çalıştım, fakat çıkmıştın. Bazı şeyleri bir an önce açıklığa kavuşturmamız gerekiyor: 1. Toronto davasının tarihi 1 Aralık olarak saptandı. 29 Kasım akşamı hepimizin Toronto'nun Royal York Otel'inde buluşması gerekiyor. Ertesi günü O. Driscoll ile davaya hazırlanarak geçireceğiz. Sharon Lawrence, Leslie Perin, Bob Levine, Mike Jeffery ve muhtemelen Chas Chandler orada olacak. Toronto'ya gitmeden önce seninle bunları konuşmak istiyorum.

Mark Stein'in Montreal'de uyuşturucu bulundurmaktan yargılandığını ve beraat ettiğini bilmek ilgini çekebilir. Onun davası seninkinden daha zordu. Dün sen gelmeyince Warner Bros ile sözleşme gereğince önümüzdeki üç ay zarfında onlara yeni bir albüm sunmadığın taktirde mevcut kayıtlardan bir albüm derleyebileceklerine dair bir sözleşme yaptım. Şu anda gecikmiş iki albüm söz konusu aslında. Biri Capitol'a diğeri Warner Bros'a. Editör senin onayına tabi, uygun görmediğin bölümleri değiştirme hakkına sahipsin, fakat bütün bunların kısa süre zarfında gerçekleşmesi gerekiyor.

Yasal giderler süratle korkunç boyutlara ulaşmakta... Woodstock'ta kiraladığın eve verdiğin zararın faturası 5.000 doları buldu, onun da ödenmesi gerekiyor. Şu anda borçlarını ödeyecek paraya sahip değiliz ve Warner ile Sealark'tan gelecek paranın büyük kısmı bu ödemelere gidecek. İçinde bulunduğun durumun ciddiyetini kavraman ve masraflarını kısman gerektiği konusunda seni defalarca uyardım. Bunun son derece gerekli olduğunu bir kez deha vurguluyorum. Paranı harcamaman için bir kısmını alıp senin adına yatırım yapmak istiyorum...

8 EKİM 1969'DA JIMI MAHKEME İÇİN KANADA'YA GİTTİ.

YARGIÇ:
Bu alüminyum borunun nasıl bir işlevi olabilir?

JIMI:
Bezelye tüfeği olarak kullanılabilir belki. Ne olduğunu gerçekten bilmiyorum. Biri onu çantama koymuş olmalı.

YARGIÇ:
Arkadaşlarınız size bazen uyuşturucu verirler mi?

JIMI:
Sürekli olarak.

YARGIÇ:
Uyuşturucuyu tamamen bıraktığınızı mı söylüyorsunuz?

JIMI:
Uyuşturucuyu aştım.

JIMI BÜTÜN SUÇLAMALARDAN BERAAT ETTİ.

İYİ HİSSEDİYORUM KENDİMİ, uçuyorum mutluluktan. Kanada bana bugüne dek aldığım en güzel Noel hediyesini sundu. Moruk, bu gerçek bir oyun. Fakat yüzüne gözüne bulaştırma. Kanada hükümeti görevini yapıyordu. Herkesin zevki kendine. İnsan bazen fazla hassas olabiliyor, benim olduğum gibi. Artık uyuşturucu kullanmamama rağmen başıma ne işler açılabilirdi görüyor musun? Doğru. Doğru. Eskisi kadar kullanmıyorum. Onlara bunu anlatmaya çalışıyordum.

Doğal olarak, insanların uyuşturucuya ihtiyacı yok. Yararlanabileceğin başka şeyler var. *I Don't Live Today – Maybe Tomorrow? (Bugün Yaşamıyorum – Belki Yarın?)* adlı parçamı biliyor musun? Bütün mesele bu. Her şey fazla yapay, fazla karmaşık bir hal almaya başlamıştı. İnsanlar asidin kendisine dair şarkılar söylüyorlardı! Bir şeyler sana hükmetmeye başlar. Simgeler, uyuşturucu. Tanrı'ya neler olduğunu herkes unutuyor. Ruh hükmetmeli, uyuşturucu değil. Kendine hükmedip Tanrı'ya fırsat tanımalısın.

Uyuşturucu ortamı insanların zihninde bazı pencereler açıyor, onlara baş edemeyecekleri şeyler veriyordu. "Birinin aklını uçurmak" deyimi geçerli. İnsanlar akıllarının uçmasını istiyorlar. Bunu müzik de yapabilir. Uyuşturucuya gerek yok. Müzik kafası güvenlidir. Daha olması gerektiği gibidir. Kafa zaten buradan gelir galiba. Ritim ve devinimden başka bir şey değildir.

Bir tür ritim yakaladığında büyüleyici olabilir.

Aynı şeyi durmadan tekrarlarsan dinleyicilerin çoğu bir dakika kadar sonra kopar. Dört-beş kez tekrarlamaya dayanabilirsen insanın zihninde belli bir şeyi özgür kılar. Böylece, birdenbire, ritmi biraz aşağı çekebilir ve tam o arada söylemek istediğini söyleyebilirsin.

DÜNYANIN BİR SAHNE OLDUĞUNA
İNANMAK İSTEDİĞİN SÜRECE,
BENİ SAHNE ELEKTRİKÇİN OLARAK TAYİN EDEBİLİRSİN...
SENİN İÇİN YIKICI
BİR FIRTINA ÜRETİR
VE DEVASA MERKEZİNE FIRLATIR
VE TİTRETİRİM BEDENİNİ ORADA – AMA YIKMAM.
MERKEZ, BEBEK ZİHNİ KADAR SAKİN VE EL DEĞMEMİŞ.
YAPIŞKAN SINIRININ AKIP TÜKENMESİNE İZİN VERECEĞİM
VE PARMAĞIMLA ÇANAĞIN KENARINI SIYIRIP
BİLİNÇALTI KULAĞINA SERVİS EDECEĞİM.
GÖRECEĞİN BEN OLMAYACAĞIM
DOĞRUDAN BENİM UZUVLARIMDAN DEĞİL
AMA VEKALETEN, SENİN KENDİ SENARYONDAN...
TATMİN OLDUN MU
YOKSA SONUNA KADAR KALMAK İSTİYOR MUSUN?

Olan şudur ki altıncı his devreye girer. Herkes buna kendine göre bir ad verir, fakat ben "Free Soul" diyorum. Her şeyin gözlerin ötesinde olmasının nedeni bu. Seni daha uzağa ve daha berrak bir biçimde taşıyacak başka şeyler geliştirmelisin. En büyük hızın ışık hızı olduğu söylenir –göz hızı– fakat bir de düşünce hızı var, o daha hızlıdır. Örneğin, bu temanın öteki yanına sadece düşünerek geçebilirsin. Müzik bu yüzden sihirdir.

Seni ne heyecanlandırıyorsa onu dinlemelisin, yeter ki seni yolculuğa çıkarsın. Seni bir yere götürmek zorunda.

İnsanlar bir yerlere gitmeyi sever.

Ben insanları yolculuğa çıkarmaktan
hep zevk duydum.

Çalarken, moruk,
uzay gemisine binmiş gibi olurum.
Nereye gittiğimi bilmiyorum
fakat hepiniz benimle gelebilirsiniz, her biriniz isterseniz.

Gemime katılın.

ÇOK UZAKTA,
YARIM GÜN SÜRER ORAYA VARMAK,
BENİM... HELİKOPTER BÖCEĞİMLE GİDERSEK.
HAYIR, İSPANYA'DA DEĞİL, FAKAT YİNE DE,
HOŞ BİR ADI OLDUĞUNU BİLİYORSUN,
RÜZGAR DA TAM OLMASI GEREKTİĞİ GİBİ...

TUTUN, SEVGİLİM,
TUTUN GİTMEK İSTİYORSAN.
GERÇEKTEN HOŞ BİR YER OLDUĞUNU BİLİYORSUN,
AZICIK İSPANYOL ŞATO BÜYÜSÜ İŞTE.

Her şey zihninde.

(JIMI'NİN PLAK ŞİRKETİ WARNER BROS, PPX VE DAĞITIMCISI CAPITOL RECORDS İLE JIMI'NİN BİR SONRAKİ ALBÜMÜNÜN HAKLARINI KENDİLERİNE VEREN BİR SÖZLEŞME İMZALAR.)

CAPITOL RECORDS BİZİ YENİ BİR ALBÜM YAPMAYA ZORLUYORDU, bu yüzden davula Buddy Miles'ı, basa da Billy Cox'u aldım. Son bir haftayı günde on iki ile on sekiz saat arasında çalışarak geçirdik, aralıksız! İyi zaman geçiriyorduk, hepsi bu. Sırf resmiyet kazandırmak için yaptığımıza "prova" diyorduk. Sonra sınamak için küçük bir kulüpte çaldık. Adını Band of Gypsys koyduk, çünkü biz buyuz. Bütün müzisyenler böyledir. Dünyanın tamamı onların ön balkonudur.

Müzikal açıdan her şeyi bir arada tutmaya çalışırız. Grup elemanlarının sıklıkla değişmesinin nedeni bu – çünkü sürekli belli bir küçük şeyin arayışı içindedirler. Grubun adını Çingeneler olarak koymuş olmamız eleman sayısının artabileceği anlamına geliyor. Ben bile grupta sürekli bulunmayabilirim. Buddy bile her zaman olmayabilir. Fakat öz, o çocuk hep orada olacak.

Bugün ne görüyorsak onu ortaya koyacağız. Temamız bu. Kasvetli blues değil, günümüzün blues'u. *Earth Blues* adında bir parçamız var. Sağlam. Sırf ritim. Buddy bütün sesleri yeni bir enstrüman oluşturacak şekilde düzenliyor. *Them Changes* adında bir parçamız da var. Parçayı Buddy yazdı ve onun söylemesini istiyorum. *Message To Love* diye bir parça var. Herkes aşktan konuşup duruyor, biz de bu konuda iki laf edip nasıl bir şey çıkacak görelim dedik.

PEKÂLA DÜNYA,
YENİDEN DOĞMUŞ İNSANIN HIZIYLA
SEYAHAT EDİYORUZ DEDİM.
VERECEK ÇOK ŞEYİMİZ VAR,
GELSEN İYİ EDERSİN GELEBİLİRSEN.
SEVGİDEN SÖZ EDİYORUM,
KAÇMAYA ÇALIŞMA.
ÇIKIŞINI YAP BEBEĞİM,
SONRA BENİMLE GEL BUGÜN.

Müziğimizin arka planını spritüel blues oluşturuyor. Şimdi müziğimin ayakları tekrar yere bassın istiyorum. Blues'a dönmek istiyorum, çünkü ben buyum. Müziğin fazla mükemmelleşip tekniğe dönüşme tehlikesi baş gösterdiğinde insanlar her zaman temel içtenliğe dönerler. Popüler müziğimizin temelinde blues ve country tarzlarının bulunmasının nedeni bu.

Blues çalmak kolay, fakat hissetmek zordur. Notaların tekniğinden daha fazlasını bilmek gerekir. Sesleri ve notaların arasında neler olduğunu bilmek gerekir. Çoğu insan iyi bir blues müzisyeni olmak için acı çekmek gerektiğini sanır. Ben buna inanmıyorum. Belli notaları duymak beni gerçekten mutlu eder. Blues'un *sound*'unu seviyorum.

Eskiden, yanında blues yoksa eve götürmen için bir paket yapabiliriz, derdik.
Amerika'nın bir parçasıdır blues.
Blues asla ölmeyecek.

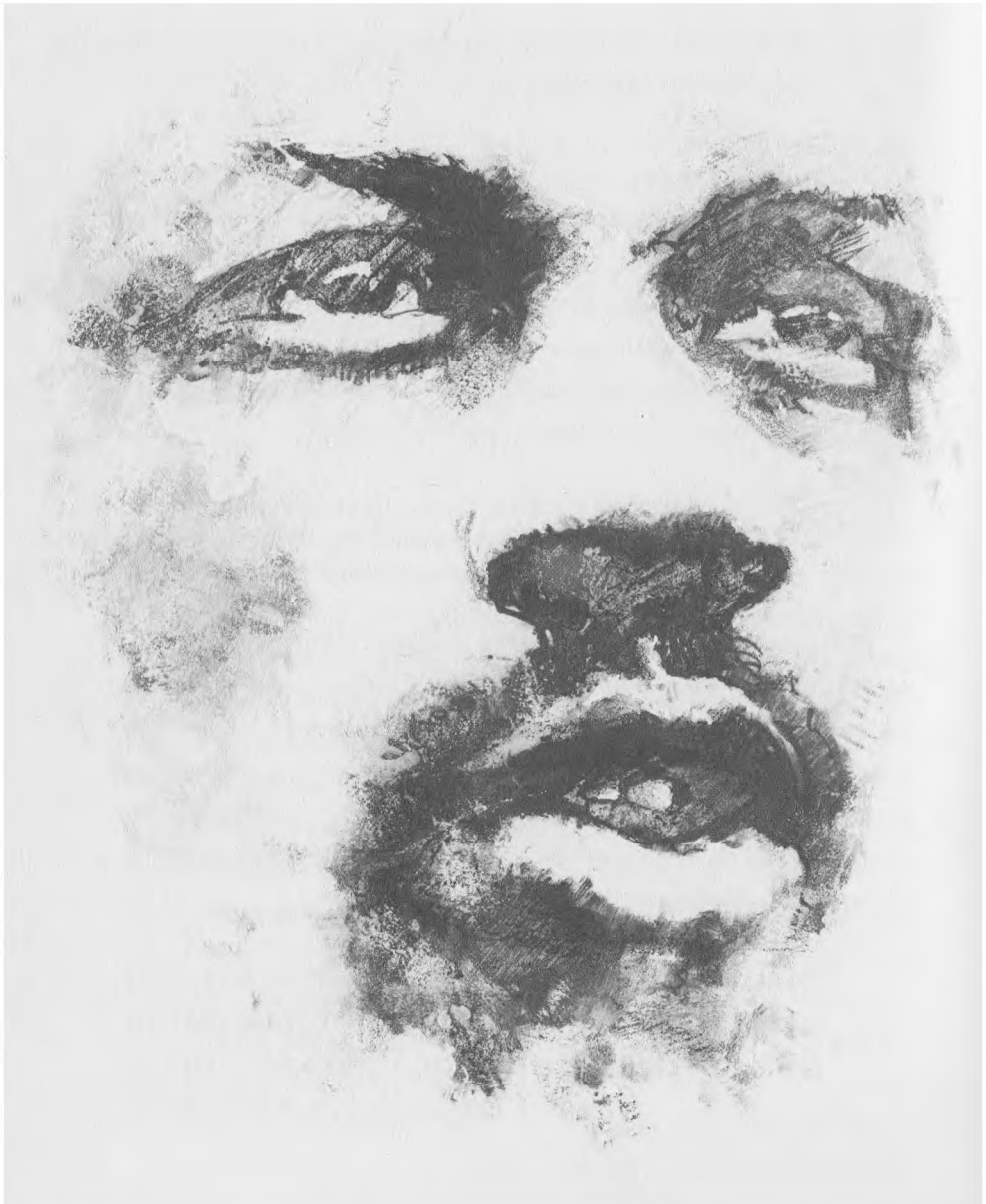
{PPX/Capitol sözleşmesinin gereğini yerine getirmek için Band Of Gypsys New York Fillmore East'te ilk albümünü kaydetti.}

Yılbaşı gecesi ve ertesi gün Fillmore East'te çaldık. İlk set hayli gergindi. Ürkütücüydü. Şarkıların çoğunu Buddy söyleyecek. Ben çalmayı yeğliyorum. İngiltere'de bana şarkı söylettiler, fakat Buddy'nin sesi müziğe uygun, bu yüzden bundan böyle şarkıları o söyleyecek. Ben bağırma ve çığlık atma işini daha fazla sürdüremezdim zaten. Müzik insanı zirveye çıkarabilir, biliyorum, fakat Bing Crosby kadar iyi değilim.

{28 Ocak 1970'de Band Of Gypsys son kez Vietnam Moratoryum Komitesi yararına Madison Square Garden'da sahne aldı. İkinci parçanın ortasında Jimi aniden sahneyi terk etti.}

Kafanın tam değiştiği yerdeydim. Bir değişimden geçiyordum işte, işin gerçeğini ben de bilmiyorum. Çok yorgundum. Bazen kafanda şuna ya da buna dair bir şeyler birikir ve o şeyler seni çok tuhaf bir zamanda çarpar. Beni de o barış konserinde çarptı. Hayatımda verdiğim en büyük savaşı veriyordum – içimde, anlıyor musun? Orası da bunu yapmak için doğru yer değildi, bu yüzden de maskeleri düşürmeye karar verdim.

Madison Square Garden'ın uzun bir peri masalının sonu olduğunu idrak ettim. Bundan daha iyi bir son olamazdı bence. Bir başlangıcın sonu gibi.

DOKUZUNCU BÖLÜM

(Şubat 1970–Eylül 1970)

EVRENE DOKUZ

9 TO THE UNIVERSE

ADIMI UNUT.
SADECE BİR TOKALAŞMA OLDUĞUNU HATIRLA.
ONUN YERİNE YORUMUMUN, MÜZİĞİMİN,
SESİMİN DALGALARINI SÜR,
İSTERSEN.

{TAMAMLANMAYAN MADISON SQUARE GARDEN KONSERİNDEN SONRA MIKE JEFFERY, BUDDY MILES'I KOVUP İLK EXPERIENCE GRUBUNU YENİDEN KURMAYA ÇALIŞTI. OYSA JIMI'NİN BAŞKA PLANLARI VARDI.}

Experience çıkmaza girdi. Üç yıl birlikte çaldık ve kendimizi tekrarlama aşamasına geldik. Mitch benimle çalacak. Şimdi her zamankinden daha iyi çalıyor. Noel kesinlikle olmayacak.

Experience'tan sonra, ortalıkta grup filan olmadığında bile basçıyı değiştirmeyi planlıyordum. Bunun Noel ile kişisel bir bağlantısı yok. Billy Cox'un daha sağlam bir tarzı var, yeni gruba daha uygun. Birinin diğerinden daha iyi olduğunu söylemiyorum, bugün daha sağlam bir tarzı olan bir basçıya ihtiyaç duyuyorum, hepsi bu. Yarın ne hissederim bilmiyorum.

{1970 NİSAN'INDA BASTA BILLY COX'UN, DAVULDA İSE BUDDY MILES'IN ÇALDIĞI *STEPPING STONE* SINGLE OLARAK PİYASAYA SÜRÜLDÜ. SINGLE LİSTELERE GİREMEDİ VE KISA BİR SÜRE SONRA PİYASADAN ÇEKİLDİ.}

Uzunca bir süredir fazla plak yapmadım. İnsanlar beni unutmadan bu çıksın istedim.

BEN BİR İNSANIM, OLMAYA ÇALIŞIYORUM EN AZINDAN,
FAKAT ÖTEKİ YARIMI ARIYORUM,
SONU OLMAYAN GERÇEK KADER ARAYIŞIM OLACAK
O GERÇEK SEVGİYİ ARIYORUM.

BUDALA OLMAMAYA ÇALIŞIYORUM,
TANRIM NASIL ÇABALIYORUM SAKİN KALMAK İÇİN, BEBEĞİM,
ÇOK ÇABALIYORUM DAĞITMAMAK İÇİN.

Parçanın ne kadar iyi olduğunu bilmiyorum. Anlayamıyorum artık. Buradaki kopyaların bazılarında bas yok. Bir yerlere gidip adamın tekine *remix* yapmasını söyledim, ama yapmadı. Tabii ki önemli. Bir *hit single* istiyorum. Dünyanın her yerinde insanların radyoda senin şarkılarını dinlemeleri güzel bir şey.

Geçen yıl bazı kayıtlar yaptım, fakat iki gün sonra kafayı yedim çünkü malzemenin çoğu Experience'ın dağılışıyla Band of Gypsys'in kuruluşu arasında geçen sürede kaydedilmişti. Başka bir çağa ait. Kendimle vakit kaybediyorum.

{NİSAN AYINDA FILLMORE EAST'TE KAYDEDİLEN *BAND OF GYPSYS* ALBÜMÜ DE YAYINLANDI. AMERİKAN LİSTELERİNDE 61 HAFTA KALDI VE 5 NUMARAYA KADAR YÜKSELDİ.}

Band of Gypsys'i çıkarmamızın tek nedeni Capitol'ın bir uzunçalar için bastırmasıydı ve o sıralar elimizde hazır bir şeyler yoktu. Bu yüzden konseri kaydettiler. Albüm beni pek tatmin etmedi. Bana kalsaydı asla piyasaya sürmezdim. Müzisyen açısından iyi bir kayıt değildi, üstelik birkaç parçada detoneydim. Yeterli teknik hazırlık yapılmadığı için biraz titrek çıktı. Hepimiz biraz asabiydik. Bazı güzel parçalar var albümde, bazı güzel fikirler var, ikinci yüzde özellikle.

{SÜRMEKTE OLAN MADDİ BASKILAR JIMI'Yİ YENİ ALBÜMÜ ÜZERİNDE ÇALIŞMAYA ARA VERİP BİR AMERİKA TURNESİNE DAHA ÇIKMAYI KABUL ETMEK ZORUNDA BIRAKIR.}

Turneye "Sevgi Çığlığı" adını verdim çünkü işin özü bu. İnsanların kurduğu en kötü cümlelerden biri, "Hiç kimse bir ada değildir," olsa gerek. Her insan bir adadır ve iletişim kurmanın tek yolu müzik sanki. Bir fetih, öyle değil mi?

Amerika'da insanlar müzik alanında bir lider arıyorlar. Bunu ancak bizim gibi birileri yapabilir. Gücümüzü hakikatten alacağız. Bütünüyle dürüst ve temiz olmak istiyoruz. Öldükten sonra saygı görmek istiyoruz. Adının tarihe yazılmasını kim istemez? Fakat bize ne olursa olsun duygu orada, önemli olan da bu. Yarın ölsem, duygu orada. Marka adlarını boş ver. Biz ortaya müzik koyuyoruz. İstenen bunu mümkün olduğunca güçlü yapmak, belli bir fiziksel değişimi gerçekleştirmek.

Bunu Beatles yapabilir. Onlar dünyayı değiştirebilirler. Deneyebilirler en azından. Beatles pozitif bir güç olabilir, insanları gerçekten bir araya getirebilir. Böyle bir güçleri var çünkü kitlelere çalıyorlar. Bu gücü kullanmaları gerekir. Konumları açısından biraz sıkıntı yaratabilir, fakat ben konumumu önemsemiyorum. Söylemek istediklerimi söyleyebildiğim için mutluyum. Gücümü kullanmaya çalışıyorum. Beverly Hills'de bir ev satın alıp emekli olabilirim, fakat iletişim kurmaya devam etmek istiyorum. Fikirlerimi başkalarına yaymak beni yeterince mutlu ediyor, bu yüzden yapmaya devam etmeliyim.

{"Sevgi Çığlığı" (Cry of Love) turnesi 25 Nisan'da Los Angeles Forum konseriyle başladı. Amerikalıların 1970 Dünya Günü'nü kutlamalarından üç gün sonra.}

"Dinleyin, hepimiz aynı pisliğin içindeyiz.
Hepimiz yaşıyor, büyümeye çalışıyoruz. Evden küçük adımlarla uzaklaşan çocuklardan farkımız yok. Kimilerinin büyük düşleri var, kimileri eski geleneksel entrikalar tarafından öldürülmekte. Bu yüzden mesajı almaya çalışın. Sıkıntıları zaten biliyoruz, gösterileri zaten biliyoruz! Şimdi birkaç çözüm sunmaya çalışacağız. Nasıl bir dünya istediğimizi görelim. Bu size ve bize bağlı, öyleyse duygularımızı birleştirelim.
Kalplerimizi birleştirelim."

Amerika'da daha çok ayaklanma yaşanacak. Başka yerlerde de ona bakarsan. Televizyonun karşısına çakıldığında hayata dair bir fantezi seyredersin. Fakat sorunlar oradadır hâlâ. Sokaklarda. Ben müziğimi bu insanları eyleme geçirip bir şeyleri değiştirmelerini sağlayacak bir araç olarak görüyorum. Bunu yapabileceğimizi biliyorum, asıl sorun bu değil. Bu yüzden bu kadar acı çekiyoruz.
Ayak uydurabilecek misin, asıl sorun bu.

* * * * * * *

BEN SIKINTININ NEREDE OLDUĞUNU BİLİYORUM. Çoğu tembellikten kaynaklanıyor. Birilerinin esrar tekkelerinde oturup çözüm üretmeden, "Evet, moruk, bu şahane, evet, direnelim, direnelim," demek yerine kıçlarının üstünden kalkıp kendilerini toparlamaları gerek. Ya da bir çözüm üretseler bile bazı fedakârlıklarda bulunmaları gerektiğini idrak etmeleri. Kedinin teki "güvence" adını verdiği ve aslında kölelikten başka bir şey olmayan işinden olabilir örneğin.

HER GÜN ÇOK ÇALIŞIRSIN, HER GECE EVE GELİP
KEDİYİ VE KÖPEĞİ BESLERSİN,
BİR SİGARA İÇERSİN VE HER ŞEY YOLUNDADIR –
FAKAT SONRA DUVARDA GÖLGELER GÖRÜRSÜN,
1000 HOLDEN ÇIĞLIK SESLERİ YÜKSELİR
VE BİLİRSİN,
HEMEN KÖŞEDEN GELDİĞİNİ.

YILLAR GEÇER, ŞİMDİ 82 YAŞINDASIN –
GEÇMİŞ HAYATINI GÖZDEN GEÇİRİRSİN
VE SENİ BİLE KAYGILANDIRIR
ŞÖYLE DERSİN KENDİNE –
HİÇBİR ŞEY YAPMADIM
VE ZAMAN MAKİNENİ ÇIKARIP
KÖŞEYİ HİÇ DÖNMEDİĞİN
ZAMANA GERİ DÖNERSİN.

Dikkatli olmalıyız. Güvence arayışı uyuşturucuların en büyüğüdür; günümüzün en kötü uyuşturucusu. O duygudan kurtulduğunda pek çok şey gerçekleşmeye başlar. Ben artık böyle yaşıyorum. Kesin bir planım yok. Geleceğin belirsizliğini seviyorum. Neler olacağını önceden bildiğinde hayatın bir anlamı kalmaz benim için. Yapmak istediğim belli şeyler var tabii ki, ve onları gerçekleştirmeye çalışırken kendimi mahvedeceğim muhtemelen.

BEYNİMDEKİ BİLİNÇ YAKIYOR BENİ BUGÜN
HANİ ŞU BENİ BELADAN ÇIKARAN ŞEY,
BAZEN ZAMANIN İÇİNE,
HER ŞEYİN UZAYININ DIŞINA.
BEDENİM BURADA SOLUK ALAMIYOR.
BEYNİM NE ARIYOR BURADA?
NEDEN RUHUM MERAKLI EGONUN
GÜVEN EYLEMİNE ÜSTÜN GELEMİYOR,
DÜŞÜNCE HIZIYLA GİDEREK,
BİLİNEN EN HIZLI VE UZUN MENZİLLİ ŞEYLE?

Bir şekilde ayaktaysan, yataktan kalkıp sokağa çıkabiliyorsan sorun yok. Bunun şerefine dans edebiliriz hatta.

İşin gerçeğini bilmek istersen, yapabileceğin en iyi şey müzik dinlemek. Dünyanın gidişatındaki büyük değişiklikler genellikle sanat ve müzik vasıtasıyla gerçekleşir. Dünyayı müzik değiştirecek. **Müzik yalan söylemez anlıyor musun?**

Yanlış yorumlanabileceğini kabul ederim, fakat yalan söylemez.

{4 Mayıs 1970'te Ohio Kent State Üniversitesi'nde düzenlenen Vietnam karşıtı gösteride Ulusal Muhafız Birliği tarafından dört öğrenci öldürüldü.}

"BU KONSERİ KENT STATE'TE SAVAŞAN BÜTÜN ASKERLERE İTHAF EDİYORUM – DÖRDÜNE BİRDEN! MADISON VE MILWAUKEE'DEKİ BÜTÜN ASKERLERE. AZ KALSIN UNUTUYORDUM, VİETNAM VE KAM-BOOOÇ-YAAAA! NE KADAR ÇOK SAVAŞ VAR DÜNYADA. BU NE BOKTAN BİR İŞ! YAŞLI İNSANLARIN ETTİĞİ BİR LAF YÜZÜNDEN YAKINDA BÜTÜN ÇOCUKLARI TEK TEK ÖLDÜRÜRLERSE ŞAŞMA!
HERKESE ÖZGÜRLÜK!"

Savaş tarihine geçmek isteyen pek çok insan var, adlarını para tarihine yazdırmak istiyorlar. Savaş sözde yetişkinler için çocuk oyunundan başka bir şey değil. Ülkeler benim gözümde farklı oyuncaklarla oynayan çocuklardan farksız, ve Amerika denen küçük çocukla kimse sokağa çıkamaz. Amerikan silahlarının kendine simge olarak Özgürlük Çanı'ndaki çatlağı seçmiş olması ne kötü. Meseleler başka türlü de halledilebilir, farklı biçimlerde yaşanabilir.

{Jimi 30 Mayıs'ta Berkeley Halkevi'nde çaldığında bölge savaş karşıtı gösteriler yüzünden sıkıyönetim altına alınmanın eşiğine gelmişti.}

"Bunu söylemekten nefret ediyorum, fakat yüzleşmek zorunda olduğumuz pek çok gerçek var. Çözüm üretmek zorundayız. Bu konseri Chicago'da hapiste olan bütün askerlere, New York'taki, Florida'daki ve buradaki, Berkeley'deki bütün askerlere ithaf ediyoruz – özellikle Berkeley'deki askerlere. Hangi askerlerden söz ettiğimi biliyorsunuz. Başka savaşlar veren fakat kendi içlerinde gerçeklerle yüzleşmeyen insanlara da ithaf ediyoruz. Amerikan Milli Marşı'nı çalacağız, her gün soluduğunuz havada bulunan biçimiyle. Hep birlikte bu pisliğin içindeyiz.

KENDİ milli marşımızı çalacağız."

Kampüsteki çocuklar anahtar deliğinden haykırıyorlar. Birey gibi davranmıyorlar. Amerikan gösterilerinde mazoşist gençler görürsün. Korunmasız bir biçimde polise kafa tutarlar. Dayak yer, yaralanırlar. Bazıları, "Yaşamak için bir nedenimiz yok zaten. Bizim ortamımız bu artık," der.

Bir genç oraya hiç korunmadan, kafasının yarılma riskini göze alarak gidiyorsa durum umutsuz demektir. Fakat sonra Japonya'ya bakıyorsun. Japonya'daki gençler kendilerine baret satın alıyorlar, küçük birlikler oluşturuyorlar. Kendilerini koruyorlar. Kalkanları var. Çelik takviye giyiyorlar. Bütün bunlar gerekli.

Amerikan gençlerinin baret giyip Roma kalkanları kullandıklarını görmek isterdim. Birlik halinde. Oraya gideceksen birlik olmak zorundasın. Bunu bir kitaba koyabilirsin çünkü Amerikalıların kafalarının yarıldığını görmekten usandım.

{1970 YILININ MAYIS, HAZİRAN VE TEMMUZ AYLARI BOYUNCA "SEVGİ ÇIĞLIĞI" TURNESİ AMERİKA'YI BOYDAN BOYA KAT EDİP OTUZDAN FAZLA KENTTE KONSER VERDİ.}

"Bu konseri Amerikan Firarileri Derneği'ne ithaf etmek istiyorum. Onlara destek olacak, Vietnam'daki bütün askerlerin eve dönmesini sağlayacak bir şarkı, Uluslararası Marş, çalacağız. Caddelerde o kocaman M-60'lar ve sırtlarında onca yükle yürüyeceklerine kente kocaman elektro gitarlarla girseler nasıl olur?
Evet, Vietnam'dan dönmenin zamanı!"

Amerika içimdeki asiyi kışkırtıyor, oysa öyle biri değilim. Amerika'yı hâlâ seviyorum tabii ki, özünde çok iyilik var. Fakat fazlasıyla kötülük de var. Ülkenin nasıl yönetildiğine bakınca kötülüğü görebiliyorsun.

Bir yandan insanlar birbirinin aynı düşünen pelikanlardan farksız. Ölü, yararsız şeylerin özlemi içindeler. Bir de Amerikan Devrimi var, inançlarını satmış insanlar için sahte sevgi. Doğal olarak, "Savaşma, seviş," diyorsun, fakat sonra gerçekliğe dönüyorsun. Ortalıkta senin edilgen ve zayıf olmanı isteyen kötü insanlar var, böylece sana kolaylıkla hükmedebilecekler. Pasif olmak iyi filan, fakat yeri geldiğinde güç de kullanabilmelisin. Ateşle savaşmanın yolu ateştir.

Toplu seks teranesini boş ver. Bilincin yükselmesini sağlamıyor. Bunu onların iskemlelerinde doğrulmasına neden olacak kadar sert söyleyebilmeyi isterdim, çünkü hakikat ve anlayış gelinceye kadar sevgiden söz bile edilemez. Dünyayı değiştirebilmek için önce kendi kafanı toparlaman gerek.

{1970 MAYIS'INDA, ELECTRIC LADY STÜDYOLARINI İNŞA ETMEK İÇİN BİR YIL MÜCADELE VERDİKTEN SONRA, JIMI SONUNDA STÜDYODA KAYIT YAPMAYA BAŞLAYABİLDİ.}

Burada muhteşem bir iş çıkardım. Dünyanın en iyi donanımına sahip stüdyosunu kurdum. 32 kanalda kayıt yapabiliyorsun, bu da sorunların çoğunu hallediyor. Stüdyoların nefret ettiğim bir yanı varsa o da kişisel olmamaları. Soğuk ve boş mekânlar, birkaç dakika içinde bütün isteğini ve esinini yitirirsin.

Electric Lady farklı. Muhteşem bir atmosfer yarattık, bir sürü minder ve yastık, kalın halılar, yumuşak ışıklar. İnsanlara evlerinde kayıt yaptıklarını hissettiren her tür konfora haiz bir yer. Işıkları istediğin gibi ayarlayabiliyorsun. Bu çok önemli bence. Burası New York'taki bütün rock and roll müzisyenleri için bir vaha olsun istiyorum. Chuck Berry ile Sly gelip bir şeyler kaydettiler. Yakında burada bir senfoni kaydı gerçekleşmesi için çalışıyorum.

KENDİ ALBÜMÜM ÜSTÜNDE DE ÇALIŞIYORUM, adı *First Ray Of The New Rising Sun (Yeni Doğan Güneşin İlk Işığı). First Ray Of The New Rising Sun* benim yeni hayatım. Gördüklerimize dair olacak ve gençlerle ebeveynlerin arasındaki mesafeyi daraltacak. Bazı parçalar fazla uzun olmaya başladı, ama bizim müziğimiz tek bir şey üstüne odaklanmaz. Sevgi vermek için sürekli sevgiye dair şarkı söylemek gerekmez.

Trashman adında bir parça yazdım, birazdan izah edeceğim. Yakında somut bir değişim gerçekleşecek ve dünya altüst olacak. Bu ne iyi ne de kötü – sadece gerçek. Çünkü insanlar gezgenin bir parçası olduklarını unutuyorlar. Şu anda kötü titreşimler yayıyorlar. Örneğin, bazen esrar içilen karanlık mekânlara gidersin ve kimsenin hiçbir şeye katkı yapmadığını görürsün. Kocaman bir olumsuzluktan başka bir şey değil.

İnsanların etrafındaki bütün kötü titreşimleri çekip alacak somut bir değişiklik gerçekleşecek. O enerjiyle aralıksız otuz saat falan konuşabileceksin, doğru ve gerçek şeylere dair. Bir tür temeli olan şeylere dair. Herkes kendi rolünü oynamalı. Herkes kendi senaryosunun aktörü olmalı. Bütün senaryolar Tanrı'dan geliyor zaten. Rolleri oynayıp oynamamak onlara kalmış.

Sonra *Valleys Of Neptune Arising* adında bir parça var, bir de *Astro Man* diye bir parça. İç huzurdan söz etmişken, *Astro Man* seni darmadağın edecek! *The New Rising Sun*'ın teması hazır, küçük bolero tarzında bir şey. Oldukça hoş aslında, fakat çok bazik bir motife çözülüp, *"Nereden geliyorsun ve nereye gidiyorsun?"* sorusunu soruyor.

Sanıyorum *Horizon* ya da *Between Here And Horizon* adında bir parça yapacağız, bu da *A Letter To The Room Full Of Mirrors* gibi şeylerin alanına giriyor. Zihinsel bir karışıklık daha çok. Kafanın çok iyi olduğu ve her yerde kendi yansımalarını gördüğün duruma dair. Bir şekilde herkes hayatının bir döneminde bunu yaşamıştır. Adam sen de! Ben bu saplantıdan kurtulsam iyi olacak. Dedikleri gibi, berrak bir günde sonsuza dek görebilirsin.

TEMEL OLARAK İKİ TÜR MÜZİK VAR. Blues hayatın bir yansıması; bir de günışığı müziği var, gerçi söz açısından biraz fakir ama müzikal olarak daha anlamlı. Daha az kaygı, daha çok anlam içeriyor. Fazla derine inmek istemiyorum. Günışığı müziği yapmak istiyorum şimdi. Durumlar fazla derinleştiğinde şöyle bir deyimim var: "Bana helyum deyin, insanoğlunun bildiği en hafif gaz!"

Fakat müzik sürekli olarak halkın tavrı doğrultusunda değişiyor. Ortam gürültülü ve saldırgansa bu müziğe yansıyor. Hava huzurlu ve ahenkli olduğunda müzik de öyle olacak. Nasıl olacağı halka bağlı yani.

MÜZİK MEVCUT ORTAMIN KURALLARINA TABİDİR.
PASİF BİR BİÇİMDE DİNLE GİTARIM ULURKEN
VE ÖĞÜTÜRKEN VE ÇÖZÜLÜRKEN VE AĞIRLARKEN
ADININ TELAFUZU ÜZERİNE.

Daha senfonik şeylere doğru kaymak istiyorum, gençler eski müzik geleneklerine ve klasiklere daha çok ilgi duyacak. Yaptığımız müziğe bunu katmak istiyorum. Fakat bunu kendi tarzımda yapmalıyım, çünkü kendi yargıma her zaman saygı duymak isterim.

Sahneye arkamda doksan kişilik bir orkestrayla çıkıp iki buçuk saat klasik müzik çalmayı planlamıyorum. Bu iki türü rock ya da klasik diyemeyeceğin bir biçimde kullanmayı düşünüyorum, tamamen farklı bir tarz olacak. Bütün diğer adımlar gibi, geçmişle geleceğin karışımı. Nihayet yaptığımda bütün dünyanın haberi olacak.

İNSANIN İÇİNDEN GÜNŞIŞIĞI GİBİ SÜZÜLÜP ŞİFA VERECEK kadar mükemmel bir müzik yapmak inanılmaz olurdu. Bu müzik ve renk karışımıyla ilgileniyorum. Fazladan bir farkındalık alanı.

İnanılmaz planlarım var, fakat gitarist olmak da bir zamanlar inanılmaz bir şeydi benim için. Tek başıma çalıp söylemeye daha erken başlamadığıma hayıflanıyorum. Çok tembel oluşuma da. Eskiden binlerce şarkı yazardım, artık pek fırsat bulamıyorum.

{Jimi 30 Temmuz 1970'de Hawaii adalarından Maui'de düzenlenen "Rainbow Bridge Vibratory Color/Sound Experiment" etkinliğinde çaldı.}

Hawaii'de harikulade bir şeye tanık oldum, bir mucize. Ayın etrafında pek çok halka oluşmuştu ve halkaların hepsi kadın yüzüydü. Keşki birilerine bunu anlatabilsem...

BİR ERKEK OLARAK BEBEK ÇOCUK,
SÜREKLİ DEĞİŞEN KIYIDA DURAN,
CANLI BİR KUM TANESİ,
GÜNEŞİ SELAMLAYAN ...

ÇİNGENE KADIN TARAFINDAN KALDIRILMIŞ,
SAÇLARI YALAZLI GECE KUZGUNLAR
BİLE UYURKEN... GÖKKUŞAĞI KUMAŞ...
TEF EŞLİK EDİYOR ŞARKISINA
LÜTUFLARDAN BİR SEÇME,
VE TANRISINA AŞK.

ASLINDA BAŞIMI KALDIRIP BAKTIM ONA
SAĞIMDA ... ORTAYA ÇIKMIŞ,
VE BEBEK ÇOCUK O ZAMAN
SOLUNA BAKTI GÖRMEK İÇİN,
VE 11 YA DA 12 KADIN, ERKEK
VE KÜÇÜK ÇOCUK YAKLAŞTI,
EFENDİLERİNİN ARZULADIĞI GİBİ,
VAFTİZ OLMAYI BEKLEYEREK
SALLANAN BEYAZ CÜPPELER KUŞANMIŞ.

BU İKİ DÜNYA TAM ÖNÜMDE
KESİŞTİLER, DAHA SONRA ...
BEBEK ÇOCUK OKYANUSTAN
GÖNLÜNCE BİR YUDUM İÇTİ,
ATIĞINI TÜKÜRDÜ VE YÜRÜDÜ
YENİ GÜNÜN ÜSTÜNE.

Her gün mucizelere tanık oluyorum artık. Eskiden belki haftada bir kez falan farkında olurdum, fakat bazıları o kadar etkili ki hiç kimseye sözünü etmedim, yoksa şimdiye kadar çoktan aklı hastanesine kapatılırdım. Yakında hepsini içimden salacağım, fakat başkaları da görünceye kadar bu konuda hiçbir şey söylemeyeceğim. Evrensel bir düşünce; siyah-beyaz bir şey değil, ya da yeşil-sarı...

İnsanlar beynin bütün gücünü keşfetmeye korkuyorlar. İnsanlar şu anda beyinlerinin o kadar küçük bir parçasını kullanıyorlar ki, oysa kavrama yeteneğimiz çok büyük. Bir zamanlar insan üçüncü gözüyle bütün dünyayı görebilirdi. Bu her zaman vardı. O eski yetenekleri tekrar canlandırabilsek.

Şimdi olgunlaşma dönemini yaşıyoruz, zaman alacak. Spiritüalizm ve kafamızdaki şeyler hep vardı. Her gün biraz daha iyiye gidiyor. Ben sürekli hayal görüyorum ve bundan büyük bir şey çıkacağını biliyorum. Beni yönetenden geliyor. Dünyaya gelmemin asıl nedeni.

{JIMI AĞUSTOS BOYUNCA ELECTRIC LADY STÜDYOLARINDA KAYIT YAPMAYA DEVAM ETTİ. STÜDYONUN RESMİ AÇILIŞI 26 AĞUSTOS'TA YAPILDI.}

New York beni öldürüyor şu anda. Kesinlikle klostrofobik! Her şey o kadar hızlı hareket ediyor ki evden çıkarken paten giymekte yarar var. Bir gün sokakta bir asker gördüm ve, "Hey, nasılsın?" diye sordum. Bana öylece baktı ve, "Hey, moruk, sen gerçek misin?" dedi. O kadar nefret doluydu ki kendini dünyaya kapatmıştı.

RUHUNDAKİ KÖTÜLÜKTEN VE NEFRETTEN bütünüyle arınmak için tekrar tekrar yaşamak gerektiğine inanıyorum. Beden, ruha kıyasla, okyanusta bir balıktan farksız. Fakat kendilerine zihinlerini ve ruhlarını geliştirme olanağı tanımayan bazı inatçı insanlar var hâlâ. Duruma uyanıncaya kadar bu insanlara sabır göstermek gerekir. Yeterli sevgi ve inançla kendilerini tekrar bulacaklardır.

İyi ya da kötü insan diye bir şey yok; herkes kayıp aslında. İş gelip buraya dayanıyor. Ortalıkta bir sürü kayıp insan ve onlara uykularından uyanmalarına yardım etsin diye seçilmiş birkaç kişi var. Bazı kurbanlar verilecek. Tekrar ışığa kavuşabilmek için önce yerin dibine inmek gerek. Ölmek ve yeniden dirilmek. Ölümün cehenneminden geçtikten sonra ulus çapında bir yeniden doğuş için gerçeklerle yüzleşmek gerekecek.

Bütün geçmiş daha yüksek bir düşünce biçimine doğru ilerliyor. Bir gün elmas ve zümrütten yapılma evler olacak. Mermiler masal olacak. Kötüden bütünüyle berrak ve saf bir şeye doğru bir uyanış yaşanacak.

TROMPET VE KEMAN SESLERİ DUYUYORUM UZAKTAN
ADLARIMIZI SESLENİYORLAR GALİBA.
BELKİ ŞİMDİ ONLARI DUYAMIYORSUN,
FAKAT DUYACAKSIN
ELİMİ TUT YETER.

Başarımı Tanrı'ya bağlıyorum. Her şey Tanrı'dan gelir. Tanrı'nın bir elçisiyim aslında. Adımın tek amacı dikkat dağıtmak. Bugün yaşama fikri bile büyülü. Müziğin her şeyin salt olumlu olduğu büyülü bir ortama dönüşmesi için çalışıyorum. Her hangi bir şeye dair kuşkularından ve olumsuzluktan ne kadar kurtulursan her şey o kadar berraklaşır ve derinleşir, etrafındakileri daha derinden etkilersin. Bulaşıcıdır. Bach ve bütün o diğer kediler, onlar işin içine daldılar ve analarından emdikleri süt burunlarından geldi.

Derine indikçe daha çok fedakârlık yapman gerekir. Kendi kişiliğimden sıyrılmak anlamına gelir, çünkü tek kişiliğim bu değil. Aslında aktörüm ben. Hollywood'daki kedilerle aramdaki tek fark kendi senaryolarımı yazmam. Birilerinin çocukluğuna dönüp neler hissettiğini düşünmesi gerekiyor, annelerinin ve babalarının parmak izleri onlara geçmeden ya da okul ve ilerlemeyle kirlenmeden önce...

{30 Ağustos 1970'te Jimi Isle of Wight festivalinde çalmak üzere bir buçuk yıllık bir aradan sonra ilk kez İngiltere'ye gitti.}

Dönmek güzel. Uzun süredir bu ülkeden ve Avrupa'dan uzak kaldım. Fakat grup Amerika'da o kadar çok turneye çıktı ki gelmem olanaksızdı. Çok istiyorduk, inan bana! İngiltere'de çalmak istediğimizi söylediğimizde iş adamları bize, "Şu anda İngiltere'de hiçsiniz, ayrıca Boston'da konser vermeniz gerekiyor," diyorlardı.

New York'ta çok GERİLDİK, sıkıntılı kent New York. Ben de Ayı Yogi gibi yaptım, kış uykusuna yattım. Konserlerde çalıp sessiz kalmaya çalıştım bir süre. Bazı değişimlerden geçiyordum. Bu da insanların çenesini yoracak bir şey daha herhalde.

Amerika'da ortalıktan kaybolma numarasını gerçekleştirirken İngiltere'de işimin tamamen bittiği duygusunu taşıyordum. Beni artık istemiyorlar diye düşünüyordum, çünkü İngilizlerin çok sıkı grupları var. Belki, "Bir zamanlar Hendrix'imiz vardı, evet, çok iyiydi," diyorlardır. İlgi görmeyi beklemiyordum açıkçası.

Isle of Wight festivali beni o kadar geriyor ki bu halime inanmakta güçlük çekiyorum. Böyle beklemekten gerçekten nefret ediyorum. Yanıma bir uyku tulumu alıp kalabalığın arasına karışsam çok daha iyi olur diye düşünüyorum, ama malum sorunlar var. Böyle şeyler yaptığımda insanlar gelip, "Bak, işte o," ve "Hadi, hadi," falan deyip beni kışkırtıyorlar.

Biraz kaygılıyım çünkü sesim hafif puslu. Dün gece o kadar yüksek çaldık ki bağırmaktan sesim biraz kısıldı. Konser öncesinde gerilirim biraz. Düşüncelerimle baş başa kalmak isterim. Kendimi gösteriye hazırlamam gerekir. Pat diye çıkıp çalamam.

Turne menajerim soyunma odama kimseyi almamaya çalışır, biri gelirse de kendimi sakin bir köşe bulmaya bakarım. Şu anda biraz gerginim anlayacağın, fakat her şey yolunda gidecek, çünkü birazdan çıkıp çalacağız. Mitch davul çalacak, Billy bas çalacak ve ben GİTAR çalacağım! **Oraya çıkıp bağırmaktansa.**

Genellikle büyük bir boşluk çalarız, bir ses duvarı yani, bir duygu duvarı. İletmeye çalıştığımız bu, anlıyor musun? İki gündür uyumuyoruz. Yorgunum ve fazla zamanım yok.

Isle of Wight yeni grubumu oluşturmadan önceki son ya da sondan bir önceki konser olabilir. Çocuklar gerçekten severlerse biraz daha sürdürebilirim, ancak yararlı olduğumu hissetmem gerek. İnsanın hayatta bir gayesi olmalı. Ama ben konuşmak için değil çalmak için buradayım. Onlara neyin ne olduğunu yeniden göstermek için.

Mutluyum. İyi olacak.

"Evet! Geldiğiniz için teşekkür ederim.
Hepiniz harikuladesiniz, müthişsiniz.
Beklediğiniz için de teşekkür ederim. Uzun süre oldu, değil mi?
Evet, birileri ön sıradaki insanların oturmasını istiyor.
Tepelerdendir muhtemelen.
O tepelerden uçamayacağınızı unutmayın.

Bunu unutmayın."

Isle of Wight Festivali büyük festivallerin sonuncusu mu sence?

Festivalleri neden bitirmeye çalıştıklarını anlamıyorum. Isle of Wight müthişti. Festival için harikulade bir yer çünkü oraya sadece İngiltere'den değil bütün kıtadan gençler geliyor.

Seyircilerin bazılarıyla sorunlar yaşandı.

Beş yüz bin kişinin katıldığı bir festivalde bazı sorunlar yaşanması doğal. Bu ortalama bir kent nüfusundan fazla ve dünyanın bütün kentlerinde gangsterler, kanunsuzlar vardır. Bedava girmek için kapılara dayananlar hep olacaktır.

İnsanlar müziğin bedava olmasını talep ediyorlardı.

Bunu gazetelerden öğrendiler. Monterey'de böyle bir talep olmadı. Yine de bazen bedava bir konser vermemiz gerekir diye düşünüyorum. Çocukların bizi dinlemek için ödedikleri parayı düşününce, düpedüz saçmalık.

Bu yeni, dingin Jimi Hendrix'i neye borçluyuz?

İnsanların beni dinlemekten çok görmeye geldiklerini hissettim. Yapım da değişti. Bir süre gizlendim, şimdi de ben olarak ortaya çıkıyorum. Olgunlaşıyorum galiba. Arada sırada olgunluk kıvılcımları hissediyorum.

Bir yere yerleşmeyi düşünüyor musun?

Hayatımın sonuna kadar yaşamak isteyeceğim bir yer düşünemiyorum, fakat günün birinde bir yere yerleşmek isterim. Bazen yalnızken kendime, "Ne işin var burada saten pantolon ve gömlekle?" diye soruyorum. Düzgün bir evim olsun istiyorum aslında. Sevebileceğim biriyle evlenme fikri bana cazip geliyor, gerçi insan doğru zaman olup olmadığından asla emin olamaz. Müzik başka bir şeye zaman bırakmıyor. Ben müziğimle evliyim zaten.

Evlilik bir seçenek değil öyleyse?

Evlilik biraz tehlikeli şimdi. Hayal kırıklığı yaşamak istemiyorum. Beni perişan edebilir. Fakat bu aralar kendime sessiz bir kız bulmak istediğimi itiraf etmeliyim; muhtemelen taşralı, adımı hiç duymamış bir kız. Bir gün baba olmak istiyorum. Hayatın anlamı bu aslında. Çocuk yapmak. Çiçek ekmek gibi.

Gevşemek için ne yaparsın?

Hayal kurarım, manzara resmi yaparım, biraz okurum. Resim yapmayı hep sevdim. Çocukken yapmaktan en çok zevk aldığım şeydi. Güzel bir dağ resmi falan yaptıktan sonra resme dair bir dörtlük yazardım. Resim yapmaya zaman bulamıyorum artık.

Planların neler?

Mümkün olduğunca çok yer görmek ve mümkün olduğunca farklı ortamlarda çalmak. Benim yurdum

Amerika değil, Dünya. Büyük bir dünya turnesi planlıyorum, Noel'den önce ya da hemen sonra. Japonya ve Avustralya'ya gitmek istiyorum. İngiltere'ye de tekrar gelip bütün büyük kentlerde çalmak istiyoruz. Jimi Hendrix Oval Stadında! Stonehenge'de çalmak isterim, titreşimlerden ötürü. Hatta grup her yerde çalsın istiyorum. Bütün dünyayı uyandırmak istiyorum. Müzik ve ses dalgaları bir yandan ötekine uçarken evrenseldir.

Çok istediğin bir şey var mı?

Kendi ülkem olsun isterdim, Çingene ruhlu insanların yaşayacağı bir vaha. Benim bütün gayem dünyadaki bütün sınırları kaldırmak. Dünyanın değişiminde benim de payım olsun isterim. Devam edebilmek için kendine bazı büyük hedefler koymalısın. Bazı şeylerin hâlâ farkında olmayan insanlar olduğunu bildiğim sürece daha küçük hedeflere razı olamam.

Rahat bir yaşam sürdürecek kadar paran var mı?

Ah, sanmıyorum. Çünkü sabah kalktığımda kapalı yüzme havuzuma girip kahvaltı masama yüzmek, sonra soluklanmak için çıkıp bir bardak portakal suyu içmek, oradan da banyoya yüzmek istiyorum... tıraş olmak için.

Lüks içinde mi yaşamak istiyorsun?

Bu lüks mü sence? Hayır! Ben daha çok bir dağ pınarının kenarına kurulmuş bir çadır hayali kuruyorum.

{Cry of Love turnesinin Avrupa'da alti konseri daha oldu ve içkisine LSD katilan Billy Cox ciddi bir biçimde hastalandi. Son konser 6 Eylül 1970'de Almanya'da şiddetin damgasini vurduğu Fehmarn Barış ve Sevgi Festivali'nde verildi.}

Billy Cox ayrıldı, bu yüzden şimdi ne yapacağımı bilmiyorum. Nasıl bir müzik yapacağımı bilmiyorum. Burada insanların ne istediklerini kestirmek gerçekten güç. Ben devam edip içimden geleni yapacağım, fakat şu anda hiçbir şey hissetmiyorum çünkü bazı şeyler oldu. Bir süre ağırdan alıp düşünmem gerekiyor. Sessizliğe ihtiyacım var.

Her şeyden o kadar usandım ki. Kendimi kaybediyorum, çalamıyorum artık. Üç yıldır çok fazla çalıştım. Her çaldığımda ruhumun bir parçasını feda ediyorum. Bazı şeyler beni aniden diriltir. Bir anda da çökebilirim. Duruma bağlı.

Çok önce değildi,
fakat yıllar oldu sanki
Güneşin sıcak selamini hissetmeyeli.
Son zamanlarda her şey daha soğuk gibi,
Rüzgar, giderek cesurlaşiyor sanki,
Uçan kartal,
Kaçiyor şimdi – fakat bir kez daha
HER ŞEY ZİHNİMDE.

Şu anda benim için bulunması en zor şey yön. Bu hayatın beni nasıl etkilediğini düşünmeye bile çalışamıyorum. Bir şekilde değişmiş olmalıyım, ama nasıl değiştiğimi bilmem mümkün değil. Sorun burada. Bir daire çizip aynı noktaya geldim. Başladığım yerdeydim. Bu müzik çağına her şeyi verdim, fakat hâlâ eskisi gibi çalıyorum ve şu anda ekleyecek yeni bir şey düşünemiyorum. Bazen kendimi dinlemeye katlanamıyorum çünkü başkalarından farkım yok gibi geliyor ve ben bu hengamenin içinde olmak istemiyorum.

Sorun insanların değişmeme izin vermemesinde. Birkaç yıl önce denedim, fakat o zaman da olmadı. Her şeye rağmen eğlendirmek zorundasın, müzisyen olarak yaşadıklarının hiçbir önemi yok. *Foxy Lady*'yi yazalı o kadar uzun zaman oldu ki şimdi kadının üç çocuğu falan vardır. Parçayı çocuklarına ithaf edeceğiz, çünkü kadın da parçayla birlikte yaşlandı.

MOR PUS – DELİLİĞİN ÖTESİNDE.
HAZ MI YOKSA ACI MI?
AŞAĞIDA TAVANDA
YUKARIDAKİ YATAĞA BAKARKEN,
BEDENİMİN MAVİYE VE KIRMIZIYA
BOYANDIĞINI GÖRÜYORUM.

Şarkı yazarlığımın şu anda hangi yöne doğru gittiğini kestiremiyorum, fakat kendine bir yol bulacaktır. Ben duygularımı yazıyorum, hepsi bu. Fazla törpülediğimi de söyleyemem. Sözler o kadar yavan ki kimse içine giremiyor. Çalarken insanlar sadece gözler ne görürse onu görüyorlar, kulaklarını unutuyorlar.

Aynı anda pek çok şey yapmaya çalışıyorum, çünkü yapım böyle. Tek bir köşede durmaktan nefret ederim. Sadece bir gitarist ya da besteci ya da dansçı olarak görülmekten nefret ederim! Hareket etmeyi severim. Başka bir şey denemem gerek. Bir şeyleri harmanlamak istiyorum; örneğin Handel, Bach, Muddy Waters ve Flamenko – o tarz bir şey. O sesi yakalayabilirsem mutlu olacağım.

Eskisinden daha iyi bir gitarist olduğumu düşünüyorum, fakat hiçbir zaman çok iyi olmadım. Her yıl, şarkı yazarlığım gibi, giderek benden uzaklaşıyor. Duyduğum müziği gitara yansıtamıyorum. Öylece yatıp düş kurmakla filan ilgili. Bütün bu müzikleri duyuyorsun fakat gitara yansıtamıyorsun.

Hatta gitarı alıp çalmaya çalışmak her şeyi mahvediyor. Melodiler düşünüyorum, müzikal cümleler düşünüyorum. Onları mırıldanabiliyorum. Sonra başka bir melodi geliyor, sonra bir bas melodi, sonra bir tane daha. Bunları gitarda çıkarmam mümkün değil. Gitarı bunu yapabilecek kadar iyi çalamıyorum.

İyi bir şarkı yazarı olmak istiyorum, iyi bir gitarist olmak istiyorum. Çok şey öğrendim, fakat müziğe dair daha çok şey öğrenmem gerek çünkü benim bu saçımda dışarı çıkmak isteyen çok şey var. Yazdığım ve henüz yapmadığımız o kadar çok şarkı var ki, hiçbir zaman da yapmayacağız muhtemelen.

BUNDAN SONRA FAZLA KONSER VERMEYECEĞİM çünkü *sound*'umu geliştirip bir de film eklemek istiyorum. Beş yıl zarfında birkaç oyun ve kitap yazmak istiyorum. Gezegenlere ve hayal gücüme dayanan mitolojik öyküler yazıp onlara müzik bestelemek istiyorum. Klasik müzik gibi olmayacak, fakat yaylı çalgılar ve arp kullanacağım, aşırı uçta müzikal dokular da olacak, Holst'un *Planets*'ından bile daha çok karşıtlık barındıracak.

Sonra bir piyes yazıp ona müzik bestelemek istiyorum. Yunan mitolojisi ya da Vikingler ve Asgard'a dair eski hikâyeler tarzında. Sahnede ışıklar ve bol miktarda sesle sunmak isterdim. Neptün ile Uranüs arasında bir uzay savaşı da olabilir.

BAŞTAKİ BAŞARIM doğru yolda atılmış bir adımdı, fakat bir adımdı sadece. Şimdi başka şeylere girmek istiyorum. Altı ay ara verip bir müzik okuluna gitmek istiyorum. Nota okumayı öğrenmek istiyorum, örnek bir öğrenci olup derslerimi çalışmak ve düşünmek. Aklıma gelenleri yazmaya çalışıp yazamadığımı keşfetmekten yoruldum. Büyük bir orkestra istiyorum. Üç arp ve dört kemanı kastetmiyorum, benim yönetip müzik yazabileceğim yetkin müzisyenlerden oluşmuş bir orkestradan söz ediyorum.

Büyük yeni bir müziksel gelişmenin parçası olmak istiyorum. Bu yüzden müziğim için yeni bir çıkış bulmak zorundayım. Bir süre hiçbir şey yapmayacağız ve son otuz yılda müziksel olarak öğrendiğimiz her şeyi toplayıp bütün fikirleri harmanlayarak yeni bir klasik müzik formu oluşturacağız.

Strauss'u ve Wagner'i seviyorum, onlar iyi kediler ve sanıyorum müziğimin arka planını onlar oluşturacak. Onun üstünde gökyüzünde blues süzülecek –içimde bol miktarda blues var hâlâ– sonra *batı göğünün müziği* ve *tatlı afyon müziği olacak* (kendi afyonunu getirmen gerek!) ve bütün bunlar harmanlanıp bir bütün oluşturacak. Bu müzikle dünyaya ve uzaya dair resimler çizeceğiz, böylece dinleyici bir yerlere götürülmüş olacak. İnsanlara düş kurabilecekleri bir şeyler vermek zorundasın.

NEREDEN GELİYOR?
MİLYONLARIN TEK OLDUĞU CENNETTEN
NEREYE GİDİYOR? DİRİLER VE ÖLÜLERLE
TEMAS KURACAK.

MÜZİK BÜYÜK BİR DAİRE ÇİZİYOR GİBİ GELİYOR BANA. Ben daireyi tamamladım, şimdi yeniden başlıyorum. Amacım müzikle bütünleşmek. Bütün hayatımı bu sanata adıyorum. Başkalarının dediklerini unutmak zorundasın, ne zaman ölmek gerektiğine ya da ne zaman yaşaman gerektiğine dair.

Delilik cennet gibidir. O noktaya vardığın zaman kimin ne dediğini umursamazsın, cennete doğru gidersin. Sen derine indikçe onlar, "Kahretsin, bu kedi gerçekten kafayı yedi. Geçmiş olsun," diyeceklerdir. Onlara göre bu delilik. Fakat üretiyor ve yaratıyorsan kendi cennetine yaklaşıyorsun demektir.

Son Amerika turnesi bittiğinde sadece uzaklaşmak ve her şeyi unutmak istedim. Kayıt yapmak, belki bir şeyler yazmak. Sonra düşünmeye başladım. Geleceğe dair. Beatles'ı doğuran bu müzik çağının sonra erdiğini düşündüm. Yeni bir şeylerin gelmesi gerekiyor ve Jimi Hendrix de orada olacak.

Müziksel olarak verebileceğim başka bir şey olmadığını hissettiğim anda ben bu gezegende bulunmaz olacağım, bir karım ve çocuklarım yoksa şayet, çünkü müziğimle iletmek istediğim bir şey yoksa yaşamaya devam etmek için bir nedenim kalmamış demektir. Yirmi sekiz yaşımı görebileceğimden emin değilim, fakat bir yandan da son üç yılda o kadar çok güzellik yaşadım ki. Dünya bana hiçbir şey borçlu değil.

İnsanların ölümden korkmaları güven duygularının tamamen sarsılmış olduğuna işaret ediyor. Beden seni bir yerden ötekine fazla sıkıntıya sokmadan taşıyan bir araç alt tarafı. Taşımak, değerini bilmek ve korumak zorunda olduğumuz bir bedenimiz var,

fakat o bile kendini tüketir. Önemli olan kendini toparlayıp öteki dünyaya hazırlamak, çünkü var bir öteki dünya. Anlıyorsun umarım.

Biri öldüğünde insanlar hâlâ yas tutuyor. Bu kendine acıma duygusundan kaynaklanıyor. Bütün insanlar bir ölçüde bencildir, biri öldüğünde bu yüzden üzülürler. Çünkü onları kullanmayı henüz bitirmemişlerdir. Ölen insan ağlamaz. Üzüntü bu zalim dünyaya bir bebek doğduğunda hissedilmesi gereken bir duygu, oysa biri öldüğünde sevinmek gerek çünkü daha kalıcı ve bin kez daha iyi bir yere gitmişlerdir.

Ben öldüğümde bir *jam session* istiyorum. İnsanlar sapıtsınlar istiyorum. Ben bu bahtla muhtemelen kendi cenazemde tutuklanırım. Müzik çok yüksek volümde çalınacak ve bizim müziğimiz olacak. Beatles şarkısı falan istemiyorum, fakat birkaç Eddie Cochran parçası ve bol blues olacak. Roland Kirk orada olacak. Gelmeyi kabul ederse Miles Davis'i de çağıracağım. Sırf bunun için ölmeye değer. Cenaze töreni için.

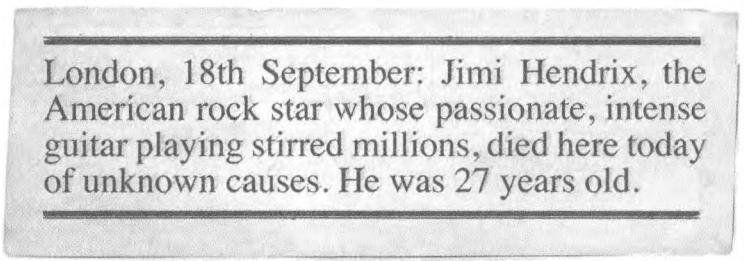
İnsanların ölüleri seviş biçimleri tuhaf. Sana biraz değer vermeleri için önce ölmen gerekiyor. Bir kez öldün mü sonsuza dek yerin sağlam.

Ben öldüğümde
plakları çalmaya devam edin.

HAYATIN ÖYKÜSÜ
BİR GÖZ KIRPIŞTAN
DAHA HIZLIDIR

HAYATIN ÖYKÜSÜ
MERHABA VE
ALLAHAISMARLADIKTIR

TEKRAR BULUŞUNCAYA DEK

London, 18th September: Jimi Hendrix, the American rock star whose passionate, intense guitar playing stirred millions, died here today of unknown causes. He was 27 years old.

Londra, 18 Eylül: Gitarındaki tutku ve yoğunluk ile milyonları etkileyen Amerikalı rock yıldızı Jimi Hendrix bugün bilinmeyen nedenlerden ötürü hayatını kaybetti. Hendrix 27 yaşındaydı.

JIMI HENDRIX (1942-1970) 20. yüzyılın en önemli müzisyenlerindendir. 2011 yılında Rolling Stone dergisi onu tüm zamanların en iyi gitaristi seçti.

ALAN DOUGLAS müzik ve film yapımcısıdır. Sağlığında Hendrix ile dost olan Douglas'ın, ölümünden sonra yayımlanmış pek çok Jimi Hendrix albümünde imzası vardır.

PETER NEAL önemli bir belgesel film yapımcısıdır. Jimi Hendrix hakkında yapılmış ilk -Hendrix'in katılımıyla gerçekleşmiş tek- belgesel olan *Experience*'ın yapım ekibindeydi. Alan Douglas ile birlikte yıllarını Jimi Hendrix'in cümlelerini bir araya toplamaya, onları kibar dokunuşlarla akıcı bir bütün haline getirmeye adadı. Sonuç *Sıfırdan Başlamak* oldu.

www.starting-at-zero.com

Kapak Tasarım: Greg Heinimann

domingo

www.domingo.com.tr

facebook.com/domingo.yayinevi

Jimi ilk kez kendi cümleleriyle; sansürsüz ve saf. Okurken kafamın içinde sesini duyabiliyorum.
Leon Hendrix, kardeşi

İçten ve büyüleyici.
Observer

"Yirmi sekiz yaşımı görebileceğimden emin değilim,
fakat bir yandan da son üç yılda o kadar çok güzellik yaşadım ki...
Dünya bana hiçbir şey borçlu değil."